

**İLKÖĞRETİM OKULLARI İÇİN
AŞAMALI DEVAMSIZLIK YÖNETİMİ
(ADEY)**

UYGULAMA KILAVUZU

MEB İlköğretim Genel Müdürlüğü

Bakanlıklar ANKARA

Tel: 0 (312) 413 15 94 / (312) 417 71 05

E-posta: iogmab@meb.gov.tr

Web: <http://iogm.meb.gov.tr>

UNICEF Türkiye Temsilciliği
2. Cadde No:11 Birlik Mahallesi
Çankaya - ANKARA - TÜRKİYE
www.unicef.org.tr

Ağustos, 2011

Kılavuz Hazırlama Ekibi

Prof. Dr. Kültegin ÖGEL
Uzman Psikolog Gülşah KARADAYI

Katkı Verenler

Merkez Proje Ekibi

Hediye ATICI ARICAN
Uğur KARAMAN
Zeynep KARAMAN

Saha Uzmanları

Erhan AĞBABA
Akif BÜYÜKERGİNE
Adnan ENGİN
Nezahat SATICI
Aslı TORUN KANDİLTAŞ

UNICEF Türkiye Temsilciliği

Ertan KARABIYIK
Fatma Özdemir ULUÇ

Bu kılavuz Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir.
İçeriğinin sorumluluğu yalnızca hazırlayanlara aittir ve hiçbir şekilde Avrupa Birliğinin görüşlerini yansıtmamaktadır.

İçindekiler

ÖNSÖZ	5
KISALTMALAR	6
TANIMLAR	7

GİRİŞ

AŞAMALI DEVAMSIZLIK YÖNETİMİ AMAÇ, HEDEFLER VE GELİŞTİRME SÜRECİ	9
Amaç	10
Hedefler	10
Geliştirme Süreci	10

BÖLÜM 1

AŞAMALI DEVAMSIZLIK YÖNETİMİ UYGULAMASI	11
1.1 Aşamalı Devamsızlık Yönetimi Uygulama Adımları Özeti	12
1.2 Aşamalı Devamsızlık Yönetimi Uygulaması	13
Adım 1: Hazırlık Çalışmaları	13
Adım 2: Temel Uygulamalar	19
Adım 3: Devamsızlıkta Uygulanacak Aşamalı Eylem Planları, Eylemler Ve Müdahaleler	20
3.1. Aşamalı Eylem Planları	20
3.2. Eylemler	27
3.3. Müdahaleler	36
Adım 4: Sürecin Takip Edilmesi	49

BÖLÜM 2

RİSK TAKİP KURULLARI	50
Giriş	51
2.1 Okul Risk Takip Kurulu (Okul RİTA).....	52
2.2 İlçe Risk Takip Kurulu (İlçe RİTA).....	54
2.3 İl Risk Takip Kurulu (İl RİTA).....	57
2.4 Merkez Risk Takip Kurulu (Bakanlık RİTA)	59
2.5 Risk Takip Kurulları İşleyiş Şeması	60

BÖLÜM 3

RİSK GÖSTERGELERİ VE MÜDAHALELER	61
Tablo 1. Risk Göstergeleri.....	62
Tablo 2. Müdahaleler	63
Tablo 3a. Müdahaleleri Oluşturan Risk Göstergeleri	64
Tablo 3b. Müdahaleleri Oluşturan Risk Göstergeleri	65

BÖLÜM 4

BİLGİ NOTLARI	66
Bilgi Notu 1: Çocuklar Okula Düzenli Gitmelidir.....	67
Bilgi Notu 2: Çocuğunuzun Eğitim Başarısını Arttırmak İçin Neler Yapmalısınız?.....	68
Bilgi Notu 3: Çocuklara Kural Koyma Yöntemleri	70
Bilgi Notu 4: Çocuklarda Karşılaştığımız Sorunlar Ve Başa Çıkma Yolları	72
Bilgi Notu 5: Arkadaş İlişkileri	81

BÖLÜM 5

EKLER	83
EK 1: Yasal Yaptırım İle İlgili Yasal Düzenlemeler	84
EK 2: Okula Devam Sözleşmesi.....	89
EK 3: Devamsızlığın Önlenmesi İçin Ev Ziyareti Değerlendirme Formu.....	90
EK 4: Ev Ziyaretinde Kimse Bulunamazsa Yazılacak Mektup Örneği	91

ÖNSÖZ

Eğitim hakkı çocukların vazgeçilmez ve devredilmez en temel haklarından birisidir. Bu hakkın gereklerinin yerine getirilmesi çocukların okula erişim ve devamlarının sağlanmasının yanında çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikli eğitim olanaklarından en üst düzeyde yararlanabilmeleri ile mümkün olabilir. Bu misyonu gerçekleştirmek Bakanlığımızın öncelikli görevlerinden birisidir.

Devamsızlık, eğitim hakkını sınırlayan hatta çocuğun okulu terk etmesine etki eden bir sürecin başlamasına neden olmaktadır. Zorunlu öğrenim çağındaki çocukların okula devamlarını sağlamak eğitimin paydaşı olan bütün kesimlerin ortak yükümlülüğüdür. Devamsızlığın ortadan kaldırılabilmesi, tüm paydaşların devamsızlık ve okul terkine ilişkin farkındalıklarının artırılması ve bu paydaşların devamsızlık nedenlerini gidermeye yönelik ortak girişim ve çabaları ile mümkün olabilir.

Çocukların okul içerisinde bulunmaları, okuldan kazanımlarının yanında dışarıdan gelebilecek her türlü riske karşı korunmalarını da sağlamaktadır. Ancak çocukların okuldan uzak kalmaları her yönüyle gelişimlerini olumsuz etkilerken aynı zamanda uygun önleme ve müdahale programlarıyla zamanında karşılaşmalarını da güçleştirmektedir.

İlköğretim çağındaki çocukların okuldan diplomasız ayrılmalarının önüne geçebilmek için önleyici müdahaleler geliştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle çocukları devamsızlığa iten nedenleri ortadan kaldırmak amacıyla bir sistemin kurulmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyacı karşılamak için ilk aşamada Bakanlığımız; okulu terk riski ve devamsızlık durum saptaması ve ihtiyaç analizi araştırması yaptırmıştır. Araştırmanın sonucunda devamsızlığın işlevsel tanımları yapılmış, risk değerlendirme formu geliştirilmiş, devamsızlığın önlenmesi için uygun müdahaleler tanımlanmış, e-Okul üzerinden uzaktan online eğitim programları oluşturulmuş ve Aşamalı Devamsızlık Yönetimi Modeli (ADEY) geliştirilmiştir.

Risk altındaki çocukların saptanması ve bireyselleştirilmiş müdahale programları da öneren ADEY, uzun süren çalışmaların ve ciddi bir emeğin ürünüdür. Söz konusu çalışmanın başarıyla uygulanabilmesi ve amacına ulaşabilmesi bütün paydaşların desteği ile mümkün olacaktır. Bu konuda sorumluluk sahibi her bir bireyin büyük bir özveriyle çalışacağına ve hareket edeceğine yürekten inanıyor, katkılarınızdan dolayı sizlere şimdiden teşekkür ediyor, başarılar diliyorum.

Ahmet Murat ALTUĞ
İlköğretim Genel Müdürü

KISALTMALAR

AÇEV	: Anne Çocuk Eğitim Vakfı
ADEP	: Anne Destek Programı
ADEY	: Aşamalı Devamsızlık Yönetimi
AEP	: Aşamalı Eylem Planı
BADEP	: Baba Destek Programı
MERKEZ RİTA	: Bakanlık Risk Takip Kurulu
B-U-G	: Bilinmiyor - Uygulanmaz - Güvenilmez
İLÇE RİTA	: İlçe Risk Takip Kurulu
İL RİTA	: İl Risk Takip Kurulu
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
OKUL RİTA	: Okul Risk Takip Kurulu
RAM	: Rehberlik Araştırma Merkezi
RİDEF	: Risk ve İhtiyaç Değerlendirme Formu
RİTA	: Risk Takip Kurulu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TEGV	: Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı
TOG	: Toplum Gönüllüleri Vakfı
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
YSÖP	: Yetiştirici Sınıf Öğretim Programı
YİBO	: Yatılı İlköğretim Bölge Okulu

DEVAMSIZLIĞIN TANIMLARI

1 Ardışık Özürsüz Devamsızlık

İki gün üst üste özürsüz devamsızlık yapılması durumuna verilen addır. Genel nedenlere, mevsimlik tarım işçiliğine, okul reddine veya resen kayıtlı olmaya bağlı olabilir.

a. Genel Nedenlere Bağlı Ardışık Özürsüz Devamsızlık

İki gün üst üste özürsüz devamsızlık yapıldığında, devamsızlığın nedeni okul reddi, mevsimlik tarım işçiliği veya resen kayıtlı olma değilse Genel Nedenlere Bağlı Ardışık Özürsüz Devamsızlık adı verilir.

b. Mevsimlik Gezici ve Geçici Tarım İşçiliğine Bağlı Devamsızlık

İki gün üst üste özürsüz devamsızlığın nedeni mevsimlik işçilik ise bu duruma Mevsimlik Gezici ve Geçici Tarım İşçiliğine Bağlı Özürsüz Devamsızlık adı verilir.

c. Okul Korkusuna Bağlı Devamsızlık

İki gün üst üste özürsüz devamsızlığın nedeni çocuğun yaşadığı okul korkusundan kaynaklanıyorsa Okul Korkusuna Bağlı Devamsızlık adı verilir. Okul korkusu, çeşitli kaygılar nedeniyle çocuğun okula gitmeyi reddetmesi ya da bu konuda isteksiz görünmesi şeklinde ortaya çıkan durumdur.

d. Resen Kayıtlı Devamsızlık

Okula resen kayıtlı olan çocuğun okula iki gün üst üste özürsüz devam etmemesi durumuna Resen Kayıtlı Devamsızlık adı verilir.

2 Kesintili Özürsüz Devamsızlık

Son on beş (15) eğitim günü içinde üç gün kesintili özürsüz devamsızlık yapılması durumuna Kesintili Özürsüz Devamsızlık adı verilir.

3 Gün İçi Devamsızlık

Son on beş (15) eğitim günü içinde iki kez yarım gün özürsüz devamsızlık yapılmasına Gün İçi Devamsızlık adı verilir. Gün İçi Devamsızlık; *geç kalma*, *derse devamsızlık* ve *dersten veya okuldan erken ayrılma* şeklinde olabilir.

a. Geç Kalma

Çocuk haftada en az iki kez 1. ve 2. derslere düzenli veya düzensiz geç girerse bu durum "Geç Kalma" kabul edilir.

b. Derse Devamsızlık

Aşağıdaki durumlar “Derse Devamsızlık” olarak kabul edilir.

- Çocuk yirmi (20) eğitim günü içerisinde her hangi bir derse o dersin haftalık ders saati kadar katılmazsa,
- Hafta içinde belirli derslere mazeret göstermeden katılmazsa (Örneğin, sadece matematik derslerine katılmama),
- Hafta içinde belirli ders saatlerindeki derslere mazeret göstermeden katılmazsa (Örneğin, 3. ve 4. derslere katılmama).

c. Dersten veya Okuldan Erken Ayrılma

Haftada en az iki kez herhangi bir dersten erken ayrılma veya son saatlere (5/6. Ders) katılmama “Dersten veya Okuldan Erken Ayrılma” olarak kabul edilir.

4 Özürlü Devamsızlık

Okula devam ederken kaza, ölüm, doğal afet, yangın, gözüne alınma, tutuklanma ve kısa veya uzun süreli tedavi gerektiren hastalık gibi nedenlerden dolayı özrünü belgelendirerek okula devam edemeyen çocukların devamsızlık durumunu ifade eder.

Maskeli Özürlü Devamsızlık

Çocuğun devamsızlık nedenini gerçeğe aykırı şekilde belgelendirdiği ya da beyan ettiği durumu ifade eder.

GİRİŞ

AŞAMALI DEVAMSIZLIK YÖNETİMİ:
AMAÇ, HEDEFLER VE GELİŞTİRME
SÜRECİ

1 Amaç

Aşamalı Devamsızlık Yönetimi (ADEY)'in amacı ilköğretime kayıtlı kız erkek tüm çocukların okula düzenli devamlarını sağlamak ve okuldan diplomasız ayrılmalarını önlemek için belirlenen devamsızlık tanımlarına uygun bir şekilde okul devamsızlığının erken tanınmasını, değerlendirilmesini, bireyselleştirilmiş müdahalelerin yapılmasını sağlamak ve bu çocukların takibini yapmaktır.

2 Hedefler

ADEY'in hedefleri şunlardır:

- Devamsızlığın izlenmesinin önemi hakkında okul içi farkındalığı artırmak,
- Devamsızlığın takibi için temel kural ve ilkeleri geliştirmek,
- Devamsızlık ve okul terk riski olan çocukların erken dönemde saptanmasını sağlamak,
- Risk altındaki çocukların iyi tanımlanmasını ve değerlendirilmesini sağlamak,
- Müdahalelerin sürekliliğini sağlamak,
- Kurumlar arası iş birliğini artırarak devamsızlığa yönelik müdahalelerin çeşitliliğini ve etkililiğini arttırmak.

3 Geliştirme Süreci

ADEY'in oluşturulması sürecinde aşağıdaki etkinlikler gerçekleştirilmiştir.

Gözden geçirme

- Daha önce bu konuda yapılan araştırmalar gözden geçirilmiştir.
- Türkiye'de ve farklı ülkelerdeki uygulamalar taranmıştır.
- e-Okul veri tabanından özel bir örnekleme çalışması yapılmış ve böylece niceliksel ve niteliksel araştırmanın yapıldığı illerin e-Okul veri tabanı analiz edilmiştir.

Araştırmalar

- Niteliksel araştırma: 5 ilde ve ilçelerinde yapılan niteliksel araştırmada derinlemesine görüşme ve odak grup yöntemleri uygulanmıştır. 97 öğretmen, 53 okul yöneticisi, 73 okuldan diplomasız ayrılan çocuk ve 76 ebeveynle görüşme yapılmıştır.
- Niceliksel araştırma: 5 ilde ve ilçelerinde yapılan niceliksel araştırmada anket yöntemi uygulanmıştır. Araştırmaya okuldaki çocuklar ve öğretmenler dâhil edilmiştir. Araştırmada 294 öğretmene ve 1131 çocuğa anket uygulanmıştır.

Çalıştaylar

İhtiyaçların saptanması, çözüm yöntemlerinin bulunması, ADEY'in geliştirilmesi ve ADEY hakkında okulda çalışanların görüşlerinin alınması için iki çalıştay yapılmıştır.

- Birinci çalıştaya okul yöneticisi, eğitim müfettişi, öğretmen ve akademisyenlerden oluşan 44 kişi katılmıştır.
- İkinci çalıştaya okul yöneticisi, eğitim müfettişi, öğretmen ve akademisyenlerden oluşan 23 kişi katılmıştır.

Pilot uygulama

Pilot uygulama amacıyla 3, 5, 6 ve 7. sınıflarda okuyan 10 bin 264 çocuk ve 1.756 ebeveynle ve 160 öğretmenle çalışılmıştır.

BÖLÜM 1

AŞAMALI DEVAMSIZLIK YÖNETİMİ UYGULAMASI

1.1

AŞAMALI DEVAMSIZLIK YÖNETİMİ UYGULAMA ADIMLARI
ÖZETİ

ADIM 1 Hazırlık Çalışmaları

- Devamsızlıkla ilgili olarak veliler eğitim öğretim yılı başında bilgilendirilir.
- e-Okulda çocuk ve veli bilgileri her eğitim öğretim döneminde güncellenir.
- Çocuğun izinli olduğunu ve geç kaldığını gösteren belgeler matbu hale getirilir. Çocukların devamsızlık yapmasını etkileyen okul yakınındaki mekân sahiplerine (İnternet kafe, oyun salonu vb) yönelik bilgilendirme çalışması yapılır.
- Okul Risk Takip Kurulu (Okul RİTA) kurulur.
- Risk İhtiyaç Değerlendirmesi Formu (RİDEF) doldurulur.

ADIM 2 Temel Uygulamalar

- ADEY için çocuğun devamsızlıkları her gün düzenli olarak e-Okula işlenir.
- Çocuk okula bir veya yarım gün devamsızlık yaptığı takdirde telefonla velisi/ailesi aranır ve/veya yüz yüze görüşülür.
- Riskli devamsızlığı e-Okuldan takip edilir.

ADIM 3 Uygulanacak Aşamalı Eylem Planları, Eylemler ve Müdahaleler

- Riskli devamsızlığı olan çocukların, devamsızlık tipi belirlenir ve Aşamalı Eylem Planlarından birisi seçilir.
- Aşamalı Eylem Planına uygun eylem ve müdahaleler gerçekleştirilir ve e-Okulda Eylem/Müdahale ekranına işlenir.

ADIM 4 Sürecin Takip Edilmesi

- Çocuk okula dönmezse İlçe Risk Takip Kuruluna (İlçe RİTA) durum bildirilir veya hukuki yaptırım başlatılır.
- Çocuk okula dönerse en az iki dönem durumu izlenir.

1.2 AŞAMALI DEVAMSIZLIK YÖNETİMİ UYGULAMASI

ADIM 1 HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1.1. Devamsızlıkla ilgili olarak velileri öğretim yılı başında bilgilendirin

Öğretim yılı başında velilere okula devam ve devamsızlıkla ilgili çeşitli araçlarla (toplantı, broşür, mesaj gönderme vs.) bilgilendirme yapılmalıdır.

*Bu işlem okul yöneticisi veya ilgili müdür yardımcısı tarafından yapılır.

1.2. e-Okulda çocuk ve veli bilgilerini her öğretim döneminde güncelleyiniz

Öğrenci Bilgi Formunun her dönem başında veliye gönderilerek doldurulması sağlanmalıdır. Güncellenen bilgiler e-Okula işlenmeli ve bu formlar eğitim öğretim yılı sonuna kadar saklanmalıdır.

*Bu işlem sınıf öğretmeni/ şube rehber öğretmeni tarafından yapılır, okul yöneticileri veya ilgili müdür yardımcısı tarafından denetlenmelidir.

1.3. Çocuğun izinli olduğunu ve geç kaldığını gösteren belgeleri matbu hale getiriniz

Çocuğun izinli olduğunu ve geç kaldığını gösteren belgeler için matbu bir form geliştirilir ve yeterli miktarda çoğaltılıp ilgili müdür yardımcısında bulundurulur. Bu formlar gerektiğinde kullanılır.

*Bu işlem okul yöneticisi veya ilgili müdür yardımcısı tarafından yapılır.

1.4. Çocukların devamsızlık yapmasını etkileyen okul yakınındaki mekân sahiplerine (İnternet kafe, oyun salonu vb) yönelik çalışmalarda emniyet yetkilileri ile işbirliği yapınız

Çocukların özürsüz devamsızlık yapmalarına neden olan mekânların belirli aralıklarla ziyaret edilmesi için il/ilçe emniyet müdürlüğü yetkililerine bilgi veriniz.

*Bu işlem okul yöneticisi tarafından yapılır.

1.5. Okul Risk Takip Kurulunu (Okul RİTA) kurunuz

Devamsızlığın izlenmesi ve gerekli tedbirlerin alınması amacıyla her okulda RİTA kurulmalıdır. (Bu kılavuzun 55-62 sayfa aralığında RİTA'ların kuruluşu, görevleri ve işleyişleri hakkında detaylı bilgiyi bulabilirsiniz.)

*Bu işlem okul yöneticisi tarafından yapılır.

1.6. Risk İhtiyaç Değerlendirmesi Formunu (RİDEF) doldurunuz

RİDEF, çocuğun psikolojik, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının belirlenmesi için geliştirilen bir değerlendirme aracıdır. RİDEF'in amacı ise devamsızlık yapan çocuğun risklerini, ihtiyaçlarını belirlemek ve

bunları gidermek için gerekli olan müdahaleleri saptamaktır. Bu form öğretim yılı başında BİR KEZ doldurulacaktır. RİDEF’i doğru bir şekilde doldurmanız çocuğun durumunun saptanması açısından çok önemlidir.

1.6.1 RİDEF’in bölümleri

RİDEF Genel Risklerin Değerlendirilmesi, Davranışların Değerlendirilmesi, Özel Risklerin Değerlendirilmesi, 1-5. Sınıf Öğrenci Düşünceleri, 6-7. Sınıf Öğrenci Düşünceleri Yatılı İlköğretim Bölge Okulu bölümlerinden oluşmaktadır. Bölümlerin nasıl doldurulacağı aşağıda anlatılmıştır:

- Genel Risklerin Değerlendirilmesi** bölümündeki soruları çocuktan, velisinden ve diğer okul çalışanlarından aldığınız bilgilerden oluşturduğunuz kanaatlere dayanarak doldurunuz.
- Davranışların Değerlendirilmesi** bölümündeki soruları çocuk hakkındaki gözlemlerinize ve gerektiği durumlarda diğer okul çalışanlarından aldığınız bilgilere dayanarak doldurunuz.
- Özel Risklerin Değerlendirilmesi** bölümündeki soruları çocuk hakkındaki gözlemlerinize, çocukla yaptığınız görüşmelerinize ve gerektiği durumlarda diğer okul çalışanlarından aldığınız bilgilere dayanarak doldurunuz.
- 1-5. Sınıf Öğrenci Düşünceleri** bölümündeki soruları doğrudan 1-5. sınıflarda eğitim gören çocuğa olduğu gibi değiştirmeden sorunuz ve yanıtları bu ekrana giriniz. Eğer bu soruların cevaplarını doğrudan bilgisayara aktaramayacak durumdaysanız anket formunun çıktısını alınız ve anket sorularını çocuğa sorunuz. Daha sonra çocuğun cevaplarını bu ekrana giriniz.
- 6-8. Sınıf Öğrenci Düşünceleri** bölümündeki soruları doldurmadan önce; “Yazdır” tuşuna basarak 6-8. Sınıf Öğrenci Düşünceleri anket formunu basınız ve çocuklara dağıtınız. Çocuklar formu doldurduktan sonra yanıtları bilgisayara giriniz.
- Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (YİBO)** bölümündeki sorular bu okullarda öğrenim gören çocuklara özel bir bölümdür. Yukarıdaki işlem basamakları uygulanarak doldurulmalıdır.

1.6.2 RİDEF’in doldurulması

RİDEF’i doldurmak sınıf ve/veya şube rehber öğretmenin görevidir. RİDEF’in doldurulmasında aşağıdaki basamakları sırasıyla uygulayınız.

e- Okula giriniz.

ADEY işlemlerini tıklayınız.

➔ RİDEFi tıklayınız.

➔ Çocuğun şubesini seçiniz.

➔ “SEÇ” tuşuna basınız.

➔ “Genel Risklerin Değerlendirilmesi” bölümündeki soruları doldurunuz.

➔ Diğer bölüme geçmek için menüden ilgili diğer bölümü seçerek ekrandaki değişen soruları da doldurunuz.

Her sorunun yanında bir açıklama vardır. Açıklamaları mutlaka okuyunuz ve açıklamalara göre sorunun yanıtını işaretleyiniz.

RİDEF yanıt seçeneklerinde yer alan B-U-G “Bilinmiyor-Uygulanamaz-Güvenilmez” anlamına gelir. Sorulan sorunun yanıtı hakkında yeterli bilgiye sahip değilseniz veya çocuğun özel durumu nedeniyle bu sorunun çocuğa uygun olmadığını düşünüyorsanız veya aldığınız yanıtların güvenilir olmadığına inanıyorsanız B-U-G işaretleyiniz.

1.6.3 Devamsızlık Tipi Belirleme

RİDEF’i doldurduktan sonra aynı menüden devamsızlık tipi belirleme başlığını tıklayınız. Tıkladığınızda önünüze devamsız çocukların listesi gelecektir. Buradan çocuğun ismini tıkladığınızda karşınıza gelen ekrandan çocuğun devamsızlık tipini belirleyiniz.

ADANA / SEYHAN / Cebesoy İlköğretim Okulu (444111) Sn. ADEY KULLANICISI (ADEY01)

e-okul

Bağlantı Sonu: 05:20
Sunucu: EOKUL177

Kurum İşlemleri Öğrenci Devamsızlık İşlemleri IOK17002

Eğitim Öğretim Dönemi: 2011-2012 I.Dönem

Devamsızlık İşlemleri

Devamsız Öğrenci Listesi

Öğrenci Numarası	Ad Soyad	Devamsızlık Nedeni	Açık - Kapalı	Devamsızlık Tarihi
527	AYŞE TARAKÇI	Ardışık özsüz devamsızlık -Mevsimsel ve gezi tarım işçiliğine bağlı devamsızlık	☒	11/01/2011

7 Adet Kayıt Listelenmiştir.

Öğrenci No	Ad Soyad	Sınıf / Şubesi
527	AYŞE TARAKÇI	3. Sınıf / F Şubesi
1121	MERVE NUR ÖZBAŞ	3. Sınıf / F Şubesi
1082	FEHİME SONGÜL ÇETİN	5. Sınıf / B Şubesi

Ana Menü

1.6.4 Eylemler

Menüde yer alan eylemler bölümünü tıkladığınızda önünüze devamsız çocukların listesi gelecektir. Buradan çocuğun ismini tıkladığınızda o çocuk için yapılacak eylemler bölümüne ulaşacaksınız. Çocuğun devamsızlık tipine göre yapılacak eylemlerin tarihlerini giriniz.

Kurum İşlemleri Öğrenci Eylem / Müdahale Bilgileri IOK17003

Eğitim Öğretim Dönemi: 2011-2012 I.Dönem

Devamsızlık İşlemleri

Devamsızlık Tipi Belirleme

Eylemler

Genel Risk Erken Uyarı

Risk İhtiyaç Değerlendirme

Müdahaleler

Ana Menü

Öğrenci Eylem Bilgileri

Adı : AYŞE Soyadı : TARAKÇI

Öğrenci No : 527

	Tarih 1	Tarih 2	Tarih 3	Tarih 4
Eve mektup gönderme	10/10/2008			
Evin telefonla aranması				
Aileyi bilgilendirme ve yüz yüze görüşme				
Ev ziyareti				
Ailenin/Velinin uyarılması				
Okula devam sözleşmesi				
Özürü devamsızlığın nedenlerinin araştırılması				
Okul Korkusu ile Okuldan Kaçmanın ayırımının yapılması	10/10/2010			
Rehberlik Servisine Yönlendirme				
Devamsızlık odaklı müdahale				
Okul korkusu olan çocuklarla yakından ilgilenilmesi				
İlçe Risk Takip Kuruluna Sevk				
Yasal yaptırım				

Yine aynı sayfanın alt bölümünde çocuk için aşağıda belirtilen müdahalelerin yapıldığı yapılmadığını işaretleyiniz.

Risk Adı	Risk Türü	Yapıldı	Yapılmadı
Eğitim desteği	Yardıma öğrenci desteği veriniz.	☐	☐
	Ek ders veriniz.	☐	☐
	Çocuk için bireyselleştirilmiş çalışma yapınız.	☐	☐
Veli desteği	BilgiNotu2	☐	☐
	Etik ebeveynlik becerileri kursu düzenleyiniz.	☐	☐
Velin eğitim katılımı	BilgiNotu3 (Gerekliyse BilgiNotu4)	☐	☐
	Veli ile düzenli aralıklarla görüşünüz.	☐	☐
Ailevi sorunlarda destek	Velinin çocuğun eğitimiyle ilgilenmesini sağlayınız.	☐	☐
	Eğitimin önemiyle ilgili bir veli bilgilendirmesi yapınız.	☐	☐
Psikolojik ve davranışsal destek	BilgiNotu2 (Gerekliyse BilgiNotu1)	☐	☐
	Okul rehberlik servisine yönlendiriniz.	☐	☐
	Çocuğun bireysel gelişimini destekleyiniz.	☐	☐
	Yakından ilgileniniz.	☐	☐
Psikolojik ve davranışsal destek	Okul rehberlik servisine yönlendiriniz.	☐	☐
	Aşırı hareketli ve/veya dikkatini toplamada güçlük yaşıyorsa yakından ilgileniniz.	☐	☐
	Olumsuz davranışlar sergiliyorsa yakından ilgileniniz.	☐	☐
	Psikolojik açıdan desteğe ihtiyacı varsa yakından ilgileniniz.	☐	☐
	Sigara ve/veya alkol kullanıyorsa, yakından ilgileniniz.	☐	☐
	Çocuğun fiziksel engelli varsa, yakından ilgileniniz.	☐	☐
	BilgiNotu4	☐	☐

1.6.5 Genel Risk Erken Uyarı

Menüde genel risk erken uyarı bölümünü tıkladığınızda çocuğun temel devamsızlık risklerini ve risk değerini görebilirsiniz.

Erken Uyan	Risk Durumu
Aile Yapısı Riski	0
Maddi Yetersizlik Riski	0,33
Veli Kapasitesi Riski	0,43
Çocuğun gelişimi ile ilgili riskler	0,81
İstisna bulgusu	0,50

Risk Kategorisi	Risk Adı	Risk Değeri
Maddi Yetersizlik Riski	Kalabalık ve çok çocuklu aileler	0
	Ağabey ya da ablasının okulu terk etmiş olması	0
	Günlük ya da mevsimlik işlerde çalışan veliler	0
	Velinin bir kurumdan yardım alması	0
	Ekonomik zorluk	0
	Çocuğun çalışması	0
	Yoksul ve geçici mahallelerde oturmak	2
	Evide yeterli oda olmaması	0
	Okula ulaşım zorluğu	1
	Ailede temel gereksinimlerin karşılanamaması	0

1.6.5 Risk ve İhtiyaçların Değerlendirilmesi

Risk ve ihtiyaçların değerlendirilmesi bölümüne ulaşmak için e-Okulda *Risk ve İhtiyaç Değerlendirilmesi* tuşuna basınız. Karşınıza çocuğa ait bir durum saptaması çıkacaktır. Burada çocuğun riskleri ve risk göstergeleri yer almaktadır. Bu bölümde yer alan çocuğun riskleri ve risk göstergeleri kılavuzun Tablolar bölümünde Tablo 1, Tablo 3a ve Tablo 3b'de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Risk Kategorisi	Risk Adı	Risk Değeri
Düşük akademik başarı	Çocuğun bir önceki dönemki okul başarıları (B2)	0
Düşük geçmiş akademik başarı	Son 2 yılın geçme notu ortalaması (B3) ve geçen yıllar içinde sınıf tekrarı/sınıfta kalma (B6)	0
Yüksek okul mevcudu	Okuldaki toplam öğrenci sayısı (B4)	2
Sınıf/şubedeki çocuk sayısı	Çocuğun okuduğu şubedeki öğrenci sayısı (B7)	1
Geçmiş devamsızlık	Geçen yıl içinde toplam özürsüz devamsızlık gün sayısı (B5)	0
Anne-Baba bakımından yoksun olmak	Kiminle büyümüş? (C1)	0
Boşanmış, parçalanmış, birden fazla evlilik içeren ailelerin çocukları	Anne ve babası beraber yaşıyor mu? (C4)	
Kalabalık ve çok çocuklu aileler	Kaç kardeşi var? (C5); Aynı evde kaç kişi yaşıyorlar? (C6)	0

1.6.3 Müdahaleler

Müdahaleler bölümünü tıkladığınızda çocuğun devamsızlık sorununun çözümü için uygulanması gereken müdahaleler e-Okul ekranında sıralanacaktır. Müdahaleler bölümünde yer alan bilgiler kılavuzun Tablolar bölümünde Tablo 2 olarak verilmiştir. Müdahalelerin yanında 0-2 arası bir derecelendirme vardır.

“0” yok denecek kadar az, “1” düşük, “2” ise en yüksek ihtiyacı göstermektedir. Bu derecelendirmeye göre müdahalenin önceliğine ve önemine karar verilebilir.

ADANA / SEYHAN / Cebesoy İlköğretim Okulu (444111) Sn. ADEY KULLANICISI (ADEY01)

Baglantı Sonu: 08:32
Sunucu: EOKUL177

Kurum İşlemleri Öğrenci Devamsızlık İşlemleri IOK17006

Eğitim Öğretim Dönemi: 2011-2012 I.Dönem

Giriş Ekranı
Devamsızlık İşlemleri
Adey İşlemleri
Ridef
Devamsızlık Tipi Belirleme
Eylemler
Genel Risk Erken Uyarı
Risk İhtiyaç Değerlendirme
Müdahaleler

Ana Menu

Müdahale	Risk Durum	Risk Adı	Risk Türü	Yetkili Kullanıcı	Yapıldı	Yapılmadı
Çalışan çocuğa destek.	0			Okul Yöneticisi	☐	☐
Ailevi sorunlarda destek	1			Okul Yöneticisi	☐	☐
Arkadaş ilişkileri desteği	1	Eğitim desteği	Yardıma öğrenci desteği veriniz.	Okul Yöneticisi	☐	☐
Ekonomik destek	1		Ek ders veriniz.	Okul Yöneticisi	☐	☐
Veli desteği	1		Çocuk için bireyselleştirilmiş çalışma yapınız.	Okul Yöneticisi	☐	☐
Devamsızlık Risk Takibi	2		BilgiNotu2	Okul Yöneticisi	☐	☐
Eğitim desteği	2		Etik ebeveynlik becerileri kursu düzenleyiniz.	Okul Yöneticisi	☐	☐
Okula uyum desteği	2	Veli desteği	BilgiNotu3 (Gerekliyse BilgiNotu4)	Okul Yöneticisi	☐	☐
Psikolojik ve davranışsal destek	2		Veli ile düzenli aralıklarla görüşünüz.	Okul Yöneticisi	☐	☐
Velinin eğitime katılımı	2	Velinin eğitime katılımı	Velinin çocuğun eğitimiyle ilgilenmesini sağlayınız.	Okul Yöneticisi	☐	☐
			Eğitimin önemiyle ilgili bir veli bilgilendirmesi yapınız.	Okul Yöneticisi	☐	☐
			BilgiNotu2 (Gerekliyse BilgiNotu1)	Okul Yöneticisi	☐	☐
			Okul rehberlik servisine yönlendiriniz.	Okul Yöneticisi	☐	☐
		Ailevi sorunlarda destek	Çocuğun bireysel gelişimini destekleyiniz.	Okul Yöneticisi	☐	☐
			Yakından ilgileniniz.	Okul Yöneticisi	☐	☐

ADIM 2 TEMEL UYGULAMALAR**2.1. ADEY için çocuğun devamsızlıklarını her gün düzenli olarak e-Okula işleyiniz**

*Bu işlem okul yöneticisi veya ilgili müdür yardımcısı tarafından yapılır.

2.2. Çocuk okula bir veya yarım gün devamsızlık yaptığı takdirde telefonla velisi arayınız ve/veya yüz yüze görüşünüz

Çocuk bir gün özürsüz devamsızlık yaptığında telefonla arayarak ve/veya velisiyle yüz yüze görüşerek bu durumu velisine bildiriniz. Eğer telefonla ulaşılamadıysa kısa mesaj, elektronik posta veya başka imkânlarla haber gönderiniz.

*Bu uygulama okul yöneticisi veya ilgili müdür yardımcısı tarafından yapılır ve sınıf / şube rehber öğretmeniyle paylaşılır.

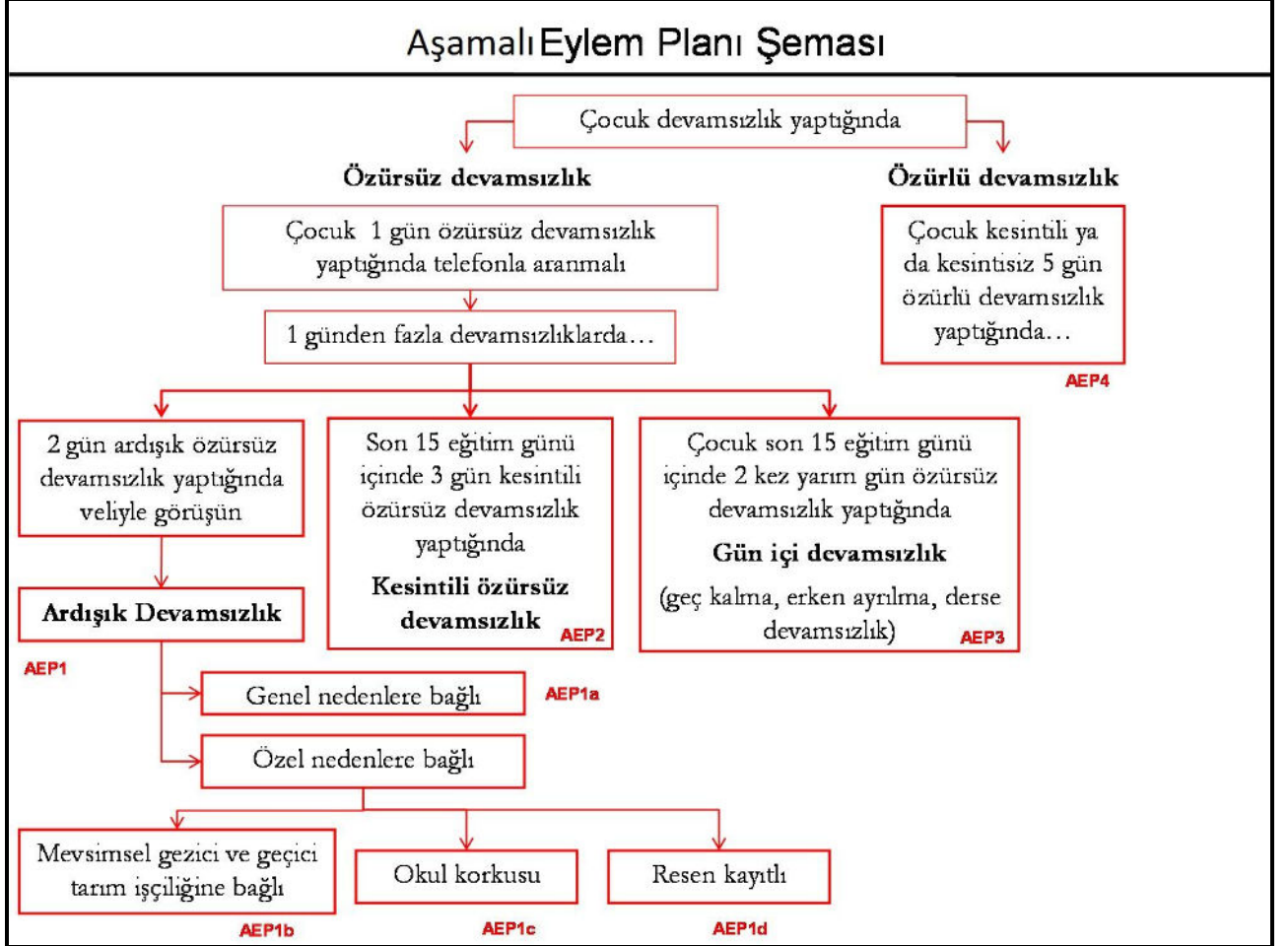
2.3. Riskli devamsızlığı e-Okuldan takip ediniz

e-Okulda Günlük Devamsızlık Girişi ekranında çocukların yanında riskli devamsızlığa işaret eden kırmızı renkli bir işaret olup olmadığına dikkat ediniz.

ADIM 3

DEVAMSIZLIKTAKİ UYGULANACAK AŞAMALI EYLEM PLANLARI, EYLEMLER VE MÜDAHALELER

3.1. Aşamalı Eylem Planları

3.1.1 Özürsüz Devamsızlıkta Aşamalı Eylem Planları

Bir gün özürsüz devamsızlıkta...

Her çocuk bir gün özürsüz devamsızlık yaptığında ailesini/velisini telefonla arayınız.

Bir günden fazla özürsüz devamsızlıkta...

Bir günden fazla özürsüz devamsızlıklarda aşağıdaki durumlara göre uygun Aşamalı Eylem Planını seçerek uygulayınız.

3.1.1.1 Ardışık Devamsızlıkta Aşamalı Eylem Planları (AEP1)**a. Genel Nedenlere Bağlı Ardışık Özürsüz Devamsızlıkta Aşamalı Eylem Planı (AEP1a)**

Çocuk iki gün üst üste devamsızlık yaptığı zaman ardışık özürsüz devamsızlık yapmış sayılır. Çocuğun okula gelmediği durumlarda, veliyi okula davet ediniz ancak veli gelmez veya veliye ulaşılamaz ise Genel Nedenlere Bağlı Ardışık Özürsüz Devamsızlık Eylem Planını (AEP1a) uygulayınız.

Çocuk iki gün ardışık özürsüz devamsızlık yaptığında...

Birinci aşama

(Çocuğun okula gelmediği 3. Gün)

- ☛ Velisiyle görüşünüz, ulaşamazsanız ev ziyareti yapınız.
- ☛ Okul RİTA'da çocuğun durumunu tartışınız.

İkinci aşama

İki gün daha bekleyiniz, çocuk okula gelmezse... (Çocuğun okula gelmediği 6. gün)

- ☛ Eve mektup gönderiniz.
- ☛ Velisiyle görüşünüz, ulaşamazsanız ikinci kez ev ziyareti yapınız.

Üçüncü aşama

İki gün daha bekleyiniz, çocuk okula gelmezse... (Çocuğun okula gelmediği 9. gün)

- ☛ Velisini ev ziyaretinde veya telefonda uyarınız.
- ☛ Bu uyarıda;
 - Durumun mülki amirliğe bildirileceği,
 - Çocuğun okula gönderilmeme nedeninin araştırılacağı
 - Çocuğun okula gönderilmesinin sağlanması için çocuğu okula göndermeyen veliye yaptırım uygulanacağı,
 - Aynı zamanda durumun Çocuk Koruma Kanunu kapsamında sosyal hizmetler il müdürlüklerine bildirileceği ve çocuk hakkında sosyal bir inceleme yaptırılmasının talep edileceği,
 - Yapılacak sosyal inceleme sonucuna göre çocuğun velayet durumuna ilişkin bir dava açılabilceği bildirilmelidir.
- ☛ Yapılan iş ve işlemlere yönelik tutanakları düzenleyip dosyalayınız.

Dördüncü aşama

İki gün daha bekleyiniz, çocuk okula gelmezse...(Çocuğun okula gelmediği 12. gün)

- ☛ Çocuğun devamsızlık durumunu İlçe RİTA'ya bildiriniz.
- ☛ Yasal yaptırım için çocuğun devamsızlığıyla ilgili yapılan çalışmalarını içeren (görüşme ve yazışma tutanakları vb.) dosyayı hazırlayınız.

Herhangi bir aşamada çocuk okula gelirse

- ☛ Devamsızlık tipine odaklı müdahale yapınız.
- ☛ Risk ve ihtiyaç değerlendirmesine uygun müdahaleleri yapınız.
- ☛ Veliyi tekrar okula çağırınız ve görüşünüz.
- ☛ Okula Devam Sözleşmesi (Ek 2) yapınız.
- ☛ Çocuğu izleyiniz.

İzleme döneminde çocuk bir gün daha özürsüz devamsızlık yaparsa, bu durumu kesintili devamsızlık olarak kabul ediniz ve aşamalı eylem planının ikinci basamağı aşamasından başlayınız.

b. Mevsimlik Gezici ve Geçici Tarım İşçiliğine Bağlı Aşamalı Eylem Planı (AEP1b)

Öğretim dönemi içinde çocuğun devamsızlık nedeninin mevsimlik tarım işçiliği olduğunun tespit edilmesi durumunda; bu çocuğun devamsızlık nedeni bilgilerini mevsimlik gezici ve geçici tarım işçiliği olarak e-Okul veritabanına işleyiniz. Şayet çocuğun mevsimlik gezici ve geçici tarım işçisi olarak gittiği il ve ilçeyi biliyorsanız e-Okul veri tabanına bu bilgileri de işleyiniz. Böylece il/ilçesine mevsimlik gezici ve geçici tarım işçisi olarak gelen çocukların bilgileri e-Okul veri tabanında otomatik olarak bu şekilde sistemde görünecektir.

e-Okul veri tabanından kendi il ve ilçesine mevsimlik gezici ve geçici tarım işçisi olarak geldiği belirlenen çocuklar için valilik/kaymakamlık ve il/ilçe milli eğitim müdürlüğü olarak çocukların durumuna ve olanaklarınıza göre aşağıdakilerden birisini yapınız.

- ☛ Mevcut okullarda (YİBO'lar da dâhil) eğitimine devamını sağlayınız.
- ☛ Çocuğun geldiği yerleşim yerindeki YİBO'lara yerleştirilmesini sağlayınız.
- ☛ Çocukların taşıma merkezli okullardan yararlanmasını sağlayınız.
- ☛ Kapanmış okulların bu çocuklar için geçici olarak açılmasını sağlayınız.
- ☛ Eğitimine ara vermiş ve Yetiştirici Sınıf Öğretim Programı'ndan (YSÖP) faydalanabilecek olan çocukları bu uygulamaya dâhil ediniz. (YSÖP uygulaması 2013 ve 2014 öğretim yılında sona erecektir. YSÖP Yönergesi ve uygulama kılavuzuna <http://ysop.meb.gov.tr/> web sitesinden ulaşabilirsiniz.)
- ☛ Bu çocukların çeşitli eğitim yardımlarından yararlanmasını sağlayınız (Şartlı Eğitim Yardımı).

Bu çocuklar okulunuza geldiğinde ise okul yöneticileri olarak destekleyici eğitim ve okula uyum desteği veriniz.

c. Okul Korkusuna Bağlı Devamsızlık Aşamalı Eylem Planı (AEP1c)

Okul korkusu, çeşitli kaygılar nedeniyle çocuğun okula gitmeyi reddetmesi ya da bu konuda isteksiz görünmesidir.

Birinci aşama

Okul korkusu ile okuldan kaçmanın ayrımını yapınız. Eğer devamsızlığın nedeni okul korkusu değilse, uygun olan Aşamalı Eylem Planını uygulayınız.

İkinci aşama

Devamsızlığın nedeni olarak okul korkusu tespit edildiyse, aşağıdaki eylemleri gerçekleştiriniz.

- Sınıf veya şube rehber öğretmenin çocukla görüşmesini sağlayınız.
- Velisiyle görüşünüz.
- Okul korkusunu yenmesi için çocuğu psikolojik destek verilmek üzere rehberlik servisine ya da RAM'a yönlendiriniz.
- Sınıf içinde bu çocuklara karşı müdahalede bulunurken özel durumları göz önünde bulundurunuz.

d. Resen Kayıtlı Devamsızlık Aşamalı Eylem Planı (AEP1d)

Bazen okullar, kayıtsız ekranındaki çocuklara hiç ulaşmadan resen kayıt yapabilmektedir. Buna *Resen Kayıtlı Devamsızlık* adını veriyoruz. Bu tanım okula kayıtlı ama okula hiç gelmemiş çocuklar içindir. Bu durumda da çocuğun ailesine mutlaka ulaşılmalı ve okula devamının sağlanmasına çalışılmalıdır.

Eğer çocuk resen kayıtlı ama okula gelmediyse bu durumda aşağıdaki eylemleri gerçekleştiriniz.

- ☛ Okul yönetimi olarak çocuğun okula gelmeme sebeplerini tespit etmeye çalışınız (222 Sayılı Kanun 52).
- ☛ Veliye ulaşabiliyorsanız telefonla arayınız ya da ev ziyareti yapınız.
- ☛ Ancak yeri tespit edilemeyen çocuk ve ailesi hakkında kolluk kuvvetlerine ya da emniyet yetkililerine çocuk ve ailenin yerinin tespit edilmesini ve aileye çocuğu okula gönderme yükümlülüğü hakkında tebligat yapılmasını ve çocuğun okula gönderilmeme nedeninin araştırılarak müdürlüğünüze bildirilmesini talep ediniz (222 Sayılı Kanun 52-53). Yeri tespit edilen veliyi telefonla arayınız, telefonla ulaşılamazsa ev ziyareti yapınız.
- ☛ Çocuk YSÖP kapsamındaysa programa dâhil ediniz. (YSÖP uygulaması 2013 ve 2014 öğretim yılında sona erecektir. YSÖP Yönergesi ve uygulama kılavuzuna <http://ysop.meb.gov.tr/> web sitesinden ulaşabilirsiniz.)
- ☛ Eğer durumun tespiti ile ilgili bir netlik söz konusu değilse çocuğun okula gönderilmeme sebebini ortadan kaldıracak önlemi almak üzere eğitim müfettişlerine ve okulun bulunduğu ilçe veya il milli eğitim müdürlüğüne durumu bildiriniz (222 Sayılı Kanun 52-53).
- ☛ Durumu ayrıca Çocuk Koruma Kanunu kapsamında Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne bildirerek çocuğun bir risk altında olup olmadığını araştırılmasını isteyiniz.

3.1.1.2 Kesintili Özürsüz Devamsızlık Aşamalı Eylem Planı (AEP2)

Çocuk son on beş (15) eğitim günü içinde üç gün kesintili özürsüz devamsızlık yaptığında Kesintili Özürsüz Devamsızlık Aşamalı Eylem Planı uygulanır.

Herhangi bir düzeyde devamsızlık ardışık hale gelirse, Ardışık Özürsüz Devamsızlık Eylem Planına geçilmelidir.

Aşamalı eylem planı

Çocuk son on beş (15) eğitim günü içinde üç gün kesintili özürsüz devamsızlık yaptığında Aşamalı Eylem Planı, dört aşamalı olarak devreye girer.

Birinci aşama

- ☛ Öncelikle kesintili özürsüz devamsızlığın nedenlerini araştırınız.
- ☛ Devamsızlık Odaklı Müdahale yapınız.
- ☛ Eve mektup gönderiniz.

İkinci aşama

Çocuk bir gün daha devamsızlık yaparsa...

- ☛ Risk ve İhtiyaç Değerlendirmesine uygun müdahaleleri yapınız.
- ☛ Veliyle görüşünüz, görüşemezseniz ev ziyareti yapınız.
- ☛ Okula Devam Sözleşmesini yapınız.
- ☛ Okul RİTA'da çocuğun durumunu tartışınız.

Üçüncü aşama

Çocuk bir gün daha devamsızlık yaparsa...

- ☛ Velisini uyarınız.

Dördüncü aşama

Çocuk bir gün daha devamsızlık yaparsa...

- ☛ Çocuğun durumunu İlçe RİTA'ya bildiriniz.
- ☛ Yasal yaptırım için dosyayı hazırlayınız.

İzleme

İzleme döneminde yapılacak bir gün devamsızlıkta çocuğun devamsızlığının bulunduğu aşamadaki eylemleri tekrar uygulayarak süreci başlatınız.

İzleme döneminde çocuk özürsüz devamsızlık yaparsa, verilen tanımlara göre ilgili devamsızlık eylem planını uygulayınız.

3.1.1.3 Gün İçi Devamsızlık Aşamalı Eylem Planı (AEP3)

Çocuk son on beş (15) eğitim günü içinde iki kez yarım gün özürsüz devamsızlık yaptığında Gün İçi Devamsızlık Aşamalı Eylem Planı uygulanır. Herhangi bir düzeyde devamsızlık ardışık veya kesintili devamsızlık haline gelirse, Ardışık Özürsüz Devamsızlık Eylem planına geçilmelidir.

e-Okul sistemi üzerinden “yarım gün devamsızlık” durumunun detaylarına girmek gereklidir. Çocuk, aşağıda belirtilen davranışlardan birini gerçekleştiriyorsa gün içi devamsızlık yapmış sayılır.

Geç Kalma

Çocuk haftada en az iki kez normal/ikili öğretime göre birinci ve ikinci derslere düzenli veya düzensiz geç girerse “Geç Kalma” kabul edilir.

Derse Devamsızlık

Aşağıdaki durumlar “Derse Devamsızlık” olarak kabul edilir;

- ☛ Çocuk yirmi (20) eğitim günü içerisinde herhangi bir derse o dersin haftalık ders saati kadar katılmazsa...
- ☛ Hafta içinde belirli derslere mazeret göstermeden katılmazsa (Örneğin, sadece matematik veya İngilizce derslerine katılmama)...
- ☛ Hafta içinde belirli ders saatlerindeki derslere mazeret göstermeden katılmazsa (Örneğin, 3. ve 4. derslere katılmama)...

Dersten veya Okuldan Erken Ayrılma

Haftada en az iki kez herhangi bir dersten erken ayrılma veya son saatlere (5/6. Ders) katılmama “Dersten veya Okuldan Erken Ayrılma” olarak kabul edilir.

Aşamalı Eylem Planı

Çocuk son on beş (15) eğitim günü içinde iki kez yarım gün özürsüz devamsızlık yaptığında aşağıda yer alan aşamalar uygulanır.

Birinci aşama

- ☛ Devamsızlığın nedenlerini araştırınız.
- ☛ Devamsızlık Odaklı Müdahale yapınız.
- ☛ Eve mektup gönderiniz.

İkinci aşama

Yarım veya bir gün daha devamsızlık yaparsa...

- ☛ Risk ve İhtiyaç Değerlendirmesine uygun müdahaleleri uygulayınız.
- ☛ Veliyle görüşünüz, görüşemezseniz ev ziyareti yapınız.
- ☛ Okula Devam Sözleşmesini (Ek 2) yapınız.
- ☛ Okul RİTA’da çocuğun durumunu tartışınız.

Üçüncü aşama

Çocuk yarım veya bir gün daha ya da derse devamsızlık yaparsa...

- ☛ Velisini uyarınız.

Dördüncü aşama

Çocuk yarım veya bir gün daha ya da derse devamsızlık yaparsa...

- ☛ Çocuğun durumunu İlçe RİTA’ya bildiriniz.
- ☛ Yasal yaptırım için dosyayı hazırlayınız.

İzleme

İzleme döneminde yapılacak bir günlük veya derse devamsızlıkta çocuğun devamsızlığının bulunduğu düzeydeki eylemleri tekrar uygulayarak süreci başlatınız.

İzleme döneminde çocuk özürsüz devamsızlık yaparsa, verilen tanımlara göre ilgili devamsızlık eylem planını uygulayınız.

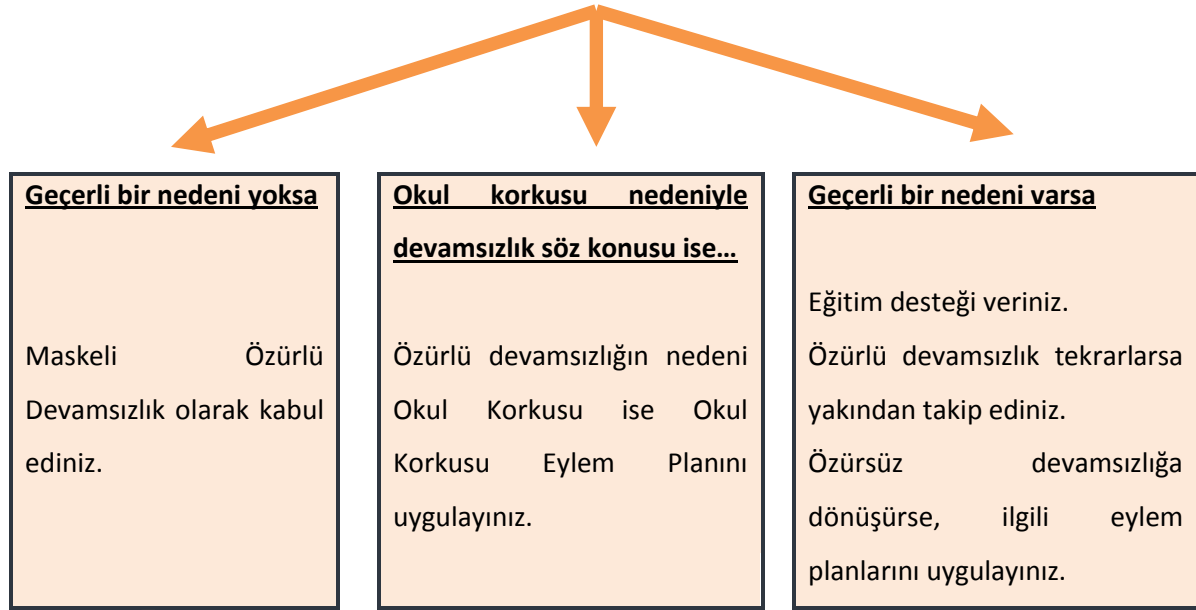
3.1.2 Özürlü Devamsızlık Aşamalı Eylem Planı (AEP4)

Çocuk kesintili ya da kesintisiz beş gün özürlü devamsızlık yaptığında Özürlü Devamsızlık Aşamalı Eylem Planını uygulayın [AEP4].

Özürlü devamsızlık çocuğun akademik olarak sınıf arkadaşlarının gerisinde kalması nedeniyle önemlidir ve müdahale edilmelidir. Yapılan araştırmalarda ve e-Okul verilerinin analizinde özürlü devamsızlık yapan çocukların, özürsüz devamsızlık yapma oranlarının oldukça yüksek olduğu görülmüş ve bu nedenle özürlü devamsızlık için aşamalı eylem planı hazırlanmıştır.

Aşamalı Eylem Planı

Devamsızlık özrünü araştırınız.

Birinci aşama

- ☛ Maskeli özürlü devamsızlığın nedenlerini araştırınız.
- ☛ Devamsızlık Odaklı Müdahale yapınız.
- ☛ Eve mektup gönderiniz.

İkinci aşama

Çocuk bir gün daha devamsızlık yaparsa...

- ☛ Risk ve İhtiyaç Değerlendirmesine uygun müdahaleleri uygulayınız.
- ☛ Veliyle görüşün, görüşemezseniz ev ziyareti yapınız.
- ☛ Okula Devam Sözleşmesini yapınız.
- ☛ Okul RİTA'da çocuğun durumunu tartışınız.

Üçüncü aşama

Çocuk bir gün daha devamsızlık yaparsa...

- ☛ Velisini uyarınız.

Dördüncü aşama

Çocuk bir gün daha devamsızlık yaparsa...

- ☛ Çocuğun durumu İlçe RİTA'ya bildiriniz.

İzleme

İzleme döneminde yapılacak bir gün devamsızlıkta çocuğun devamsızlığının bulunduğu aşamadaki eylemleri tekrar uygulayarak süreci başlatınız.

İzleme döneminde çocuk özürsüz devamsızlık yaparsa, verilen tanımlara göre ilgili devamsızlık eylem planını uygulayınız.

3.2. Eylemler

Tanımlanmış devamsızlıklara göre gerçekleştirilen eylem ve müdahaleler e-Okuldaki “Eylem ve Müdahaleler” ekranına işlenmelidir. Bazı eylem veya müdahaleler okul yöneticileri tarafından, bazıları ise sınıf öğretmeni veya şube rehber öğretmeni tarafından yapılacaktır. Aşağıda yapılacak bu eylem ve müdahaleler açıklanmıştır.

“Eylem ve Müdahaleler” yapılmadan önce e-Okulda Risk ve İhtiyaç Değerlendirmesi ekranına bakılmalıdır.

3.2.1 Eve Mektup Gönderme

Amaç:

Çocuğun yaptığı devamsızlık konusunda veliyi haberdar etmek, bilgilendirmek ve uyaraktır. Eve mektup gönderme devamsızlığı önleme amaçlı yasal süreçlerin ilk adımıdır.

Uygulama:

- ☛ Mektup iadeli taahhütlü gönderilmelidir.
- ☛ Yargılayıcı bir dil kullanılmadan kısaca çocuğun devamsızlık durumu anlatılmalı, çocukların devamsızlık yaparak nasıl bir risk altında oldukları ve okula devamin yasal zorunluluğu hatırlatılmalıdır.
 - ☛ Mektubun iade sonucuna göre diğer basamaklara geçilmelidir.

- İadeli taahhütlü mektubu göndermenin dışında çocuğa ulaşmak için Okul Aile Birliği veya çocuğun yakın arkadaşları, sınıf başkanı ve/veya öğrenci kurulundan/öğrenci meclisinden yararlanılabilir.

*Bu işlem ilgili okul müdür yardımcısı tarafından yürütülür.

3.2.2 Evin Telefonla Aranması

Amaç:

Çocuğun devamsızlığı konusunda velinin haberdar edilmesini, çocuğun okula gelmeme nedeni hakkında bilgi edinilmesini ve okula devamının sağlanması için gerekli uyarının yapılmasını sağlamaktır.

Uygulama:

Çocuk devamsızlık yaptığı takdirde, çocuğun evi en az üç kez telefonla aranmalıdır.

- Arayan kişi kendini tanıtmalıdır.
- Çocuğun durumu izah edilmelidir.
- Çocuğun devamsızlık nedeni anlaşılmaya çalışılmalı ve çözüm önerileri sunulmalıdır.
- Görüşme nezaket ifadeleriyle sonlandırılmalıdır.
- Telefon ile yapılan görüşme not edilmelidir.
- Gerekliyorsa Okul RİTA'ya bilgi verilmelidir.

*Bu işlem ilgili müdür yardımcısı tarafından yürütülür.

3.2.3 Veliyi Bilgilendirme ve Yüz Yüze Görüşme

Amaç:

Çocuğun okula devamsızlığı ve bunun önlenmesi konusunda veliyi bilgilendirmektir.

Uygulama

Veliye telefonla ulaşılarak yüz yüze okulda görüşme talep edilir. Bu görüşmeye uygun olması halinde sınıf / şube rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni ve ilgili müdür yardımcısının katılımı sağlanmalıdır. Ancak her durumda sınıf / şube rehber öğretmeni ve/veya okul rehber öğretmenin bu görüşmeye katılımı gereklidir.

Görüşmede yapılması gerekenler şunlardır:

- Hazırlık aşamasında eve gönderilerek imzalanması sağlanan "Okula Devam Sözleşmesi" ile ilgili hatırlatma yapılmalıdır.
- Çocuğun devamsızlık nedeni ile ilgili bilgi edinilmelidir.
- Çocuğun devamsızlığıyla ilgili ayrıntılı bilgi verilmelidir.
- Yasal yükümlülükler hatırlatılmalıdır.
- Veli destek istiyorsa bu konuda yardımcı olunmalıdır (Velinin yardım alabileceği kurum ve kuruluşlara yönlendirme yapılmalıdır.).

- ☛ Sürecin takip edileceği vurgulanmalıdır.

Görüşmede araştırılması gerekenler şunlardır:

- ☛ Tek ebeveynli olup olmadığı
- ☛ Veli içi çatışma ve şiddet olup olmadığı
- ☛ Boşanmış ya da parçalanmış aile olup olmadığı
- ☛ Birden fazla evlilik olup olmadığı
- ☛ Kalabalık ve çok çocuklu aile olup olmadığı
- ☛ Ailede kanun ile ihtilaf halinde bireylerin olup olmadığı
- ☛ Velinin eğitime karşı ilgisiz tutumunun olup olmadığı

Dikkat edilmesi gereken noktalar

Veli bilgilendirmesinde dikkat edilecek noktalar şunlardır:

- ☛ Velinin müsait olduğu zaman dilimine dikkat edilmelidir.
- ☛ Önce veli dinlenmelidir.
- ☛ Toplantı yapılacak ortamın uygun olmasına dikkat edilmelidir (Mümkünse veliye ikramda bulunulmasında yarar vardır.).
- ☛ Veli nezaket kuralları içerisinde uğurlanmalıdır.

*Bu çalışma okul yöneticisi, sınıf/şube rehber öğretmeni ve okul rehber öğretmeni tarafından yapılır.

3.2.4 Ev Ziyareti

Amac

Devamsızlık konusunda veli ile bilgi alışverişi yapmak, aile yapısını tanımak, aileyi ikna etmek, sorunun önemini ve okulun kararlılığını vurgulamak ve iş birliği ortamını geliştirmektir.

Uygulama

İlk ziyaret en fazla iki kişi ile yapılmalıdır.

Ev ziyareti sınıf/şube rehber öğretmeni, yönetici ya da okul rehber öğretmeni tarafından yapılır. Cinsiyet faktörü göz önüne alınmalı, mümkünse farklı cinsiyetlerden çalışanların ev ziyaretine katılması uygundur.

Görüşmede...

- ☛ Veli ziyareti yapılmadan önce mümkünse haber verilmelidir.
- ☛ Veli ile önceden tanışılmamış ise ziyaret ekibi kendini tanıtmalıdır.
- ☛ Görüşmede anne ve babalara odaklanılmalı, onlarla daha çok konuşulmalı, çocuğun kendisini odak olarak hissetmemesi sağlanmalıdır.
- ☛ Görüşmenin amacı ve kapsamı veliye/aileye anlaşılır bir şekilde anlatılmalıdır.
- ☛ Görüşme bitince teşekkür edilmeli ve veliye çocuğun devamının izleneceği mesajı verilmelidir.
- ☛ Ev ziyareti değerlendirme formu doldurulmalıdır (bkz. Ek 4).

Çeşitli nedenlerden dolayı ev ziyareti gerçekleştirilemezse, okula döndükten sonra durumu anlatan bir yazı kolluk kuvvetlerine yazılmalı ve bu şekilde velinin uyarılması sağlanmalıdır. Ardından ev ziyareti tekrarlanmalıdır.

Evde kimse bulunamazsa kapıya ziyaretin amacını ve nedeni açıklayan bir not bırakılmalıdır. (Ek 5). Ziyaret ertesi gün tekrarlanmalıdır.

Dikkat edilmesi gereken noktalar

Ziyaret sırasında aşağıdaki noktalara dikkat edilmelidir.

- ☛ Sıcak ve rahat bir ortam yaratılmalıdır.
- ☛ Yörenin kılık-kıyafet özellikleri dikkate alınmalıdır.
- ☛ Velinin anlayamayacağı sözcükler kullanılmamalıdır.
- ☛ Velinin değerlerine saygı duyulmalıdır (Örn: eve girerken ayakkabı çıkarma)

Kurumların özelliklerine göre dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- ☛ Bu süreç taşıma merkezli okullarda, toplu ziyaretler şeklinde gerçekleştirilmelidir. Gerekliğinde, bölgenin olanaklarına göre köy odası vs. kullanılabilir.
- ☛ YİBO'larda iki ölçüt önemlidir. Birinci ölçüt çocuğun okul sınırlarında olup derse girmemesidir. Bu durumda sınıf / şube rehber öğretmeni okul rehber öğretmeni ile iş birliğinde çocukla iletişim kurarak durum analizi yapar. Eş zamanlı olarak veliye telefonla ulaşılır. Ev ziyareti yapılmaz.
- ☛ YİBO'larda ikinci ölçüt ise, çocuk eğitim öğretim saatlerinde okul alanı dışındaysa, öğretmen ve/veya rehber öğretmen veli ile doğrudan iletişime geçer. Durum analizi sonucunda çocuğun nerede olduğunu bilmiyorsa kolluk kuvvetlerine başvurulur. Çocuk velinin yanında ve okula gelmemiş ise, veli YİBO'ya çağırılır ve veli okulda misafir edilir. Velinin okula gelememesi durumunda, velinin yaşadığı yerdeki RAM ile irtibata geçilerek veli ziyareti sağlanmalıdır.
- ☛ Birleştirilmiş sınıf için normal sınıf uygulamaları geçerlidir.

*Bu çalışma okul yöneticisi, sınıf/şube rehber öğretmeni veya rehber öğretmen tarafından yürütülür.

3.2.5 İkinci Ev Ziyareti

Amaç:

Çocuğun devamsızlığı konusunda velinin işbirliği yapmama nedenlerinin araştırmak, ilk ziyarette ortaya çıkan devamsızlık nedenlerinin ortadan kaldırılmasında okulun yaptığı çalışmalar hakkında bilgi vermek, okulun kararlığını vurgulamak ve yasal süreçler hakkında veliyi bilgilendirmektir.

Uygulama

İkinci ziyaret sınıf öğretmeni veya şube rehber öğretmeni, okul yöneticisi ve varsa rehber öğretmen tarafından yapılmalıdır. İlk ziyaretteki değerlendirmelere göre erişilebilir oldukları takdirde muhtar, toplum merkezlerinden sosyal çalışma görevlisi, hukuki bir sorun varsa Baro Çocuk Hakları Merkezlerinden bir yetkili, kanaat önderi ve din görevlisi de ziyarete katılabilir.

İhtiyaç varsa kolluk kuvvetleriyle birlikte ziyarete gidilebilir. İhtiyaç olması halinde muhtar, ihtiyar heyetinden bir üye veya toplumsal olarak ya da aile çevresi tarafından kabul görmüş bir kişinin de ziyarete katılması sağlanabilir.

İkinci ev ziyareti nasıl yapılmalıdır?

- ☛ Görüşmenin amacı ve kapsamı veliye anlaşılır bir şekilde anlatılmalıdır.
- ☛ Bir önceki görüşme özetlenmelidir.
- ☛ Veli ile önceden tanışılmamış ise ziyaret ekibi kendini tanıtmalıdır.
- ☛ Görüşme bitince teşekkür edilmeli ve veliye çocuğun izleneceği mesajı tekrar verilmelidir.
- ☛ Ev ziyareti değerlendirme formu doldurulmalıdır (bkz. Ek 4).

Çeşitli nedenlerden dolayı ev ziyareti gerçekleştirilemezse, okula döndükten sonra durumu anlatan bir yazı kolluk kuvvetlerine yazılmalı, velinin uyarılması sağlanmalıdır. Ardından ev ziyareti tekrarlanmalıdır.

Evde kimse bulunamazsa kapıya ziyaretin amacını ve nedeni açıklayan bir not bırakılmalıdır (Ek 5). Ziyaret ertesi gün tekrarlanmalıdır.

*Bu çalışma okul yöneticisi, sınıf öğretmeni veya şube rehber öğretmeni veya rehber öğretmen tarafından yürütülür.

3.2.6 Velinin Uyarılması**Amaç:**

Çocuğunun devamsızlığı konusunda gerekli önlemleri almayan velinin bilgilendirilmesi ve yasal süreçler hakkında uyarılmasıdır.

Uygulama:

Veliye telefonla ulaşılarak yüz yüze okulda görüşme talep edilir. Bu görüşmeye sınıf /şube rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni ve ilgili müdür yardımcısı katılım sağlar. Bu görüşme esnasında;

- ☛ Çocuğun okula devamsızlığıyla ilgili ayrıntılı bilgi verilmelidir.
- ☛ Yasal yükümlülükler hatırlatılmalıdır.
- ☛ Veliye bundan sonraki süreç hakkında bilgi verilmelidir (Örneğin yasal süreç).
- ☛ Veli herhangi bir konuda destek istiyorsa bu konuda yardımcı olunmalıdır (Yardım alabileceği kurum ve kuruluşlara yönlendirme yapılmalıdır.).

Dikkat edilmesi gereken noktalar

Görüşmede dikkat edilmesi gerekenler şunlardır:

- ☛ Görüşme tehdit havasında geçmemelidir.
- ☛ Amacın veliyi sürece daha aktif bir şekilde katmak olduğu unutulmamalıdır.
- ☛ Sorunun önemi ortaya konulmalıdır.
- ☛ Veli, devamsızlık konusunda iş birliğine girmesi için motive edilmelidir.

*Bu çalışma okul yöneticisi, sınıf öğretmeni veya şube rehber öğretmeni veya okul rehber öğretmen tarafından yürütülür.

3.2.7 Yasal Yaptırım

Yasal sürecin başlatılması için dikkat edilmesi gerekenler;

- ☛ Çocuğun ilköğretime devamını sağlamak için veliye ve çocuğa dönük yaptığınız her tür çalışmanın (Ev ziyareti formu, Veli görüşme tutanağı, Okula devam sözleşmesi, mektup, Risk ihtiyaç analizi sonuçları, Devamsızlık odaklı müdahale raporları vb.) dokümanını arşivleyin.
- ☛ Veliye gönderdiğiniz Okula Devam Sözleşmesini içeren mektubu iadeli taahhütlü gönderiniz (7201 Sayılı Tebligat Kanunu). Alındı belgesini çocuğun takip dosyasına ekleyiniz.
- ☛ Çocuğun okula devamını sağlamaya dönük yapılan çalışmalardan (ADEY) sonra çocuk hala devamsızlık yapıyorsa, köylerde muhtarlığa, diğer yerlerde mülki idare amirine yasal sürecin başlatılması için yazıyla bildirin (222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ve 2009/46 Sayılı MEB Genelgesi).
- ☛ İdari para cezasına rağmen çocuğun ilköğretime devamı sağlanamadıysa, savcılığa suç duyurusunda bulununuz (5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu).
- ☛ Aynı zamanda durumu çocuğun içinde bulunduğu risk halinin araştırılması ve gerektiğinde koruyucu ve destekleyici tedbirler ile çocuğun korunması ve eğitime devamının sağlanması için durumu sosyal hizmetler il müdürlüğüne bildirin (2828 Sayılı SHÇEK Kanunu).

*Bu çalışma okul yönetimi, il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından yürütülür.

3.2.8 Devamsızlık Odaklı Müdahale

Temel nedenleri saptamadan doğrudan sorunun kendisine yönelik müdahaledir. Bazen devamsızlığa yol açan nedenleri değiştirmeden soruna yönelik yöntemler etkili olabilir. Devamsızlıkta öncelikle nedenler araştırılmalıdır. Ancak planlamayla veya zamanla ilgili sorunlar varsa, aşağıdaki duruma özel basit yöntemler uygulanmalıdır.

Okula geç kalıyorsa...

- ☛ Çocuğun yatma saati ile ilgili bir plan oluşturunuz.

- ☛ Çocuğun çalar saati var mı? Yoksa çocuğun bir çalar saat edinmesini sağlayınız. Eğer varsa nasıl kullanılacağını biliyor mu? Bu konularda çocuğa ve veliye yardımcı olunuz.
- ☛ Çocuğun okula zamanında geldiği ve gelmediği durumlara ilişkin duygu ve düşünceleri fark etmesine yardımcı olunuz.
- ☛ Çocuğun okula zamanında geldiği ve geç geldiği günlerin yazılı olduğu ve kendini gözlemleyebileceği bir çizelgeyi birlikte hazırlayınız.
- ☛ Çocuğun kendisine ait bir saat edinmesini sağlayınız.

Derse devamsızlık yapıyorsa...

- ☛ Çocuğun bir arkadaşından ona zamanı hatırlamasında yardımcı olmasını isteyiniz.
- ☛ Çocuğa tarafınızdan imzalanmış bir ders programı veriniz.
- ☛ Çocuğun derse zamanında geldiği ve gelmediği durumlara ilişkin duygu ve düşünceleri fark etmesine yardımcı olunuz. Çocuğun okula zamanında geldiği ve geç geldiği günlerin yazılı olduğu ve kendini gözlemleyebileceği bir çizelgeyi birlikte hazırlayınız.
- ☛ Ailelerle iletişimi kesmeyiniz ve çocuğun gelişimi hakkında bilgi veriniz. Böylece aile de çocuğun derse zamanında gelmesi konusunda çocuğu destekleyecektir.

Ders kaçırıyorsa...

- ☛ Çocuk ile devam ettiği derslerin yazılı olduğu bir çizelge hazırlayınız. Bir sayı belirleyiniz ve belirlenen sayı kadar derse katılırsa çocuğu takdir ediniz.
- ☛ Çocuk derse geldiğinde onu arkadaşlarının önünde utandırmayın ve iyi karşılayınız.
- ☛ Çocuğun sosyal ilişkilerini destekleyiniz. Böylece arkadaşları da onu derse katılması için destekleyebilirler.
- ☛ Çocuğun kendisinin katıldığı derslerle ilgili kayıt tutmasını sağlayınız.
- ☛ Çocuğa derse devam ve başarı arasındaki ilişkiyi anlatınız.

Genel devamsızlık yapıyorsa...

- ☛ Evde çocuk için okula gelmekten daha cazip olan bir şey olup olmadığını öğreniniz.
- ☛ Veli ile sürekli iletişim halinde olunuz. Bu iki taraflı iletişim ailenin de uygun olan davranışları desteklemesini sağlayacaktır.
- ☛ Çocuk ile devam ettiği günlerin yazılı olduğu bir çizelge hazırlayınız. Bir sayı belirleyin ve belirlenen sayı kadar gün okula devam ederse çocuğu takdir ediniz.
- ☛ Çocuğun kendisinin okula devamı ile ilgili kayıt tutmasını sağlayınız.
- ☛ Çocuk derse geldiğinde onu arkadaşlarının önünde utandırmayın ve iyi karşılayınız.
- ☛ Çocuğa derse devam ve başarı arasındaki ilişkiyi anlatınız. Aile üyelerini de aynısını yapmak konusunda bilgilendiriniz..
- ☛ Çocuğun sosyal ilişkilerini destekleyiniz. Böylece arkadaşları da onu okula gelmesi konusunda destekleyebilirler.

- Çocuğun katkıda bulunabileceği ya da kendini başarılı hissedebileceği bir projede (okul projesinde) yer almasını sağlayınız.
- Gelmediği günlerin telafisi için sınıf arkadaşlarının işbirliği ile akran desteği sağlayınız.

*Bu çalışma sınıf öğretmeni ve şube rehber öğretmeni tarafından yürütülür.

3.2.9 Okula Devam Sözleşmesi

Çocuk, öğretmen ve velinin imzalayacağı, çocuğun okula devam niyetini yazılı hale getirdiği bir sözleşmedir. Burada amaç, öğrencinin vereceği sözün daha ciddi hale getirilmesini, çocuk ve velisi tarafından durumun öneminin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktır.

Çocuk ve velisi ile çocuğun okula devamı konusunda anlaşıldığı durumlarda yapılmalıdır. Eğer çocuk ve veli, okula devam konusunda olumsuz görüş bildiriyorlarsa, sözleşmenin bir yararı olmaz.

Çocuk ve veliyle okula devam konusunda anlaşma yapıldıktan sonra “Haydi gelin bunu yazılı hale getirelim, böylece kimse verdiği sözleri unutmaz” deyiniz. Ek 2’de yer alan sözleşmede eğer çocuğa ait özel durumlar varsa gerekli değişiklikleri yapınız ve her ikisine de imzalatınız. Kendiniz de sözleşmeyi mutlaka imzalayınız ve imzaladığınızı görmelerini sağlayınız.

İmzaladıktan sonra sözleşmenin bir kopyasını çocuğa, bir kopyasını ise veliye veriniz.

*Bu çalışma sınıf öğretmeni veya sınıf şube rehber öğretmeni tarafından yürütülür.

3.2.10 Özürlü Devamsızlığın Nedenlerinin Araştırılması

Kimi zaman devamsızlık, özürlü veya belgeli olsa bile, bu gerçeği yansıtmayabilir. Veliler çeşitli nedenlerden dolayı devamsızlığı belgelendirmeye çalışabilir. Bu nedenle öncelikle devamsızlık özrünün gerçekçi olup olmadığı araştırılmalıdır.

Özürlü devamsızlıkta sağlık raporu ve sağlık raporunun olmadığı durumlarda veli beyanı esastır (imzalı dilekçe).

Bu beyanda, velinin bizzat okula gelerek, okul yönetimi ile görüşmesi ve dilekçe yazmak suretiyle durumu belgelendirmesi gerekmektedir.

Uzun süreli özürlü devamsızlık, çocuğun okuldan soğumasına ve derslerinde kayba yol açabileceği dikkatle izlenmeli, bu çocuklara özel destek sağlanmalıdır.

* Bu çalışma sınıf öğretmeni veya sınıf şube rehber öğretmeni tarafından yürütülür.

3.2.11 Okul Korkusu ile Okuldan Kaçmanın Ayırımının Yapılması

Okul korkusu, çeşitli kaygılar nedeniyle çocuğun okula gitmeyi reddetmesi ya da bu konuda isteksiz görünmesidir. Okul korkusu; okul reddi veya okul fobisi olarak da adlandırılmaktadır.

Okul korkusu kavramı genellikle ayrılık veya sosyal kaygıdan ortaya çıkan endişe kaynaklı devamsızlığı tanımlamakta kullanılmaktadır.

Okul korkusu ile okuldan kaçma ayrı şeylerdir. Farkları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Okul Korkusu	Okuldan Kaçma
Okula gitme konusunda ciddi bir psikolojik sıkıntı yaşar.	Okuldan kaçmada, psikolojik bir sıkıntı yoktur.
Okul korkusu yaşayan çocuklarda çeşitli derecelerde psikolojik temelli fiziksel belirtiler görülür.	Fiziksel yakınmalar çok seyrek görülür.
Okulda disiplin sorunu yoktur.	Saldırgan davranışlar ve umursamazlık vardır. Disiplin sorunu çok fazladır.
Öğrenme ve başarı motivasyonu genellikle yüksektir. Evde ödevlerini yapmak ve ders çalışmak için istekli olabilir.	Öğrenme ve başarı motivasyonu genellikle düşüktür.
Okul saatlerinde çocuk genellikle güvenli ve huzurlu bir çevre olarak evde kalmayı tercih eder	Çocuğun okula gitmediğinden genelde velinin haberi yoktur.
Veli çocuğun okula gitmediğinden haberdardır. Çocuk genelde ebeveynlerinin onu okula göndermemesi için yalvarır veya direnir.	Okula gitmediği zaman genellikle evde kalmaz.

Belirtiler

Okul korkusu olan çocuklar okula olan isteksizliklerini tipik bir biçimde fiziksel yakınmalarıyla dile getirmeye ve bu nedenle kendilerini evde tutmaları yoluyla velilerini ikna etmeye çalışan çocuklardır.

Çocuk okula gitmek istemez, zorlamalar karşısında sıkıntı duyar, panik içine girer, midesi bulanır, kusar, ağlar ve gitmemekte direnir. Bazıları zorlamalara dayanamayıp yola çıkar, yarı yoldan döner ya da sınıftan çıkar eve gelir.

Çocuk neşesizdir, uykuya dalmakta güçlük çeker. İştahı kesilir, ödevlere karşı ilgisi azalır. Her sabah bedensel bir belirti ile uyanır. Baş, karnı ağrır, midesi bulanır. Bir gün okula gitmeyeceğini bildirir. Neden olarak, öğretmenden korktuğunu ya da arkadaşının kendisini rahatsız ettiğini söyleyebilir.

Bazıları da tanımlayamadıkları bir korkudan söz ederler. Çoğu zaman evde rahattırlar. Şiddetli durumlarda evde de huzursuz olabilirler. Aile üyelerinden birini (genellikle anne) bir yere bırakmaz, peşinden dolaşırlar.

Okul korkusu geliştiren çocuklar genellikle başarı kaygısı olan, uslu, uyumlu, aşırı onay bekleyen, ailesine bağımlı çocuklardır. Bu kişilik özelliklerine sahip çocuklarda tetiği çeken bir etken, hastalığı başlatır. Buna örnek olarak aile de hastalık, sosyoekonomik bir kriz, yeni kardeşin doğuşu, bir kayıp, göç, okul veya öğretmen değişikliği sayılabilir.

*Bu çalışma sınıf öğretmeni veya şube rehber öğretmeni tarafından okul rehber öğretmeni desteğiyle gerçekleştirilir.

Okul korkusu olan çocuklara yaklaşım biçimi

Okul korkusu olan çocuklara yaklaşımda aşağıdakilere dikkat ediniz:

- ☛ Okulda kendisini güvende hissetmesi için yakın davranınız.
- ☛ Çocuğun kaygısını anlayışla karşılayınız, “naz ve numara yapıyorsunuz...” gibi sözler sarf etmeyiniz.
- ☛ Okulda çocuğun ilgisini çekecek etkinlikleri çoğaltınız.
- ☛ Çocuğu sınıf içi etkinliklere katılmaya zorlanmaktan kaçınınız, başlangıçta kolaylıkla üstesinden gelebileceği görevleri alması için teşvik ediniz.
- ☛ Özendirme girişimleri ile birlikte gerekirse önce bir saat, sonra yarım gün ve sonunda tam gün olarak okula gelmesini sağlayınız.
- ☛ Çocuk okuldan uzak kalmamalıdır, sınıfa girmiyorsa bile belli bir süre öğretmenler odasında ya da okul bahçesinde durmasını sağlayınız.
- ☛ Çocuk kendini rahat hissedinceye kadar annesinin de okula gelmesi sağlanarak kısa bir süre sınıfta oturmalarını sağlayınız.
- ☛ Çocuğa karşı tutarlı, olgun ve dengeli davranışlar sergileyiniz. Çocuk için anlaşılmaz ve şaşırtıcı tepkiler vermeyiniz. Çocuğa karşı anlayışlı, hoşgörülü ve esnek olunuz.
- ☛ Çocuğun eksik ve yetersiz yönlerini vurgulamak yerine, başarılarını ön plana çıkararak çocuğu yönlendiriniz, başarısız durumlarda ise çocuğu sınıf önünde küçültücü söz ve tutumlardan kaçınınız.
- ☛ Okul korkusunun sağaltımı çoğu zaman uzman desteği gerektirir. Varsa okul rehber öğretmenin yoksa bağlı bulunulan RAM’ın işbirliğinde çocuğu hastanelerin psikiyatri bölümlerine yönlendiriniz.

*Bu çalışma sınıf öğretmeni veya şube rehber öğretmeni tarafından okul rehber öğretmenin desteğiyle gerçekleştirilir.

3.3. Müdahaleler

Devamsızlık risk ihtiyac analizinde saptanan risklere göre yapılacak müdahaleler belirlenmiştir. Müdahalelerin bir özetini bölüm sonunda bulabilirsiniz.

3.3.1 Eğitim desteği**Amaç**

Çocuğun okuldaki akademik başarısını artırmak için düzenlenecek etkinlikleri kapsar. Akademik desteğe ihtiyacı olan çocuklar şunlardır:

- ☛ Akademik başarısı düşük olan çocuklar,
- ☛ Evde yeterli oda olmaması nedeniyle kendine ait odası olmadığından ders çalışma imkânı bulamayan çocuklar,
- ☛ Çeşitli nedenlerle okula geç başlayanlar,

- ☛ Çeşitli nedenlerden dolayı okula uzun bir süre ara vermiş çocuklar (Örneğin hastalık, doğal afet, kaza vb.)

Uygulama

a. Yardımcı öğrenci desteği veriniz.

Daha büyük yaşlardan bir çocuğu devamsızlık yapan çocuğa yardımcı olmasını sağlayınız. Onlara çocuğun geri kaldığı konuları içeren bir program veriniz ve haftalık olarak programı denetleyiniz.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından yapılır.

b. Ek ders veriniz.

Bu çocuklar için etüt saatleri düzenleyiniz.

*Bu müdahale okul yöneticisi tarafından yapılır.

c. Çocuk için bireyselleştirilmiş çalışma yapınız.

Çocuğa özel ödevler, özel çalışmalar veriniz. Onu yakından takip ediniz.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından yapılır.

d. Ailesine Bilgi Notu 2'yi veriniz.

*Bilgi Notu sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından verilir.

İş birliği

Okul kendi bünyesinde ek ders veremiyorsa aşağıdaki kurum/kuruluşlarla iş birliği yapılabilir.

- ☛ STK'larla iş birliği yapılabilir.
- ☛ Halk eğitim merkezlerinden destek alınabilir.
- ☛ Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG) gençlik programlarından, Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV), eğitim parkları, okul derslerine destek, düşler atölyesi, "Geleceğe Bir Adım Projesi" gibi projeler ile iş birliği yapılabilir.
- ☛ Okul aile birliği ile iş birliği yapılabilir.
- ☛ Emekliyim/Gönüllüyüm Programı vb. programlar için Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile iş birliği yapılabilir.
- ☛ Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) ile iş birliği yapılabilir.
- ☛ Belediyeler ile iş birliği yapılabilir.

3.3.2 Veli desteği

Amaç

Velilere etkili ebeveynlik becerileri konusunda yetersiz kaldıkları durumlarda eğitilmelidir. Genel konuların yanında özellikle sınır koyma, çatışma çözme, çocukla etkili iletişim, çocuk gelişimi, öfke yönetimi gibi konularda velinin bilgilendirilmesi sağlanmalıdır.

Uygulama

a. Etkili ebeveynlik becerileri kursu düzenleyiniz.

Rehber öğretmenler tarafından etkili ebeveynlik becerileri kursları düzenlenmelidir. Sınır koyma (disiplin), çatışma çözme, iletişim, çocuk gelişimi, öfke yönetimi, aile tutumları konuları temel alınmalıdır. Rehber öğretmen olmayan okullarda RAM'lardan destek alınabilir.

*Bu müdahale okul yöneticisi desteğinde rehber öğretmen tarafından düzenlenir.

b. Ailesine Bilgi Notu 3'ü gerekliyse Bilgi Notu 4'ü veriniz.

*Bilgi Notu sınıf /şube rehber öğretmeni tarafından verilir.

İş birliği

Okul aşağıdaki eğitimlerden yararlanabilir.

- ☛ UNICEF tarafından desteklenen ve Halk Eğitim Merkezleri tarafından uygulanan 0-6 yaş için Benim Ailem ve 7-19 yaş için Etkili Ebeveynlik eğitimleri
- ☛ AÇEV tarafından desteklenen ADEP ve BADEP eğitimleri

3.3.3 Velinin Eğitime Katılımı

Amac

Veliyle düzenli ve etkili bir ilişki kurularak, çocuğun okula devamının önündeki engellerin kalkması ve okula devamının sağlanması hedeflenmektedir.

Uygulama

a. Veli ile düzenli aralıklarla görüşünüz.

- ☛ Çocuğun velisini iyi tanıyınız ve velisiyle sağlıklı ilişkiler kurunuz.
- ☛ Veliyle haftada bir görüşeceğinizi söyleyiniz ve görüşme programı yapınız.
- ☛ Görüşmelerde çocuğun o haftaki durumunu tartışınız ve gelecek hafta içinde çocukla yapılabilecekleri konuşunuz.
- ☛ Ailenin çocuklarına karşı olumsuz davranışlarının ne gibi sorunlara yol açtığı konusunda veliyi bilinçlendiriniz, bu tür hareketlerin çocuğun olumsuz davranışlarını daha da artırdığı vurgulanarak ailelerin bu konuda çocuklarına daha dikkatli davranmalarını sağlayınız.
- ☛ Çocuğun ailesiyle yaşadığı sorunların çözümünde aile ile iş birliği yapınız.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni ve okul yöneticisi tarafından yapılır.

b. Velinin çocuğun eğitimiyle ilgilenmesini sağlayınız.

Veliye çocuğun derslerini ve notlarını nasıl takip edeceğini, çocuğun ödevlerine nasıl yardım edebileceğini ve nasıl ders çalışmasını sağlayacağı konusunda bilgilendiriniz.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından yapılır.

c. Eğitimin önemiyle ilgili bir veli bilgilendirme görüşmesi

Okula devam, okulun ve eğitimin önemi konularında farkındalık oluşturmak için okula devamsızlık yapan çocuğun ailesini bilgilendiriniz ve eğitiniz.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni veya okul yöneticisi tarafından yapılır.

d. Ailesine Bilgi Notu 2'yi gerekiyse Bilgi Notu 1'i veriniz.

*Bilgi Notu sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından verilir.

İş birliği

Veliyle görüşülemediği takdirde sosyal hizmet il müdürlükleri, belediye veya emniyet yetkililerinden destek alınabilir. Velinin eğitimi için yerel STK'lardan da yararlanılabilir.

3.3.4 Ailevi Sorunlarda Destek

Amacı

Çocuğun aileden kaynaklanan sorunlardan en az etkilenmesini ve kişilik gelişimini sağlıklı tamamlayabilmesini sağlamaktır.

Uygulama

a. Rehberlik servisine yönlendiriniz.

- ☛ Psikolojik destek öncelikle okulunuzdaki rehber öğretmenlerden alınmalıdır. Burada yönlendirilen okul rehber öğretmenin konu ile ilgili gerekli donanıma sahip olması önemli ve gereklidir.
- ☛ Okulda rehber öğretmen yoksa bu durumda RAM'lardan veya üniversitelerin ilgili bölümlerinden yardım alınmalıdır.
- ☛ Çocuk destek için rehber öğretmene yönlendirilirken, yönlendiren kişi tarafından rehber öğretmene yazılı ve sözlü olarak çocuğun olmadığı bir ortamda bilgi verilmelidir.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından yapılır.

b. Bireysel gelişimini destekleyiniz.

- ☛ Sınıf içerisinde "olumsuz" davranışlar sergilediğinde bu konuyu sınıf dışında çocukla birlikte değerlendirerek çözmesine yardımcı olunuz.
- ☛ Çocuğun görüşlerini önemseyin, kendisinin bir birey olduğunu hissettiriniz.
- ☛ Çocuğa sorumluluk ve görevler veriniz, başardığı zaman onu takdir ediniz.
- ☛ Çocuğun kendini ifade etmesine olanak sağlayınız.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından yapılır.

c. Yakından ilgileniniz.

- ☛ Ailesi, öğretmenleri v.b. kişilerle ilgili sorun yaşayıp yaşamadığını anlayabilmek için çocuğu iletişime davet ediniz, konuşmaya sevk ediniz

- Rutin ödev kontrollerini yaparak, gerekirse destek veriniz.
- Derslerinde anlamadığı konular olup olmadığını gözlemleyiniz, ihtiyaç duyduğu alanlarda destek veriniz.
- Çocukla iyi bir ilişki geliştirmek için ders başlamadan önce, yemek arasında, bahçede, koridorlarda ve okuldan sonra iletişim kurmaya çalışınız.
- Sıraları dolaşırken çocuklar ile kısa sohbetler yapınız ve göz temaslari kurunuz.
- Sınıf içinde sık sık dolaşarak, yardıma ihtiyacı olan çocuğa yardım sağlayınız ve problem çıkaran çocuklara anında müdahale ediniz (göz teması, dokunuş, vb. yolları ile).

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından yapılır.

İş birliği

Üniversiteler, sağlık kurumları veya bağlı kurum/kuruluşlarda çalışan psikolojik destek veren uzmanlardan (Psikolog, psikiyatr, psikolojik danışman v.b.) destek alınabilir.

3.3.5. Psikolojik ve Davranışsal Destek

Amaç

Çocuğun yaşadığı psikolojik sorunların eğitimini engellemesini önlemek, psikolojik sorunları konusunda danışmanlık almasını ve gerekli durumlarda tedavi yapılmasını sağlamaktır.

Uygulama

a. Rehberlik servisi ile işbirliği

- Psikolojik destek, öncelikle okulunuzdaki rehber öğretmenlerden alınmalıdır. Burada yönlendirilen veya görevlendirilen okul rehber öğretmenin konu ile ilgili gerekli donanımına sahip olması önemli ve gereklidir. Okulda rehber öğretmen yoksa bu durumda RAM'lerden veya üniversitelerin ilgili bölümlerinden yardım alınmalıdır.
- Destek için yönlendirilen çocuk hakkında bilgi muhakkak okul rehber öğretmene verilmelidir. Çocuk destek için rehber öğretmene yönlendirilirken, yönlendiren kişi tarafından rehber öğretmene yazılı ve sözlü olarak çocuğun olmadığı bir ortamda bilgi verilmelidir.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından yapılır

b. Aşırı hareketli ve/veya dikkatini toplamada güçlük yaşayan çocuklara yaklaşım biçimleri.

- Çocuğu öncelikle teşhis konması ve tedavi sürecinin başlaması için hastanelerin çocuk psikiyatrisi bölümlerine yönlendiriniz. Yönlendirme sırasında okul rehberlik servisi ile işbirliği içinde olunuz.
- Çocuğun çalışma zamanlarını kısa tutunuz. Bu şekilde sık sık ama kısa süreli olarak dikkatlerini toplayabilirler.

- ☛ Çocuk için her ders programında fiziksel hareketler planlayınız (Kalemi açmak için kalkmak, yandaki sınıftan tebeşir almak, öğretmen masasını düzenlemek, çiçekleri sulamak, müdür yardımcısına not göndermek gibi).
- ☛ Çocuğu spor yapmaya yönelmesini sağlayınız. Bu konuda beden eğitimi öğretmeni ile iş birliği yapın ve çocuğun yatkın olduğu bir spor alanını belirleyin, bu sporu yapması için destekleyin.
- ☛ Bu çocukların yerinde duramama özellikleri nedeniyle sınıfta ve okulda yaptıkları uygunsuz davranışlar için çok sık uyarıda bulunmayınız.
- ☛ Bu çocukları, olumlu davranışlarda bulunduğu zaman takdir ediniz, olumlu pekiştireçlerin (övgü, ilgi, küçük ödüller vb.) kullanımına dikkat ediniz. Başarısız olduğu konuların üstüne gitmesi için onu cesaretlendiriniz.
- ☛ Anlamlı ve eğlenceli buldukları etkinliklere rahat yoğunlaşabilirler. Bu nedenle çocuğun çalışmaya isteyerek katılması ve çalışmadan hoşlanması çok önemlidir. Bu amaçla çalışmalarını eğlenceli hale getirin, dersi ilginç etkinliklerle destekleyiniz.
- ☛ Çocuğun dikkatinin dağıldığı durumlarda sınıf ortamına geri getirmek için çocukla sık sık göz kontağı kurunuz.
- ☛ Zaman zaman çocuğa verdiğiniz görevi anlayıp anlamadığını sorularla kontrol etmeye çalışınız ve anlamadığını düşündüğünüz durumlarda yönergeyi tekrar ediniz.
- ☛ Çocuğu öğretmen masasına yakın ve kendisine örnek olabilecek bir arkadaşıyla oturtunuz.
- ☛ Çocuğa yapmasını istediğiniz bir görev vermek için aşağıdaki noktalara dikkat ediniz.
 - Yapılmasını istediğiniz davranışı gösteriniz.
 - Açık bir dil kullanın, kısa konuşunuz.
 - Her seferinde bir tek görev veriniz.
 - Konuşurken yüzünüz çocuğa dönük olmasına dikkat ediniz.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından yapılır.

c. Olumsuz davranışlar sergileyen çocuklara yaklaşım biçimleri

- ☛ Olumsuz davranışların genellikle dikkat çekme (sıkılma ve sevgi ihtiyacından dolayı), güç mücadelesi (tehdit edilmiş hissettiğinden dolayı), oç alma (incinme ve haksızlığa uğradığını hissettiğinden dolayı) ve yetersizlik (güçsüz hissettiğinden dolayı) olmak üzere dört kaynağı olduğunu unutmayınız.
- ☛ Sınıf içinde rahatsız edici davranışlarda bulunan çocuğun kendisinden değil, “davranışlarından” hoşlanılmadığını ifade ediniz, çocuğu yargılamadan davranışına odaklanınız.

- ☛ Çocuğa zaman ayırınız ve onu anlamaya çalışınız, olumsuz davranışlarına odaklanmak yerine güçlü yanlarını vurgulayınız.
- ☛ Öğretmen olarak çocuklara olumlu rol model olunuz. Topluma uymayan, saldırganca yapılan davranışların zararlarını, topluma uyan davranışların yararlarını örneklerle anlatınız.
- ☛ Olumsuz davranışlar karşısında asla şiddet içeren eylemlerde bulunmayınız..
- ☛ İsteklerinde ısrarcı davranan çocuğun istek, ilgi ve ihtiyaçlarını çok iyi belirleyiniz. İsrarcı bir davranışla karşılaştığında çocuğu hırpalamadan uzlaşılabilir bir orta nokta bulunuz.
- ☛ Ders sırasında ya da okul içerisinde istenmeyen davranış gösteren çocukla mücadeleye girmek yerine çocukla konuşarak davranışının gerekçesinin anlamaya çalışın ardından nedene yönelik müdahalede bulununuz. Çocukla tartışmaya girmenin herhangi bir fayda sağlamayacağını unutmayınız.
- ☛ Çocuğun yalan söylediğini düşündüğünüz zamanlarda çocuğu yalan söyleme davranışına iten nedenleri araştırınız, çocuğu anlamaya çalışınız ve okul rehber öğretmeni ile işbirliğinde bulununuz.
- ☛ Çocuğun başkalarının eşyalarını izinsiz alma davranışı karşısında çocuğu bu davranışa iten nedenleri araştırınız, anlamaya çalışınız ve okul rehber öğretmeni ile işbirliğinde bulununuz.
- ☛ Çocuğa sosyal kabul ihtiyacını karşılayabilmesi için destek olunuz.
- ☛ Çocuğun duygularını olumlu ifade etme yöntemleri konusunda destek olunuz ve okul rehberlik servisi ile işbirliği yapınız.

*Bu müdahale sınıf/şube rehber öğretmeni tarafından okul rehber öğretmeni müşavirliğinde yapılır.

d. Psikolojik açıdan desteğe ihtiyaç duyan çocuklara yaklaşım biçimleri

- ☛ Hangi durumda olursa olsun, her zaman onun yanında olduğunuzu hissettiriniz ve bireysel olarak onunla ilgilendiğinizi gösteriniz.
- ☛ Okul içi ve okul dışı sosyal etkinlikler konusunda onu cesaretlendiriniz.
- ☛ Sınıftaki aktivitelerde etkin rol aldirarak, başarabileceği sorumluluklar vererek ve sürekli olumlu pekiştireçler (övgü, ilgi, küçük ödüller vb.) kullanarak özgüvenini destekleyiniz.
- ☛ Sınıf içinde sevgi ve güven ortamı oluşturunuz ve bunu çocuğa hissettiriniz.
- ☛ Çocuğun sınıf içinde mutlu olabilmesi ve sınıf ortamına katılımının sağlanması için destek olunuz.
- ☛ Çocuğa karşı anlayışlı olunuz, zorlayıcı tutumlardan kaçınınız ve hoşgörülü, tutarlı tutumlar sergileyiniz.
- ☛ Çocuğun okulda kendini terk edilmiş ve yalnız hissetmesine yol açacak davranışlardan kaçınınız.

*Bu müdahale sınıf/şube rehber öğretmeni tarafından okul rehber öğretmeni müşavirliğinde yapılır.

e. Madde kullanan çocuklara yaklaşım biçimleri

- ☛ Ailelere dönük, madde kullanımı, zararları ve baş etme konusunda bilgilendirmeler yapınız.
- ☛ Okulun madde kullanımına ilişkin risk analizini çıkarınız.
- ☛ Madde bağımlılığında kurtulması için uzman desteği sağlayınız.

*Bu müdahale okul rehber öğretmeni tarafından yapılır.

f. Engelli çocuklara yaklaşım biçimleri

- ☛ Çocuğun engelini ve engelinin yarattığı sınırlılıklar hakkında ailesinden veya varsa doktorundan bilgi alınız.
- ☛ Çocuğun engeli konusunda özel muamele yapmak yerine durumunu hem kendi hem de sınıf için normalleştirme yoluna gidiniz.
- ☛ Çocuğun engelinin eğitim yaşamı için yaratabileceği sınırlılıklara ilişkin eğitim yöntem, teknik ve araç-gereçleri mümkün olduğunca temin etmeye çalışınız.
- ☛ Çocuğun engeline ilişkin uygun ölçme ve değerlendirme yöntem ve teknikleri kullanınız.
- ☛ Çocuğun yaşayabileceği problemleri fark etme noktasında okul rehberlik servisinden destek alınız.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından okul rehber öğretmenin danışmanlığında yapılır.

g. Ailesine Bilgi Notu 4'ü veriniz.

*Bilgi Notu sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından verilir.

İş birliği

Üniversiteler, sağlık kurumları veya sosyal hizmetler il müdürlüklerine bağlı kurum/kuruluşlarda çalışan psikolojik destek veren uzmanlardan (Psikolog, psikiyatr, psikolojik danışman v.b.) destek alınabilir.

3.3.6. Okul Çağı Çocuğunun Çocuk İşçi Olarak Çalıştırılmasına Engel Olmak**Amaç**

Çalışan çocukların çalışmamasını, okulla olan bağlarını kesmemelerini ve güçlendirmelerini sağlamaktır.

Uygulama**a. Çocuğun çalıştığı işyeri hakkında suç duyurusunda bulununuz.**

- ☛ Çocuğun çalıştığı işyeri hakkında gerekli bilgileri öğreniniz ve Çalışma Bölge Müdürlüğüne ya da kaymakamlıklara suç duyurusunda bulununuz.
- ☛ Çocuk işçi çalıştıran kurumların ruhsatlarının yenilenmemesi ya da üyeliklerinin sonlandırılması konusunda adımlar atılabilir.

- İl- ilçe Milli Eğitim Müdürlükleri ile İş Müfettişleri, Sanayi ve Ticaret Odaları ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonlarıyla iş birliği yapılabilir.

*Bu müdahale okul yöneticisi tarafından yapılır.

b. Çalışmayı bırakmasını sağlayınız.

- Çalışmayı bırakması için gerekli ekonomik önlemleri araştırınız.
- Ebeveynleriyle görüşünüz ve ikna etmeye çalışınız.

*Bu müdahale okul yöneticisi tarafından yapılır.

c. Ailesine Bilgi Notu 2'yi gerekliyse Bilgi Notu 1'i veriniz.

*Bilgi Notu sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından verilir.

İş birliği

Çocuğun çalıştırılmasını önlemek için genel anlamda yapılabilecekler ise şunlardır:

- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı aracılığıyla çocuğun aileye kazandırdığı veya kazandırabileceği miktar kadar ailenin desteklenmesi konusunda yardımcı olunabilir.
- Sokakta çalışanlarla ilgili sosyal hizmetler il müdürlüğü, belediyeler ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapılmalıdır.
- Mevsimlik gezici ve geçici tarım işçisi olarak çalışan çocuklar için ise e-Okul sisteminden izleme yapma, YİBO, taşıma merkezli okullar gibi kurumlara yönlendirmenin sağlanması ve çocuğun elde ettiği gelirin başka yollardan sağlanması amacıyla çözümler geliştirilmelidir. Ayrıca bu çocukların ailelerine iş imkânı sağlanması ve meslek edindirilmesi için Halk Eğitim Merkezleri ve İŞKUR ile iş birliği yapılabilir.

3.3.7. Devamsızlık Risk Takibi

Amaç

Devamsızlık yapma riski yüksek olan çocukların, devamsızlıklarının erken dönemde tanınması için düzenli takip edilmesini sağlamaktır.

Uygulama

a. Devamsızlığı yakından takip ediniz.

- Risk İhtiyaç Analizi sonuçlarına göre Devamsızlık Risk Takibi gereken çocukların durumu sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından yakından izlenmelidir.
- Çocukların devamsızlıkları olup olmadığı, gün içi devamsızlık yapıp yapmadığı gözlenmeli, devamsızlık yaptığı takdirde hemen e-Okula işlenmesi sağlanmalıdır.
- Devamsızlık yaptıkları takdirde, uygun Aşamalı Eylem Planı acilen uygulanmalıdır.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni ve okul yöneticisi tarafından yapılır.

b. Çocuğa okuldaki durumu hakkında düzenli geribildirim veriniz.

Çocuğa okuldaki durumu hakkında düzenli geribildirim veriniz. Bir çocuğun ihtiyaçlarına dayanarak, verilecek geribildirim kişisel olarak belirlenmelidir. Çocukları okula devam ve okuldaki başarıları konusundaki ilerlemelerinden dolayı övünüz.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından yapılır.

c. Sorun çözmeyi öğretiniz.

Çocuğa sorun çözme becerisini kazandırınız.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından okul rehber öğretmeni danışmanlığında yapılır.

3.3.8. Ekonomik destek**Amaç**

Çocukların okula devamını güçleştiren ekonomik nedenler varsa, bunların giderilmesine yönelik müdahaleleri yapmak ve çocuğun okula devamını sağlamaktır.

Uygulama**a. Durum saptamasını yapınız.**

Çocuğun ekonomik zorluklarını ayrıntılı olarak saptayınız. Bu amaçla gerekirse veli ile de görüşülmelidir. Çocuğun okula devamını sağlamak için nasıl bir ekonomik destek gerektiğine karar verilmelidir.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni ve okul yöneticisi tarafından yapılır.

b. Uygun ekonomik desteği sağlayınız.

Diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde çalışılmalıdır. Eğer destek sağlanamazsa, il/ilçe RİTA'dan destek istenebilir.

*Bu müdahale okul yöneticisi tarafından yapılır.

c. Destek sonrası çocuğun okula devamını denetleyiniz.

Ekonomik destek verildikten sonra çocuğun okula gelip gelmediği denetlenmeli, okula gelmeyenler için gerekli yaptırımlar uygulanmalıdır.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni ve okul yöneticisi tarafından yapılır.

d. Ailesine Bilgi Notu 1'i veriniz.

*Bilgi Notu sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından verilir.

İş birliği

Ekonomik destek için...

- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na başvurulunabilir.
- Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerinin çocuğun çalışmaması kaydıyla aileye ekonomik yardım yapma imkânı vardır.

- ☛ Şartlı Eğitim Yardımı konusunda bilgilendirme yapılması ve izlenmesi gerekir.
- ☛ Kaymakamlık ve belediyeler tarafından ihtiyaç değerlendirilmesinde kullanılmak üzere okuldan toplanan verilerin kaymakamlık ve belediyelerle paylaşılması.

Aşağıdaki kurumlardan destek alınabilir.

- ☛ Okul Aile Birlikleri;
- ☛ Sivil Toplum Kuruluşları
- ☛ Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki illerde Sosyal Destek Projesi

3.3.9. Okula Uyum Desteği

Amaç

Çocuğun okula uyumunu artırmak ve böylece okula devamını sağlamaktır.

Uygulama

a. Okulda farklı aktivitelere katılmasını sağlayınız.

- ☛ Çocuğun okula uyumunu artıracak en önemli etkenlerden birisi okuldan keyif almasını sağlamaktır. Bu amaçla okul içi farklı aktivitelere (sosyal kulüp faaliyetleri, sportif, kültürel ve sanatsal etkinlikler vb.) katılması sağlanmalıdır.
- ☛ Öğretim etkinlikleri sırasında katılım, ait olma ve eğlence ihtiyaçlarını karşılamaya çalışınız.
- ☛ Çocuğu mümkün olduğu kadar grup etkinliklerine teşvik ediniz. Her fırsatta geniş grup etkinlikleri, faaliyetleri hazırlayarak çocuğa bu gruplarda en iyi yapabileceği görev ve sorumluluklar veriniz.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından okul rehber öğretmenin danışmanlığında yapılır.

b. Arkadaş ilişkilerini geliştiriniz.

Arkadaş ilişkileri gelişen çocukların okula bağlılığının arttığı görülmüştür.

- ☛ Çocuğun sınıf arkadaşlarıyla uyum sağlaması için etkinlik planlayın ve bu etkinliklere katılmalarını sağlayınız.
- ☛ Arkadaş desteği bölümünde yer alan müdahalelerden uygun gördüklerinizi uygulayınız.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından rehber öğretmenin desteğiyle yapılır.

c. Okul içi görevler veriniz.

Bunlar çocuğun kendisini önemli ve yararlı hissetmesini sağlar.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni ve okul yöneticisi tarafından yapılır.

d. Çocukla yakından ilgileniniz.

Öğretmenin çocuğa olan yakın ilgisi çocuğun okula bağlılığını artıracaktır. Çocukla yakından ilgilenmek aşağıdakileri içerir;

- ☛ Aralarda hatırını sormak yararlıdır. Ara ara hatırını sorunuz.

- ☛ Korkuları ve psikolojik sorunları varsa, okul rehberlik servisinden destek alınarak tespit edilmeli ve nedenleri konusunda araştırma yapılmalıdır. Ailesi, öğretmenleri v.b. kişilerle ilgili sorun yaşayıp yaşamadığını anlayabilmek için çocuğu iletişime davet ediniz, konuşmaya sevk ediniz.
- ☛ Rutin ödev kontrollerini yaparak, gerekirse destek veriniz.
- ☛ Derslerinde anlamadığı konular olup olmadığını gözlemleyiniz, ihtiyaç duyduğu alanlarda destek veriniz.
- ☛ Çocukla iyi bir ilişki geliştirmek için ders başlamadan önce, yemek arasında, bahçede, koridorlarda ve okuldan sonra iletişim kurmaya çalışınız.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından yapılır.

e. Bireysel gelişimine destek veriniz.

- ☛ Sınıf içerisinde “olumsuz” davranışlar sergilediğinde bu konuyu sınıf dışında çocukla birlikte değerlendirerek çözmeye yardımcı olunuz. Çocuğun görüşlerini önemseyiniz, kendisinin bir birey olduğunu hissettiriniz.
- ☛ Sıraları dolaşırken çocukla kısa sohbetler yapınız ve göz teması kurunuz.
- ☛ Sınıf içinde sık sık dolaşarak, yardıma ihtiyacı olan çocuğa yardım sağlayınız ve problem çıkaran çocuklara anında müdahale ediniz (göz teması, dokunuş, vb. yolları ile).
- ☛ Çocuğun ders içi ve ders dışı durumlarda uygun yardım isteme becerileri konusunda destek olunuz.

*Bu müdahale sınıf/şube rehber öğretmeni tarafından okul rehber öğretmenin danışmanlığında yapılır.

f. Çocuğun okulu sevmesini sağlayınız.

- ☛ Sınava hazırlanma becerilerini öğretiniz (işlenen konuların sınav öncesi özetini yapma ve öncelikli konuları belirleme).
- ☛ Ödevleri daha kolay yapılabilir parçalara ayırınız ve her bir parçayı tamamladığında takdir ediniz.
- ☛ Sizin yardımınıza ihtiyacı olduğunda bunu belirtebileceği bir işaret seçiniz (Örnek: Beyaz bir kâğıdı havaya kaldırması, elini havaya kaldırması vb.).
- ☛ Derslerinde zorluk çeken çocuğa yönelik bu zorluğu aşabilmesi için ek süre vererek ya da arkadaşlarından/ öğretmeninden yardım istemesine fırsat tanıyınız. Çocuğu düşük notlarını yükseltmesi konusunda cesaretlendiriniz.

*Bu müdahale sınıf/ şube rehber öğretmeni tarafından okul rehber öğretmenin danışmanlığında yapılır.

g. Ailesine Bilgi Notu 2’yi gerekliyse Bilgi Notu 1’i veriniz.

*Bilgi Notu sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından verilir.

3.3.10. Arkadaş İlişkileri Desteği**Amaç**

Çocuğun olumlu arkadaş ilişkilerini geliştirmesine yardımcı olarak okula olan bağlılığını artırmaktır.

Uygulama**a. Arkadaşlarını tanıyınız.**

Çocuğun arkadaşlarını tam olarak öğreniniz ve onları tanıyınız.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından okul rehber öğretmenin danışmanlığında yapılır.

b. Arkadaş desteği sağlayınız.

☛ Çocuğun sınıf arkadaşlarıyla uyum sağlaması için çeşitli etkinlikler planlayınız ve bu etkinliklere katılmasını sağlayınız.

☛ Çocuğun arkadaş edinmesi için ona model olacak çocuklarla birlikte olmasını sağlayınız.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından okul rehber öğretmenin danışmanlığında yapılır.

c. Bireysel gelişimini destekleyiniz.

☛ Akranlarının sosyal kabulünü sağlamak amacıyla çocuğa sorumluluklar veriniz.

☛ Sınıf içi etkinlikleri çocuğun başarabileceği şekilde düzenleyiniz.

☛ Çocuğu mümkün olduğu kadar grup etkinliklerine teşvik ediniz. Her fırsatta geniş grup etkinlikleri, faaliyetleri hazırlayarak çocuğa bu gruplarda en iyi yapabileceği görev ve sorumluluklar veriniz.

☛ Çocuğun kendisini daha iyi ortaya koymasına imkân veriniz. Çocuğa baskı uygulamak yerine olumlu davranışları konusunda teşvik ederek takdir ediniz.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından okul rehber öğretmenin danışmanlığında yapılır.

d. Arkadaş edinme becerileri hakkında bilgi veriniz.

Arkadaş seçiminin önemini vurgulayınız, uygun olmayan arkadaşlıklar hakkında çocukla konuşunuz.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından okul rehber öğretmenin danışmanlığında yapılır.

e. Rehberlik servisine yönlendiriniz.

Çocuk rehber öğretmene yönlendirilmelidir. Okulda rehber öğretmen olmaması durumunda RAM'lara ya da üniversitelerin ilgili bölümlerine başvurunuz.

*Bu müdahale sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından yapılır.

f. Ailesine Bilgi Notu 5'i veriniz.

*Bilgi Notu sınıf / şube rehber öğretmeni tarafından verilir.

ADIM 4 SÜRECİN TAKİP EDİLMESİ

Çocuk devamsızlık durumunu sürdürürse Aşamalı Eylem Planlarının sonunda yer alan eylemler gerçekleştirilmelidir. İlçe RİTA'ya durum bildirilmeli veya yasal yaptırım başlatılmalıdır.

Çocuğun okula devamı sağlandığında en az iki dönem durumu izlenmelidir.

İzleme aşağıdaki şekillerde yapılır.

- Genel gözlem
- Devamsızlığın izlenmesi,
- Akademik durumun izlenmesi

Genel gözlem

Birinci kademedeki sınıf öğretmeni, ikinci kademedeki ise şube rehber öğretmeni tarafından, mevcut risk/problem ile ilgili çözüm üretecek şekilde birebir çocukla ve yakın çevresi ile iletişim içinde olunması anlamına gelir. Çocuğun, sınıf veya şube rehber öğretmeni tarafından sınıf içi ve dışı davranışlarını da kapsayan bir izleme ve değerlendirme süreci başlatılır. Bu süreçte çocuk yakından gözlemlenir. Bu gözlem sonucunda öğretmen tarafından bir gözlem raporu oluşturulur.

Buna paralel olarak, öğretmen yüz yüze görüşmeler yaparak, bizzat çocuk ve çocuğun yakın çevresi (velisi, arkadaşları, diğer öğretmenleri vs.) aracılığıyla ek bilgi toplar. Sınıf veya şube rehber öğretmen tarafından hazırlanan rapor okul rehber öğretmeni ve ilgili müdür yardımcısı ile birlikte değerlendirilir.

Devamsızlığın izlenmesi

Devamsızlığın izlenmesi, çocukla en çok vakit geçiren ve onu daha yakından tanıma fırsatı olan sınıf öğretmeni veya şube rehber öğretmeni ile başlamalıdır. Her gün yoklamaları e-Okula kayıt eden müdür yardımcısı, sınıf veya şube rehber öğretmenlerini devamsızlığın izlenmesi konusunda görevlendirmelidir. Bu görevlendirmenin esasları öğretim yılı başında yapılan öğretmenler kurulu toplantısında karar altına alınmalıdır. Sınıf veya şube rehber öğretmeni sorumlu olduğu sınıfın devamsızlığını izler ve ilgili müdür yardımcısıyla iletişime geçer.

Çocuğun akademik durumunun izlenmesi

Bu müdahale çocuğun ders başarısının düşme riski olduğu durumlarda uygulanacak bir müdahaledir. Devamsızlık okul terk riski ihtiyaç analizi sonuçlarına göre akademik başarı ile devamsızlık arasında ters bir orantı vardır. Okul başarısı yükseldikçe hem çocuğun okula uyumu kolaylaşır hem de devamsızlığı azalır. Çocuğun ders başarısını sürekli izleyiniz. Diğer derslerden aldığı notlarını e-Okuldan veya diğer öğretmenlerden öğreniniz. Çocuğun akademik başarı durumunu velisi ile paylaşınız.

*Bu çalışma sınıf öğretmeni veya şube rehber öğretmeni tarafından yapılır.

BÖLÜM 2

RİSK TAKİP KURULLARI

GİRİŞ

Bu Kılavuz, devamsızlık risklerinin erken fark edilerek devamsızlığın önlenmesi ve müdahale edilmesi konusunda yapılması gereken ve önerilen eylemleri temel alarak yazılmış ve bu eylemlerin kimler tarafından hayata geçirilmesinin beklendiği belirtilmiştir.

Bu bağlamda Kılavuz, okulda devamsızlıkla mücadelede rol sahibi olan tüm aktörlerin sorumluluklarının tek tek sıralandığı bir anlayışı benimsememiştir. Bununla birlikte sınıf öğretmenin, şube rehber öğretmenin, okul rehber öğretmenin, rehberlik servisinin ve okul yöneticisinin eylem ve müdahalelerde belirtilen sorumluluklarını ve bunlar dışında olup da bu eylem ve müdahaleleri destekleyecek genel sorumluluklarını bir bütün olarak görmelerine engel olmamalıdır.

Bu eylem ve müdahalelerin gerçekleştirilmesinde sorumluların etkin olarak üzerlerine düşen görevleri yerine getirebilmeleri şüphesiz okul düzeyinde okul yöneticisinin, il ve ilçe düzeyinde ise milli eğitim müdürlerinin konuya verdikleri önemle doğrudan ilgilidir. Bu açıdan yöneticilerin çalışmalara liderlik etmeleri çok önemlidir.

Bu bölümde tanımlanan kurullar da bu anlayış çerçevesinde çocuğun bir birey olarak ele alınıp devamının sağlanması için bütüncül olarak yaklaşıma fırsat verecek mekanizmalar olarak düşünülmelidir. Kurulların oluşturulmasında amaç asla okul-ilçe-il yönetimine ve üyelere yeni ve işlevsiz bir mekanizma daha sunmak değil, amaca hizmet eden işlevsel araçlar sunmaktır. Bu bağlamda ilgili tarafların bir araya geldiği mevcut başka platformlar da devamsızlık izleme ve müdahalesine özgü bir gündemle toplanarak amaca hizmet edebilir. Önemli olan bu kurulların kâğıt üstünde varlığı değil etkin olarak işletiliyor olmasıdır. Bunun için önceden belirlenmiş bir gündem çerçevesinde toplanılması, kararların katılımcı ve mesleki bilgi ve öneriler doğrultusunda alınması ve takip edilmesine azami özen gösterilmelidir.

Böylece bu kurulların her düzeyde amaç birliği olan benzer diğer kurul ve komisyonlarla eşgüdümünün sağlanması, okula devamsızlığın sürekli gündemde tutulması ve gerekli organik ilişkilerin kurulması, çalışmaların gereksiz tekrarlardan ve göstermelik kurullardan kaçınılması sonucunu doğuracaktır.

2.1

Okul Risk Takip Kurulu (Okul RİTA)

Çocukların devamsızlık yapmalarını önlemek, devamsızlık yapan çocukların okula kazandırılmasını sağlamak ve bu çocukların okula devamını izlemek amacıyla her ilköğretim okulunda “Okul Risk Takip Kurulu” oluşturulur. Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında “Okul Risk Takip Komisyonu” kurulur.

Okul risk takip kurulu/komisyonunun temel amacı, özellikle devamsızlık konusunda sorun yaşayan ve ilk düzey önlemlerle çözüm getirilemeyen çocukların okula devamını sağlamaktır.

2.1.1 Kurul Üyeleri

Okul RİTA aşağıdaki üyelerden oluşur:

1. Okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısı (Kurul Başkanı)
2. Sınıf öğretmeni ve şube rehber öğretmenlerinden birer kişi
3. Okulda varsa okul rehber öğretmeni, yoksa 2005/95 sayılı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Geliştirilmesi Genelgesi gereği görevlendirme yapılan öğretmenler, onların da olmadığı durumlarda okul rehberlik işlerinden sorumlu bir öğretmen
4. Okul öğrenci kurul temsilcisi/öğrenci meclis temsilcisi
5. Okul RİTA'ya gündemin konusuna göre kurul üyelerinin kararı üzerine ihtiyaç duyulan diğer kişiler de katılabilir (Veliler, uzmanlar, okul aile birliği temsilcisi, din görevlisi, din görevlisi, köy ve mahalle muhtarı, STK temsilcileri)

2.1.2 Kurulun Görevleri

1. **İzleme ve Önleme:** Okul RİTA devamsızlığın izlenmesi ve önlenmesi için uzmanlar, kanaat önderleri, sivil toplum temsilcileri gibi kişilerin yardımı ile gerekli tedbirleri alır.
2. **Eylem ve müdahalelerin takibi:** Devamsızlık yapan çocuklarla ilgili olarak eğitim desteği, psikolojik destek gibi uygun müdahalelerin takibini sağlar.
3. **Okul içi koordinasyon:** Okula devamsızlığın önlenmesi konusunda sınıf öğretmeni, şube rehber öğretmeni, okul yöneticileri arasında koordinasyonun sağlanması için toplantılar yapar.
4. **İl/ilçeye yasal süreçle ilgili dosya hazırlamak:** Devamsızlıkla ilgili yasal süreç başlatılacak çocukların dosyasının hazırlanması ve okul yönetimi aracılığı ile ilçeye gönderir.

2.1.3 İşleyiş

1. İlgili müdür yardımcısı devamsız öğrenciler ile ilgili olarak sınıf öğretmeni, şube rehber öğretmeni ve okul rehber öğretmenlerinden aldığı bilgileri Okul RİTA'da görüşülmek üzere hazırlar.
2. Okul RİTA; ekim, aralık, mart ve mayıs aylarında olmak üzere öğretim yılı içerisinde en az dört kez toplanır. Ayrıca kurul üyelerinden herhangi birinin daveti üzerine okul müdürü başkanlığında ihtiyaç duyulduğunda toplanabilir.
3. Her toplantıda e-Okuldan devamsızlık raporları alınır ve devamsızlık sorunu olan çocuklar için neler yapıldığı değerlendirilir ve yapılacak olan çalışmalar planlanır.

Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Okul Risk Takip Komisyonu

Çocukların devamsızlığa düşmelerini önlemek, devamsızlık yapan çocukların okula kazandırılmasını sağlamak ve bu çocukların okula devamını izlemek amacıyla her ilköğretim okulunda "Okul Risk Takip Komisyonu" oluşturulur.

Komisyon Üyeleri

Okul RİTA Komisyon üyeleri şunlardır:

1. Okul müdürü veya müdür yetkili öğretmen (Komisyon Başkanı)
2. Sınıf öğretmeni ve varsa branş öğretmeni
3. RİTA Komisyonu üyelerinin kararı üzerine ihtiyaç duyulan diğer kişiler de katılabilir (veliler, muhtar, din görevlisi vb.).

Okul RİTA Komisyon Görevleri

1. **İzleme ve Önleme:** Okul RİTA devamsızlığın izlenmesi ve önlenmesi için uzmanlar, kanaat önderleri, sivil toplum temsilcileri gibi kişilerin yardımı ile gerekli tedbirleri alır.
2. **Eylem ve müdahalelerin takibi:** Devamsızlık yapan çocuklarla ilgili olarak eğitim desteği, psikolojik destek gibi uygun müdahalelerin takibini sağlar.
3. **Okul-çevre koordinasyonu:** Okula devamsızlığın önlenmesi konusunda okul müdürü veya müdür yetkili öğretmen, sınıf öğretmeni varsa branş öğretmeni, veliler, muhtar ve din görevlisiyle toplantılar yapar.
4. **İl/ilçeye yasal süreçle ilgili dosya hazırlamak:** Devamsızlıkla ilgili yasal süreç başlatılacak çocukların dosyasının hazırlar ve okul müdürü veya müdür yetkili öğretmen tarafından ilçeye gönderilir.

İşleyiş

1. Okul müdürü ya da müdür yetkili öğretmen devamsız öğrenciler ile ilgili aldığı bilgileri Okul RİTA'da görüşülmek üzere hazırlar.
2. Okul RİTA; ekim, aralık, mart ve mayıs aylarında olmak üzere öğretim yılı içerisinde en az dört kez toplanır. Ayrıca kurul üyelerinden herhangi birinin daveti üzerine okul müdürü veya müdür yetkili öğretmen başkanlığında ihtiyaç duyulduğunda toplanabilir.
3. Her toplantıda e-Okuldan devamsızlık raporları alınır ve devamsızlık sorunu olan çocuklar için neler yapıldığı değerlendirilir ve yapılacak olan çalışmalar planlanır.

2.2 İlçe Risk Takip Kurulu (İlçe RİTA)

İlçe RİTA İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinde kurulur. İlçe Milli Eğitim Şube Müdürlerinden birisi bu kuruldan sorumludur.

2.2.1 Kurul Üyeleri

Kurul aşağıdaki üyelerden oluşur:

1. İlçe MEM Şube Müdürü (Kurul Başkanı)
2. İlçe AR-GE birim görevlisi
3. Eğitim bölgesi koordinatör müdürü
4. En az iki ilköğretim okul müdürü
5. En az iki rehber öğretmen (Eğitim Fakültesi/Eğitim Bilimleri Fakültelerinden Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümlerinden mezun olanlar öncelikli olarak değerlendirilmelidir.)
6. En az iki şube rehber öğretmeni
7. En az iki sınıf öğretmeni

İlçelerde devamsız öğrenci sorunun büyüklüğüne göre bu kurul üyelerinin sayısını arttırılabileceği gibi gerektiği hallerde kurula yeni üyeler (STK'lar, baro temsilcileri, okul aile birliği temsilcileri, ilçe öğrenci meclisi temsilcisi gibi) dâhil edilebilir.

2.2.2 Kurulun Görevleri**1. Öğrenci devamsızlıklarının izlenmesi**

- a. Okullardaki risk takip kurullarından gelecek dosyalar için yeni çözüm stratejileri oluşturur ve takibini yapar.
- b. Yasal süreçleri takip eder.
- c. Çözümlemeyen konularla ilgili farklı politikalar geliştirir.
- d. Devamsızlık sorununun çok yaşandığı okullardaki Okul RİTA'ların çalışmalarını yerinde ziyaret ederek okul müdüründen bilgi alır ve geri bildirimlerde bulunur.

2. Okulların devamsızlık durumunun izlenmesi

- a. Okulların devamsızlık durumunu ekim, aralık, mart ve mayıs toplantı dönemlerindeki verilere göre takip eder.
- b. Okula devamsızlık yapan çocuklara dair yapılan müdahale ve tedbirleri izler.
- c. İlçe genelindeki okula devamsızlık yapan çocuklarla ilgili gelen raporları (değerlendirir ve karara bağlar.
- d. İlköğretim Kurumları Standartlarının Eğitime Erişim ve Devamın sağlanmasına dair belirlenen standart alanları hakkında okul düzeyinde alınacak ilerleme raporlarını değerlendirir.

3. Okulların koordinasyonu

- a. Okullardaki risk takip kurullarında görevli rehber öğretmenlerin her ay ilçe düzeyinde gerçekleştirilen rehber öğretmenler toplantısına katılmasını sağlayarak okullarındaki devamsızlıkla ilgili konuların bu toplantıda değerlendirilmesine fırsat yaratır.
- b. Milli eğitim komisyonları, danışma kurulları, okul müdürleri, koordinatör müdürler, zümre başkanlar kurulu, şube öğretmenler kurulu, rehber öğretmenler, lig heyetleri, şiddeti önleme komisyonu, psiko-sosyal müdahale hizmetleri, kalite kurulu ve ilçe koordinasyon kurulu gibi ilçe düzeyinde gerçekleştirilen çeşitli toplantılarda ilçenin ve okulların devamsızlık durumunun değerlendirilmesini sağlar ve ortak stratejiler geliştirmeye çalışır.

4. Diğer kurum ve kuruluşlarla koordinasyon

- a. Sağlık kurumları, halk eğitim merkezi, belediye, meslek örgütleri (barolar gibi..) müftülük ve kaymakamlıklarla iş birliği yapar.
- b. "İlköğretime Erişim ve Devamın İzlenmesinde Kurumlar Arası İşbirliği Protokolü" gereğince ilçedeki sosyal hizmetler, müftülük, sağlık grup başkanlıkları, emniyet yetkilileriyle ihtiyaç hallerinde toplantı düzenleyerek toplantılarda devamsızlık yapan çocukların durumunu görüşür ve bu kurumların

çözümüne katkıları konusunda desteğini sağlar (İlgili protokole MEB İlköğretim Genel Müdürlüğü web sitesinden ulaşabilirsiniz.).

- c. İlçede düzenlenen koordinasyon toplantılarında çocukların devamsızlık sorununun gündeme getirilmesini sağlar.

5. Raporlama

Kurul ilçedeki çocukların devamsızlıklarıyla ilgili hazırladığı raporları her öğretim dönemi sonunda İl Millî Eğitim Müdürlüğüne gönderir.

2.2.3 İşleyiş

1. Kurul; ekim, aralık, mart ve mayıs aylarında olmak üzere bir öğretim yılında en az dört kez toplanır, toplantılarda ilçenin devamsız öğrencilerinin durumunu değerlendirir.
2. Kurul, her dönem başında diğer kurum ve kuruluşlarla toplantı yaparak devamsız öğrenciler için yapılacak çalışmaları hakkında desteğini alır.
3. İlçe millî eğitim şube müdürü kurulun raporlamalarından, devamsız çocuklarla ilgili yasal süreçlerin takibinden ve kurul toplantılarının düzenlenmesinden sorumludur. İlçe RİTA'da görevlendirilen diğer üyeler ise çocukların devamsızlıklarının izlenmesinden sorumludur.

2.3 İl Risk Takip Kurulu (İl RİTA)

İl RİTA İl Milli Eğitim Müdürlüklerinde kurulur. Eğitim öğretimden sorumlu İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı ya da şube müdürü bu kuruldandır sorumludur. Kurul aynı zamanda büyükşehir belediyesi olmayan illerde Merkez İlçe RİTA görevini de yerine getirir.

2.3.1 Kurul Üyeleri

Kurul aşağıdaki üyelerden oluşur:

1. İl Milli Eğitim Müdürü tarafından görevlendirilen Müdür Yardımcısı veya Şube Müdürü (Kurul Başkanı)
2. RAM Müdürü
3. AR-GE birim görevlisi
4. En az iki ilköğretim okul müdürü
5. En az iki rehber öğretmen ((Eğitim Fakültesi/Eğitim Bilimleri Fakültelerinden Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümlerinden mezun olanlar öncelikli olarak değerlendirilmelidir.)
6. En az iki şube rehber öğretmeni
7. En az iki sınıf öğretmeni

İllerde devamsız öğrenci sorunun büyüklüğüne göre bu kurul üyelerinin sayısının arttırılabileceği gibi gerektiği hallerde kurula yeni üyeler (İlçe RİTA kurul başkanları, STK'lar, baro temsilcileri, okul aile birliği temsilcileri, il öğrenci meclisi temsilcisi gibi) dâhil edilebilir. Ayrıca İl RİTA'lara eğitim müfettişleri başkanlığına görevlendirilecek bir eğitim müfettişinin katılımı da sağlanabilir.

2.3.2 Kurulun Görevleri

1. İlin çocukların devamsızlık durumunu takip eder, değerlendirir ve İl Milli Eğitim Müdürü ile İl Eğitim Müfettişleri Başkanlığına rapor eder.
2. Devamsızlığa neden olan konularda diğer kurum/kuruluşlarla iş birliği yapar ve yerel çözümler üretir.
3. Devamsızlık sorununun yoğun olarak yaşandığı okullardaki İlçe RİTA'ların çalışmalarını yerinde ziyaret ederek kurul başkanından bilgi alır ve geri bildirimlerde bulunur.

4. İldeki devamsızlık durumu ve gelişmeleri İlköğretim Genel Müdürlüğüne gönderilmek üzere her öğretim dönemi sonunda İl Millî Eğitim Müdürlüğüne rapor eder.

2.3.3 İşleyiş

1. Kurul üyeleri; ekim, aralık, mart ve mayıs aylarında olmak üzere bir öğretim yılında en az dört kez toplanır.
2. İl millî eğitim müdür yardımcısı ya da şube müdürü kurulun raporlamalarından, devamsızlıkla ilgili yasal süreçlerin takibinden ve kurul toplantılarının düzenlenmesinden sorumludur.
3. Kurul her dönem başında diğer kurum/kuruluşlarla toplantı yaparak devamsız çocuklar için yapılacak çalışmalar için destek alır.

2.4. Merkez Risk Takip Kurulu (İGM RİTA)

Kurul, İlköğretim Genel Müdürlüğünde ADEY Birimi olarak kurulur.

2.4.1 Kurul Üyeleri

- Genel Müdür Yardımcısı (Kurul Başkanı)
- Daire başkanı
- Okullar ve İstatistik Şubesi Şube müdürü
- AB ve Projeler Şubesi Şube müdürü
- Okul Gelişim ve Rehberlik Şubesi Şube müdürü
- Strateji Şubesi Şube müdürü
- İzleme ve Değerlendirme Şubesi Şube müdürü
- YİBO Şube Müdürü
- Taşınmalı İlköğretim Şube Müdürü

*İhtiyaç halinde kurula akademisyen, uzman ya da danışman davet edilebilir.

2.4.2 Kurulun Görevleri

1. Devamsızlık konusunda illerden gelen raporlardan da yararlanarak ülke değerlendirmesini yapar.
2. Devamsızlığı önlemeye ve azaltmaya yönelik ülke politikalarını geliştirir.
3. Devamsızlığı önlemeye ve azaltmaya yönelik ülke ölçeğinde projeler geliştirir.
4. İl ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinin kapasitelerini geliştirmek için bilgilendirme toplantıları ve hizmetiçi eğitim seminerleri düzenler.
5. Milli Eğitim Bakanlığı'nın diğer birimleri ile kamu kurum/kuruluşları ve STK'larla devamsızlığı önlemeye ve azaltmaya yönelik merkezi ve yerel iş birliklerinin geliştirilmesi için girişimde bulunur.

2.4.3 İşleyiş

1. Kurul; kasım, ocak, nisan, haziran ve ağustos aylarında olmak üzere öğretim yılında en az beş kez Genel Müdür Yardımcısı ya da daire başkanı başkanlığında toplanır.
2. Kurulun sekreteryaya görevini ilgili Şube Müdürlüğü yapar.
3. İlgili Şube Müdürlüğü toplantıdan on gün önce devamsızlık ülke raporunu toplantı gündemiyle birlikte kurul üyelerine gönderir.

2.5 RİSK TAKİP KURULLARI İŞLEYİŞ ŞEMASI

Okul Risk Takip Kurulu
(Okul RİTA)İlçe Risk Takip Kurulu
(İlçe RİTA)İl Risk Takip Kurulu
(İl RİTA)Merkez Risk Takip Kurulu
(İGM RİTA)

- 1.Devamsızlığı izlemek ve önlenmesi için gerekli tedbirleri almak
2. Devamsızlık yapan çocuklarla ilgili eylem ve müdahaleleri takip etmek
- 3.Okul içi koordinasyonu sağlamak
- 4.Bir üst RİTA'ya yasal süreçle ilgili dosya göndermek

- 1.Devamsız öğrencileri takip etmek
- 2.Okulların devamsızlık durumlarını takip etmek
- 3.Okulların koordinasyonunu sağlamak
- 4.Diğer kurumlarla koordinasyonu sağlamak
- 5.İle raporlama yapmak

- 1.Devamsız öğrencileri takip etmek
- 2.Diğer kurumlarla koordinasyonu sağlamak
- 3.Dönem sonunda Merkez RİTA'ya gönderilecek il devamsızlık raporlarını hazırlamak

- 1.İlden gelen raporlardan yararlanarak ülke değerlendirmesini yapmak
- 2.Devamsızlığı önlemeye ve azaltmaya yönelik ülke politika ve proje geliştirmek
3. İl ve İlçe RİTA'ların kapasitelerini geliştirmek için hizmet içi eğitim seminerleri Düzenlemek

4. Millî Eğitim Bakanlığının diğer birimleri ile kamu kurum/kuruluşları ve STK'larla devamsızlığı önlemeye ve azaltmaya yönelik işbirliğini geliştirmek.

BÖLÜM 3

RİSK GÖSTERGELERİ VE MÜDAHALELER

Tablo 1 Risk Göstergeleri

Düşük akademik başarı	Davranış sorunları ve/veya aşırı hareketlilik
Düşük geçmiş akademik başarı	Psikolojik sorunlar
Yüksek okul mevcudu	Arkadaşları tarafından zorbalığa uğrama
Sınıf/şubedeki çocuk sayısının çokluğu	Veli desteğinin yetersiz olması
Geçmiş devamsızlık	Aile içi çatışma ve şiddet
Anne-baba bakımından yoksun olmak	Velinin eğitime karşı ilgisiz tutumu
Boşanmış, parçalanmış aile çocukları	Kural koymakta ve uygulamakta zorlanan ebeveynler
Birden fazla evlilik içeren ailelerin çocukları	Öğretmen ve yönetici davranışlarının öğrenciler üzerinde bıraktığı olumsuz etki
Kalabalık ve çok çocuklu aileler	Okula aidiyet duygusunun olmaması
Çocuğu yetiştiren kişilerin eğitim düzeyinin düşük olması	Uyum ve davranış sorunu olan arkadaşlarının olması
Ağabey ya da ablasının okulu terk etmiş olması	Okulda kendini güvende hissetmemesi
Ailede kanun ile ihtilaf halinde olan bireylerin varlığı	Öğretmenleri sevmeme
Olumsuz okul ortamı	Arkadaşlık sorunları (Arkadaş gruplarından dışlanma, okulda yalnız olma, diğer çocuklar tarafından sevilmemesi, yaşlılarıyla anlaşamama)
Çocuğun madde kullanıyor olması	Fiziksel engelinin olması
Ekonomik zorluk	Velinin bir kurumdan yardım alması
Günlük ya da mevsimlik işlerde çalışan ebeveynler	Çocuğun eğitime karşı olumsuz tutumu
Çocuğun çalışması	Başarısızlık korkusu
Yoksul ve göç alan mahallelerde oturmak	Dil sorunu
Evde yeterli oda olmaması	Baskın anne-baba tutumları
Okula ulaşım zorluğu	Ailesinden uzakta yaşamak

Tablo 2

Müdahaleler

Eğitim Desteği	Okul Çağı Çocuğunun Çocuk İşçi Olarak Çalıştırılmasına Engel Olmak
<p>a. Yardımcı öğrenci desteği veriniz.</p> <p>b. Ek ders veriniz.</p> <p>c. Çocuk için bireyselleştirilmiş çalışma yapınız.</p> <p>d. Ailesine Bilgi Notu 2'yi veriniz.</p>	<p>a. Çocuğun çalıştığı işyeri hakkında suç duyurusunda bulununuz.</p> <p>b. Çalışmayı bırakmasını sağlayınız.</p> <p>c. Ailesine Bilgi Notu 2'yi gerekliyse Bilgi Notu 1'i veriniz.</p>
Veli Desteği	Devamsızlık Risk Takibi
<p>a. Etkili ebeveynlik becerileri kursu düzenleyiniz.</p> <p>b. Ailesine Bilgi Notu 3'ü gerekliyse Bilgi Notu 4'ü veriniz.</p>	<p>a. Devamsızlığı yakından takip ediniz.</p> <p>b. Çocuğa okuldaki durumu hakkında düzenli geribildirim veriniz.</p> <p>c. Sorun çözmeyi öğretiniz.</p>
Velinin Eğitime Katılımı	Ekonomik Destek
<p>a. Veli ile düzenli aralıklarla görüşünüz.</p> <p>b. Velinin çocuğun eğitimiyle ilgilenmesini sağlayın.</p> <p>c. Eğitimin önemiyle ilgili bir veli bilgilendirme görüşmesi yapınız.</p> <p>d. Ailesine Bilgi Notu 2'yi gerekliyse Bilgi Notu 1'i veriniz.</p>	<p>a. Durum saptamasını yapınız.</p> <p>b. Uygun ekonomik desteği sağlayınız.</p> <p>c. Destek sonrası çocuğun okula devamını denetleyiniz.</p> <p>d. Ailesine Bilgi Notu 1'i veriniz.</p>
Ailevi Sorunlarda Destek	Okula Uyum Desteği
<p>a. Rehberlik servisine yönlendiriniz.</p> <p>b. Bireysel gelişimini destekleyiniz.</p> <p>c. Yakından ilgileniniz.</p>	<p>a. Okulda farklı aktivitelere katılmasını sağlayınız.</p> <p>b. Arkadaş ilişkilerini geliştiriniz.</p> <p>c. Okul içi görevler veriniz.</p> <p>d. Çocukla yakından ilgileniniz.</p> <p>e. Bireysel gelişimine destek veriniz.</p> <p>f. Çocuğun okulu sevmesini sağlayınız.</p> <p>g. Ailesine Bilgi Notu 2'yi gerekliyse Bilgi Notu 1'i veriniz.</p>
Psikolojik Ve Davranışsal Destek	Arkadaş İlişkileri Desteği
<p>a. Rehberlik servisi ile işbirliği</p> <p>b. Aşırı hareketli ve/ veya dikkatini toplamada güçlük yaşayan çocuklara yaklaşım biçimleri.</p> <p>c. Olumsuz davranışlar sergileyen çocuklara yaklaşım biçimleri</p> <p>d. Psikolojik açıdan desteğe ihtiyaç duyan çocuklara yaklaşım biçimleri</p> <p>e. Madde kullanan çocuklara yaklaşım biçimleri</p> <p>f. Engelli çocuklara yaklaşım biçimleri</p> <p>g. Ailesine Bilgi Notu 4'ü veriniz.</p>	<p>a. Arkadaşlarını tanıyınız.</p> <p>b. Arkadaş desteği sağlayınız.</p> <p>c. Bireysel gelişimini destekleyiniz.</p> <p>d. Arkadaş edinme becerileri hakkında bilgi veriniz.</p> <p>e. Rehberlik servisine yönlendiriniz.</p> <p>f. Ailesine Bilgi Notu 5'i veriniz.</p>

Tablo 3a

Müdahaleleri Oluşturan Risk Göstergeleri

EĞİTİM DESTEĞİ	<p>Düşük akademik başarı Düşük geçmiş akademik başarı Çocuğun çalışması Evde yeterli oda olmaması Dil sorunu Okula aidiyet hissinin düşüklüğü Çocuğun eğitime karşı olumsuz tutumu Başarısızlık korkusu/Baskın ebeveynler</p>
VELİ DESTEĞİ	<p>Boşanmış, parçalanmış, birden fazla evlilik içeren ailelerin çocukları Kalabalık ve çok çocuklu aileler Anne/ babanın/büyüten kişilerin eğitim düzeyinin düşük olması Günlük ya da mevsimlik işlerde çalışan ebeveynler Davranış sorunları Aşırı hareketlilik ve/ veya dikkatini toplamada güçlük Kural koymakta ve uygulamakta zorlanan ebeveynler</p>
VELİNİN EĞİTİME KATILIMI	<p>Boşanmış, parçalanmış, birden fazla evlilik içeren ailelerin çocukları Ailede kanun ile ihtilaf halinde bireylerin varlığı Ailede madde kullanımı olması Veli desteğinin yetersiz olması Aile içi çatışma ve şiddet Çocuğun eğitime karşı olumsuz tutumu Başarısızlık korkusu/Baskın ebeveynler Çocuğun ağabey ya da ablasının okulu terk etmiş olması Velinin eğitime karşı ilgisiz tutumu Anne/ babanın/çocuğu büyüten kişilerin eğitim düzeyinin düşük olması</p>
AİLEVİ SORUNLARA DESTEK	<p>Ebeveyn bakımından yoksun olmak Boşanmış, parçalanmış, birden fazla evlilik içeren ailelerin çocukları Kalabalık ve çok çocuklu aileler Veli desteğinin yetersiz olması Aile içi çatışma ve şiddet Velisinden/ailesinden uzakta yaşamak Başarısızlık korkusu/Baskın ebeveynler</p>

Tablo 3b

Müdahaleleri Oluşturan Risk Göstergeleri

PSİKOLOJİK VE DAVRANIŞSAL DESTEK	<p>Psikolojik sorunlar Öğretmenleri sevmeme Fiziksel engelinin olması Başarısızlık korkusu/Baskın ebeveynler Madde Kullanımı Davranış sorunları Aşırı hareketlilik Kural koymakta ve uygulamakta zorlanan ebeveynler Uyum ve davranış sorunu olan arkadaşlarının olması</p>
ÇALIŞAN ÇOCUK	Çocuğun çalışması
RİSK TAKİBİ	<p>Geçmiş devamsızlık Düşük akademik başarı Öğretmenleri sevmeme Çocuğun eğitime karşı olumsuz tutumu Okula aidiyet duygusunun düşüklüğü Düşük geçmiş akademik başarı Aşırı hareketlilik Psikolojik sorunlar Davranış sorunları Velinin eğitime karşı ilgisiz tutumu Uyum ve davranış sorunu olan arkadaşlarının olması</p>
EKONOMİK DESTEK	<p>Ekonomik zorluk Günlük ya da mevsimlik işlerde çalışan ebeveynler Çocuğun çalışması Göç alan yoksul mahallelerde oturmak Okula ulaşım zorluğu Evde yeterli oda olmaması Kalabalık ve çok çocuklu aileler Velinin bir kurumdan yardım alması Çocuğun ağabey ya da ablasının okulu terk etmiş olması</p>
OKULA UYUM DESTEĞİ	<p>Yüksek okul mevcudu Sınıf/şubedeki çocuk sayısı Okula ulaşım zorluğu Ailesinden/velisinden uzakta yaşamak Velinin eğitime karşı ilgisiz tutumu Okula aidiyet hissinin düşüklüğü Çocuğun eğitime karşı olumsuz tutumu Okulda kendini güvende hissetmemesi Öğretmenleri sevmeme Çocuğun ağabey ya da ablasının okulu terk etmiş olması</p>
ARKADAŞ İLİŞKİLERİ DESTEĞİ	<p>Arkadaşlık sorunları Arkadaşları tarafından zorbalığa uğrama Olumsuz okul ortamı Uyum ve davranış sorunu olan arkadaşlarının olması</p>

BÖLÜM 4

BİLGİ NOTLARI

Bilgi Notu 1

ÇOCUKLAR OKULA DÜZENLİ GİTMELİDİR

Okul devamsızlığı bir sorundur!

Eğitimden faydalanabilmeleri için çocukların okula düzenli olarak devam etmeleri çok önemlidir. Çocuğunuz dersi kaçırdığında telafisi zordur.

Okula düzenli devam etmeyen çocuklar okuldan soğumaktadırlar.

Madde kullanımı, akranlarıyla çete oluşturma, erken yaşta cinsel içerikli davranışlara yönelme, suçla itilme ile okula devamsızlık yakından ilişkilidir.

Eğitimi tamamlamayanlar ileride ciddi ekonomik sorunlar yaşamaktadırlar.

Okula devam etme yasal zorunluluktur!

Dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de ilköğretimin zorunlu olarak bütün çocuklara okutulması gerektiği Anayasa'nın 42. Maddesi ve 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 2. Maddesi ile düzenlenmiştir.

Bu yasal zorunluluk tüm ilköğretim çağındaki çocukların okula devamını gerekli kılmaktadır.

İlköğretim çağındaki bir çocuk, okula kayıtlı olarak ya da olmayarak okula devam etmediği durumda, devlet gerekli hukuki yaptırımları uygulayarak çocuğun okula devamını sağlamakla yükümlüdür.

Aileler çocuklarını okula gitmeye nasıl teşvik eder?

Ailelerin eğitime karşı tutumu, çocuğun okuldaki başarısını etkileyen kritik bir etkidir. İlköğretime başlarken çocuğunuza eğitimin önemini göstermek için şunları yapabilirsiniz:

- İlk gün okulda çocuğa eşlik edin.
- Öğretmenleriyle tanışın.
- Ev toplantılarına ve diğer özel etkinliklere katılın.
- Okul aktivitelerine eşlik edin.
- Çocuğun spor, müzik gibi etkinliklere veya okuldaki kulüplere katılmasını teşvik edin.
- Çocuğunuzun okul hazırlığını akşamdan tamamlamasını alışkanlık haline getirmesi için ona yardımcı olun. Bir önceki akşamdan, sabaha bırakmadan, mümkün olduğu kadar okul için gerekli hazırlıkları tamamlamaya çalışın.
- Ödevlerini tamamladığından emin olun.
- Çocuğunuz okulda ders kaçıyorsa, okula özürsüz devamsızlık yapıyorsa ya da derslerinde yardıma ihtiyaç duyuyorsa okulla bağlantıya geçin.

Yardım alabilirsiniz...

- Çocuğun okula devam etmesini engelleyen sebepler var ise öğretmenler, okul yönetimi ve okul rehberlik servisi, veli ile birlikte çözüm aranmasına yardımcı olacaklardır.
- Çocuğun okula devam etmesinde önce velisi sorumludur.

- Daha sonra ise vali, müfettişler, emniyet müdürlüğü, okul yönetimi gibi bu işle bir şekilde resmi ilişkisi bulunan devlet görevlileri ve kurumları -yani devlet- çocuğun okula devamından sorumludur.
- Devamsızlık durumunda gerektiğinde bu kurumlar velilere destek için devreye gireceklerdir.

Bilgi Notu 2

ÇOCUĞUNUZUN EĞİTİM BAŞARISINI ARTTIRMAK İÇİN NELER YAPMALISINIZ?

Çocukların okulda başarılı olabilmeleri için aileleri onların dersleriyle ve öğrenme süreciyle aktif bir şekilde ilgilenmelidir.

Temel Öneriler

Eğitimini takip edin.

- Verilen ödevlerin neler olduğunu her gün sorun.
- Sınavlarının ne zaman olduğunu öğrenin.
- Sınavlarda aldığı notları takip edin.

Çocuklarınıza ödev yapmanın önemini anlatın.

Ödev yapmak, erken yaşlarda çocuklara güçlü çalışma alışkanlıkları kazandırır. Ödev alışkanlıkları çocukların akademik başarılarının artmasını sağlar. Çocuklar ödev yaparak araştırma yeteneklerini geliştirirler ve zamanlarını etkili kullanmayı öğrenirler.

Çocuklarınızın ödev yapmaları gereken saatleri belirleyin ve ders çalışabilecekleri bir yer ayarlamaya çalışın.

Çocuklarınızın her gün ödev yapacakları saati onlarla birlikte belirleyin, onlara dikkatleri dağılmadan, sessizce ödevlerini yapabilecekleri bir oda veya yer ayarlamaya çalışın.

Çocuğunuzun okulda yaptıklarıyla ilgilenin.

Görev aldığı okul etkinliklerine katılın. İlgi alanlarını destekleyin.

Çocuğunuzun öğretmeniyle iletişim halinde olun.

Öğretmenleriyle sık görüşün. Mümkün olduğunca okul-veli toplantılarına katılın.

Genel Öneriler

Çocukları kitap okumaya teşvik edin.

Çocukların okulda başarıya ulaşması için yapılacak en kolay ve en önemli şey onları okumaya teşvik etmektir. Çocuklar ile birlikte okuyun ve evde kitap bulundurmaya özen gösterin.

Çocuklarınız ile konuşun.

Konuşmak ve dinlemek çocukların okuldaki başarısı için en önemli unsurlardır. Konuşmak çocukların dil yeteneklerini geliştirmelerini sağlar.

Çocuklarınızın zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini gözlemleyin, zamanlarını etkili kullanmalarını sağlayın.

Çocuklarınızın internete, televizyon izlemeye, bilgisayar oyunu oynamaya ayırdıkları zamanı sınırlayın.

Çocuklarınızı sorumluluk almaları için cesaretlendirin.

Çocuklarınızın evde ve okulda kendi sorumlulukları olduğunu belirtin ve bu sorumlulukları almalarını sağlayın.

Onu takdir edin ve destekleyin.

Başarılarını destekleyin ve takdir ettiğinizi gösterin.

DİKKAT!**Çocuğun kapasitesi üzerinde beklentiler içine girmeyin.**

Çocuğunuzu iyi tanıyın ve onun kapasitesi üzerinde beklentiler içine girmeyin. Bu durum onda başarısızlık hissi yaratarak kendine güvenini ve ders başarısını kötü yönde etkileyecektir.

Tek bir sınav sonucu nedeniyle çocuğunuza kızmayın.

Sınav sonuçlarına çok fazla anlam yüklemekten kaçının. Çok fazla baskı çocuğun okuldaki performansını da kötü yönde etkileyebilir.

Ödevini onun yerine yapmayın.

Çocuğunuz size ödeviyle ilgili sorular sorduğunda ona yardımcı olun ve yol gösterin. Fakat ödevini onun yerine yapmayın. Bu onun gelişimine hiçbir katkı sağlamaz.

Sınav zamanı çocuğunuzu strese sokmayın.

Bazı anne babalar sınavlardan önce çocukların üzerinde baskı kurarak daha fazla strese girmelerine ve başarısız olmalarına sebep olmaktadır.

Çocuğunuzu başkalarıyla ve yaşlılarıyla kıyaslamaktan kaçının.

Kıyaslama yapmak diğerlerinin ondan iyi olduğu mesajını vererek çocuğun kendine güvenini, kişilik gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir.

Bilgi Notu 3 ÇOCUKLARA KURAL KOYMA YÖNTEMLERİ

Kural koyma çocuğunuzun isteklerini ve arzularını sosyal olarak kabul edilebilir bir şekilde ifade etmeyi öğrenmesini sağlar. Kural koyma çocuğunuzu yetişkinliğe hazırlar.

1 Temel Kurallar**Çocuktan yaşına uygun olmayan, henüz hazır olmadığı bir şey yapmasını beklemeyin.**

Yapamayacakları şeyler hakkında ısrarcı olmayın, aksi takdirde çocukta başarısızlık ve yetersizlik hisleri oluşacaktır. Çocuğunuzu iyi tanıyarak, yetenekleri doğrultusunda yönlendirmeye çalışın.

Onu takdir etmeyi ihmal etmeyin.

Çocuğunuzu iyi bir davranış gösterdiği zaman ya da örneğin okulda başarılı olduğu zaman gülümseyerek, sarılarak ve sözlerinizle ödüllendirin. Ödülün illa bir oyuncak, şeker ya da istediği bir eşyayı almak gibi bir hediye olması gerekmez.

Çocuğunuza hiçbir zaman şiddet uygulamayın.

Şiddet kesinlikle etkili bir davranış değiştirme yöntemi değildir. Şiddet içerikli davranışlar çocuğunuzun başkalarına şiddet göstermesine sebep olabilir.

Çocuğunuza sözlerinizden çok davranışlarınızla örnek olun.

Çocuklar sözlerinize değil, davranışlarınıza daha çok bakarlar.

Yaşına uygun sorumluluklar verin.

Örneğin çocuğa odasını toplamak, alışveriş yapmak, masayı kurmak gibi... Bunları yaptığı zaman takdir edin.

Onunla birlikte vakit geçirin.

Çocuğun kendisini ifade etmesini sağlayın. Kendine güveninin gelişmesi, okuldaki başarısını ve derslere katılımını da etkilemektedir.

Öğretmeni ile sürekli iletişim halinde olun.

Çocuğun öğretmeni ile sürekli iletişim halinde olun. Öğretmen çocuğu okul ortamında sürekli gözlemleme şansına sahiptir; bu yüzden öğretmenle sık görüşerek çocuğun durumu hakkında bilgi edinin.

Çocuğun yanında öğretmenini eleştirmekten kaçının.

Öğretmenine saygısı kalmayan çocuğun derse ilgisi de azalacaktır.

Anne-babalarla fikir birliği içinde olmaları gerekir.

Evdeki kurallar ve çocuğa yaklaşım konusunda ebeveynlerin fikir birliği içinde olmaları gerekmektedir. Anne ya da babanın izin vermediği bir konuda diğer ebeveynin ya da aileden başka bir kişinin aksini söylemesi çocuklara kural koyulmasını imkânsız hale getirir.

2 Çocuğunuza Bir Şey Yapmasını Söylerken...

Söylediğinizi yapması için kararlı olun.

Yapmasını istediğiniz şeyin gerekçeleri ile birlikte açıkladıktan sonra, davranışı yapmadığında çocuğun davranışlarının sonuçları ile karşılaşabilmesi için fırsat verin, istediğiniz şey konusunda kararlı olun.

Yan odadan veya uzaktan bağırarak komut vermekten kaçının.

Bir şey yapmasını söyleyeceğiniz zaman çocuğun dikkatinin sizde olduğundan emin olun.

Söylediğiniz şeyler mümkün olduğunca somut olsun.

Çocuğunuza 'uslu davran' veya 'dikkatli ol' gibi belirsiz komutlar vermek yerine, ne yapmasını istediğinizi açık bir şekilde ifade edin.

Çocuğunuza ne yapmasını istemediğinizi değil, ne yapmasını istediğinizi söyleyin.

Örnek olarak, 'ortalıkta koşma' demek yerine 'yanımda dur' veya 'geç kalma' yerine 'Saat 2'de evde ol' demeyi tercih edin. Eğer söylediğiniz şeyi yapmaya başlarsa bu davranışını takdir ettiğinizi gösterin. Söylenileni yapmayı bitirdikten sonra da memnuniyetinizi ifade edin.

Çocuğunuzu bir şeyi yapması veya yapmaması için defalarca uyarmayın.

İstediklerinizi sadece bir defa söyleyin. 'Yapma, dur' gibi tekrarlardan kaçınin ama gerektiğinde ne yapması gerektiğini hatırlatın.

Onu ara sıra övün, takdir edin.

Davranışlarını yakından izleyin ve iyi davrandığı zamanlarda, illa ki büyük bir başarı edinmesini veya çok iyi davranmasını beklemeden övgü ve takdir gösterin. "Ben iş yaparken çok ses çıkarmadığın için teşekkür ederim." gibi tam olarak neden memnun olduğunuzu belirten cümleler kurun.

Sevginizi ve takdirinizi fiziksel ifadelerle de gösterin.

Sarılmak, gülümsemek, öpmek gibi...

Çocuğunuz hoşunuza giden bir davranışta bulunduktan hemen sonra onu takdir edin.

Tenkrit içeren takdir cümlelerinden kaçınin.

Örneğin 'Aferin, neden hep böyle uslu davranmıyorsun?' gibi

Sizinle olmak ona en büyük ödüldür.

Birlikte bir yerlere gitmek, hafta sonları vakit geçirmek gibi anne-baba-çocuk aktiviteleri planlayın. Bu tür ödüllendirmeler, eşya hediye etmeye tercih edilmelidir.

Bilgi Notu 4

ÇOCUKLARDA KARŞILAŞTIĞIMIZ SORUNLAR VE BAŞA ÇIKMA YOLLARI

1 KORKULARI OLAN ÇOCUKLAR

- Çocuklar zaman zaman çeşitli korkular yaşayabilir. Çoğu zaman bunlar gelişimin doğal bir parçasıdır.
- Yetişkinlerle olduğu gibi çocuklarda da bazı durumlarda korku, tehlikeli durumlar hakkında bizi uyarması açısından önemlidir. Örneğin çocuğun ona havlayan ve kızgın bir köpekten korkması gerekli bir tepkidir. Ancak bu korku bütün köpeklerden korkmaya dönüşür ya da evden çıkamayacağı kadar güçlü bir hal alırsa o zaman bir sorun haline gelir.
- Çocuğunuzun korkuları varsa, bunlar henüz bir sorun haline gelmeden anlamaya çalışarak, bir takım önlemler almalısınız.
- Çocuklar korkularını değişik biçimlerde ifade edebilirler. Çoğu zaman bunlar korkunun asıl kaynağıyla doğrudan ilişkili gözükmez.

Çocuklarda korku ve kaygının göstergeleri arasında şunları sayabiliriz:

- Dikkat sorunları; korku ve kaygıları olan çocuklar dikkatlerini toplamakta, ödevlerini bitirmekte veya sınıfta ders dinlemekte güçlük çekebilirler.
- Kaygı yaşayan çocuklar normalden daha hareketli veya yavaş ve bitkin olabilirler. Çocuğunuzun hareketlilik durumundaki değişimleri takip edin.
- Yeme alışkanlığında değişiklikler; kaygı düzeyi yüksek olan çocuklar normalden az yemek yiyerek, iştahlarını kaybedebilir ya da tam tersi normale göre çok fazla yemeye başlayabilirler.
- Gerileme; korkuları olan çocukların çoğu, bir şekilde davranışlarında gerileme yaşayabilir. Örneğin evde yalnız kalamamaya, tekrar altını ıslatmaya başlayabilir.
- Uyku düzeninde değişiklikler; çocuk uyumakta veya gece boyunca uykusunu sürdürmekte güçlük çekebilir. Ayrıca korku ve kaygı yaşayan çocuklarda kâbuslar ve *gece terörü* (uykudan çığlıkla aniden uyanma gibi belirtileri olan ve kişinin bilinçli olmadan yaşadığı bir panik nöbeti) sıklıkla görülebilir.
- Psikosomatik şikâyetler; çocuk korkuları ve kaygıları yüzünden baş ağrısı, karın ağrısı gibi fiziksel şikâyetlerde bulunabilir.

Korkuları Olan Çocuğunuza Nasıl Davranmalısınız?**Kendi korkularınıza aşırı tepkiler vermekten kaçının.**

Çocuklar anne babalarının davranışlarını gözlemleyerek öğrenirler. Kendi korku ve kaygılarına aşırı tepkiler vermek yerine uygun ifade etme ve baş etme becerileri kullanarak onlara model olabilirsiniz. Örneğin, küçükken yaşadığınız, fakat şimdi yenmeyi başardığınız korkularınızdan bahsedebilirsiniz.

Çocuğunuzun korkularına aşırı tepki ve ilgi göstermeyin.

Bu tür korkuları görmezden gelmek de, onlara aşırı ilgi göstermek de doğru değildir. Ona yardımcı olmak için duygu ve düşüncelerini ifade etme fırsatı vererek, onu anlamaya çalışın. Korkularıyla baş etmesi için birlikte çözüm yolları geliştirin.

Zaman zaman herkesin korku ve kaygıları olduğunu anlatın.

Böyle korkuları olduğu için utanç duyabilir. Korkunun da bir duygu olduğunu ve vurgulayın, istediği zaman sizinle konuşabileceğini söyleyin.

Çocuğunuzun korkusunu arttırabilecek korku filmlerinden ya da sakıncalı programlardan kaçının.

Bu tür programları çocuğunuzun yanında izlemeyin ve onun da izlemesine engel olun.

Çocuğu korkuları ile doğrudan yüzleştirmeyin.

Örneğin köpeklerden korkuyorsa, ona hemen bir köpek göstermek yerine, önce televizyonda köpekleri izlemesini, sonra resimlerine bakmasını sağlayın. Korktuğu her ne ise onunla aşamalı olarak karşılaşmasını, yani alışmasını sağlayın.

Küçük yaşlardan itibaren ona istediğinizi yaptırmak için çocuğunuzun korkutmaktan kaçının.

Örneğin 'yanımda durmazsan biri seni kaçırabilir' gibi cümleler kurmayın.

Çok fazla korumacı davranmayın

Çocuklar ara sıra onları korkutan veya kaygılandıran durumlarla karşı karşıya gelmezlerse, onlarla baş etmeyi öğrenemezler.

Çocuğunuzun korkusuyla yüzleşmek için attığı adımları veya cesur davranışlarını takdir edin

Bu tür davranışları takdir ettiğinizi küçük yaşlardan itibaren ona gösterin.

Eğer sorunlar artarsa ve çocuğunuzun günlük hayatını, okul başarısını veya insanlarla ilişkilerini etkileyecek hale gelirse uzmanlardan yardım alın.

2 İÇEDÖNÜK OLAN ÇOCUKLAR

- ☛ Çekingenlik, utangaçlık diye bilinen içedönüklük bazı çocuklarda görülebilen bir durumdur.
- ☛ Çocuğunuzun mizacını değiştirmeye çalışmayın ama eğer içedönük olduğu için arkadaşlarıyla ilişki kurmakta zorlanıyor, okulda güçlük çekiyorsa bazı önlemler almalısınız.

Neler yapmalısınız?

- ☛ İçedönüklüğün kötü bir özellik olmadığını anlatın. Herkesin huylarının birbirinden farklı olabileceğini açıklayın.
- ☛ Yeni ortam ve kişilere alışması için zaman tanıyın.
- ☛ Küçük yaşlarda, başlangıçta tek bir arkadaşıyla oynamasını sağlayın.
- ☛ Çocuğunuzun hiçbir şey için zorlamayın.
- ☛ Çocuğa karşı utangaç, içedönük, sıkılgan gibi etiketlemeler kullanmayın.
- ☛ Duyarlı ve destekleyici olun.
- ☛ En küçük gelişmeyi bile vurgulayın, takdir edin.
- ☛ Çocuğun güçlü yönlerini fark edebileceği ortamlar yaratın ve bu yönlerini göstermesi konusunda yüreklendirin. Okul içinde yapılması gerekenler konusunda okul rehber öğretmeniyle görüşün.

3 AYRILIK KAYGISI YAŞAYANLAR

Ayrılık kaygısı yaşayan çocuklar, bağlandıkları kişilerden (anne, baba, babaanne vb.) ayrıldıklarında kendilerinin veya ebeveynlerinin bir kaza geçirecekleri ya da hastalanacaklarına ilişkin büyük korkular yaşarlar. Bağlandıkları kişilerden ayrı, zaman geçirmekte zorlanırlar.

Çocuğunuzun ayrılık kaygısı yaşadığını nasıl anlarsınız?

- Sıklıkla kaybolma ve anne babasına bir daha kavuşamama korkusu yaşar.
- Tek başına evden veya bildik çevreden uzak bir yere yolculuğa çıktıklarında huzursuzlaşır ve tek başına bir yere gitmek istemezler.
- Anne babasından ayrılmamak için okula gitmek istemeyebilir.
- Arkadaşlarının evine ziyarete gitmez ya da orada uyumaz.
- Odada tek başına oturmak istemez.
- " Evde anne babasının çevresinde dolaşır ya da onları "bir gölge gibi" izler.
- Ebeveynden ayrılmamak için psikosomatik belirtiler gösterirler.(Karın ağrısı, kusma vb.)

Neler yapmalısınız?

- Çocuğa ayrılık ve kavuşma hakkında bilgi verin. Ona geri döndüğü zaman orada olacağınızı anlatın.
- Sorunsuz bir şekilde, sizden uzun bir süre (örneğin okul saatleri boyunca) uzak kalabildiğinde onu takdir ettiğinizi gösterin.
- Eğer sizin de ayrılık kaygılarınız varsa ve çocuğunuzu etkilediğini düşünüyorsanız, bu duygularınızı ona yansıtmamak için çaba gösterin.
- Çocuğunuzun yanından ayrılırken onu sevdiğinizi ve ne zaman döneceğinizi söyleyin.
- Gerekirse uzmanlardan yardım alın. Hangi uzmandan yardım alabileceğinizi bilmiyorsanız, okul rehber öğretmenine danışın.

4 SİGARA VE ALKOL KULLANAN ÇOCUKLAR

Sigara içen gençlerin, alkol ve diğer maddeleri kullanma riski daha fazladır. İlk alkol kullanım yaşı ne kadar küçük olursa, zararlı diğer maddelerin kullanılma riski de o derece artmaktadır.

Çocuklar birçok nedenle alkol ve sigara kullanmaya başlayabilir. Merak ve sosyal bir grubun parçası olma isteği bunlara örnektir.

- Eğer siz veya aile üyelerinden birisi dahi sigara veya alkol kullanıyorsa, çocuğunuzun da bunları kullanmaya başlaması yüksek bir olasılıktır.
- Sigara ve alkol kullanımının sebebi arkadaş çevresinin baskısı olabileceği gibi, bazı çocuklarda anne-babalarıyla iyi geçinemedikleri için bu maddeleri denemeye ya da kullanmaya karar verebilir.

- Diğer bir sebep öfke, çökkünlük, kaygı, sıkıntı gibi psikolojik durumlarla başa çıkmak olabilir. Örnek olarak çocuğunuz sosyal ortamlarda gerginlik yaşıyorsa, rahatlamak için madde kullanabilir.

Çocuğunuz Alkol/Sigara Kullanıyorsa Ne Yapmalısınız?

- Çocuğunuza karşı iyi bir dinleyici olun. Onunla konuşun ve söylediklerini önemseydiğinizi gösterin. Çocuğunuzla açık ve dürüst bir iletişiminiz olsun. Dinlerken öfkenizi kontrol etmeye çalışın.
- Eğer o sizinle konuşmuyorsa, siz onunla konuşmak için girişimde bulunun.
- Sigara kullanılması ile ilgili tavrınızı (onaylamadığınızı) açık bir şekilde gösterin.
- Sigara kullanımı ile ilgili bir akran baskısı varsa, çocuğunuza bununla ilgili yardımcı olun.
- Çocuğunuzun arkadaşlarını ve arkadaşlarının anne babalarını tanıyın.
- Çocuğunuzun gittiği yerlerden ve kiminle olduğundan haberdar olun.
- Çocuğunuzun yanında sigara ve alkol kullanmamaya özen gösterin.
- Sadece yanlış davranışlarına odaklanmayın, iyi yaptığı şeyleri de fark edin ve takdir edin.
- Sigara kullanılmaması konusunda kurallar koyun ve bunların uygulanması konusunda tutarlı olun. Yani hep aynı kuralları uygulayın.
 - Kuralların neler olduğunu ve nedenlerini açıklayın. Çocuğunuz bu kurallara uymadığı zaman sonuçlarının ne olacağını da net bir şekilde belirleyin.
 - Makul olun. Uygunsuz bir şekilde aşırı kısıtlama ve katı kurallar koymak da bu kuralların uygulanmasını imkânsız hale getirir. Çocuğunuzun yaşına uygun olarak kuralların yeniden gözden geçirilmesi gerekir.

5 DİKKATİNİ TOPLAMAKTA GÜÇLÜK YAŞAYAN VE AŞIRI HAREKETLİ OLAN ÇOCUKLAR

Dikkat Eksikliği ve Aşırı Hareketlilik nedir?

- Dikkat Eksikliği, küçük yaşlarda başlayan ve çocuklarda dikkati odaklama ve sürdürme zorlukları ile görülen bir durumdur.
- Aşırı Hareketlilik ise çocuğun ev ile okul gibi hareketlerini kontrol etmesi gereken ortamlarda da devam eden, yaşlılarından farklı bir şekilde aşırı hareketli olması durumudur.

Çocuğunuzda dikkat eksikliği ve/veya aşırı hareketlilik varsa, kendini kontrol etmede güçlük çeker ve yaşlılarına göre davranışlarında aşırı ataklık görülür. Dikkat eksikliği, aşırı hareketlilikle beraber ya da tek başına görülebilir. Bu güçlükler yaşamın ilerleyen yıllarında da devam edebilir.

Bu çocuklar genellikle:

- Dikkatlerini toplamakta ve sürdürmekte güçlük çekerler.
- Unutkan olabilirler.
- Sıkça eşyalarını ve oyuncaklarını kaybedebilirler, düzensiz olabilirler.
- Gün içinde sık sık hayallere dalarlar.
- Onlara söylenenleri dinlemekte ve yapmakta güçlük çekerler.
- Düşünmeden hareket edip konuşabilirler.

Dikkat sorunları ve aşırı hareketlilik, okulda ders dinlemeyi, dikkati odaklayarak ders çalışmayı ve sınıfta gerekli durumlarda hareketsiz kalabilmeyi oldukça güçleştirmektedir. Çok fazla konuşma, yerinde

duramama, aklına gelen her şeyi yapmak isteme gibi özellikleri sınıf içinde sorunlara neden olabilir. Bu durum çocuğun okul başarısını etkileyebilir.

Dikkatini sürdürdüğü kadar çalışıp, sık sık ara vermesini öğretin: Ayrıca ders çalıştığı yeri değiştirmek de kafasını toplamasına yardımcı olur.

Okurken not almayı öğretin: Önemli buldukları kelimelerin altını çizmeleri, not etmeleri ve okurken kalem kullanmaları dikkatlerini yoğunlaştırmaları için faydalıdır.

Dikkat dağınıklığı olan çocukların sınıfta öğretmenlerine yakın oturmasını sağlayın: Öğretmen dikkati dağıldığında farkına varıp onu uyarabilir.

Çocuğunuzun zaman zaman yavaşlayıp, bir şey yapmadan önce düşünmeye çalışmasını sağlayın: Çocuklar davranışlarının sonuçlarını düşündükten sonra hareket etmeyi öğrenmelidir.

Konuşma biçiminizle çocuğunuza model olun: Sert, eleştirel ifadeler kullanmaktan kaçının. Sesinizin tonu ve mimikleriniz kadar kullandığınız dil de çocuğunuzun size olan yaklaşımını etkiler.

Çocuğunuza zamanını planlaması konusunda yardımcı olun: Okula zamanında gitmesi ve işlerini zamanında bitirebilmesi için ona yardımcı olun. Yapması gerekenleri hatırlaması için yazarak görebileceği bir yere asmasını sağlayabilirsiniz.

Ondan isteyecekleriniz net olsun: Yapmasını istediğiniz eylemlerde genel ifadeler kullanmak yerine daha açık ve net ifadeler kullanın. Örneğin, kahvaltısını bitirmesini söylemek yerine, ekmeğini yemesini ya da sütünü içmesini ayrı istekler halinde söyleyin.

Farklı aktif etkinliklere yönlendirin: Televizyon izlemek gibi pasif aktiviteleri azaltarak, mümkün olduğunca düşünmeyi ve problem çözmeyi gerektiren okuma gibi aktivitelere ve okul dışında spor gibi aktivitelere katılmasını sağlayın. Bu sayede sosyal ilişkileri, kendine güvenleri ve sorumluluk duyguları gelişecektir.

Doktor uygun gördüğü takdirde ilaç tedavisi uygulanabilir: Ancak ilaç tedavisi tek başına çözüm değildir.

6 DAVRANIŞ SORUNLARI

Çocuğunuz kendisinden beklenen davranışları yerine getirmiyor ve kendisi ya da başkaları için sorun olabilecek davranışlarda bulunuyorsa gerekli önlemleri almalısınız. Bu davranışlar arasında şunları sayabiliriz:

- ☛ Yalan söyleme
- ☛ Kurallara uymama, kuralları bozma
- ☛ İnsanlara ve/veya hayvanlara acımasız davranma
- ☛ Okuldan kaçma
- ☛ Evden kaçma

- Yaşına uygun olmayan cinsel içerikli davranışlar gösterme

Davranış sorunları, çocuğun doğru olmadığını bilmesine rağmen ısrarla tekrar ettiği davranışlara denir. Eğer çocuğunuza o davranışı daha önceden öğretmediyseniz ya da öğrenmesi mümkün olmayan bir davranışsa onu yapamaması bir sorun değildir.

Sorun olan çocuğun bütün olarak kişiliği değil, sergilediği olumsuz davranıştır.

Yaramazlık da bazen davranış sorunu olarak görülebilir, ancak bunlar zamanla ortadan kalkan çocukluk özellikleridir. Ancak bu davranışlar ilerleyen yaşlarda da sürüyorsa davranış sorunu haline gelebilir.

Öneriler

Çocuğunuza isimler veya sıfatlar takmayın: Böyle yaparsanız bu sorunların onun kişiliğinden kaynaklandığını kabul etmiş olursunuz. Fakat bir davranış olarak kabul ederseniz, değiştirmek için bir şeyler yapabilirsiniz. Bu nedenle çocuğunuza “geveze” olduğunu söylemek yerine, “çok konuşuyor” gibi durum tespitleri yapın.

Onu dinleyin, sorduğu soruları cevaplamaya çalışın: Aksi takdirde size sesini duyurmak için olumsuz davranışlar geliştirebilir.

Kendisinin yapabileceği şeyleri onun için yapmaktan kaçının: Ayakkabısını bağlamak, giyinmek gibi kendisinin yapabileceği şeyleri “sen yapamazsın” diyerek ebeveyn güvenini sarsar. Bu durum sorumluluk bilinci geliştirmesine engel olarak, anne babaya bağımlı hale getirir.

Çizim Kaynak: www.yeniden.org

Çocuğunuza yalan söylemeyin: Örnek olarak, hastaneye iğne yaptırmaya götürürken başka bir yere gittiğinizi söylemeyin. Bu durum çocuğun hem ebeveynlerine olan güvenini sarsacak, hem de ona yalan söylemenin kabul edilebilir bir davranış olduğu mesajını verecektir.

Sözel ve fiziksel şiddet içeren davranışlardan kaçının: Şiddet içerikli her ne sebeple olursa olsun şiddet içerikli davranışların, davranış değiştirme yöntemi olarak kullanılmayacağını unutmayın. Aile üyeleri olarak da, kendi aranızda fiziksel şiddet içeren kavgalardan ve şiddetli tartışmalardan kaçının.

Asla çocuğa yerine getiremeyeceğiniz sözler vermeyin: Bir söz verildiğinde de mutlaka gerçekleştirmeye çalışın.

Sorumluluk kazanmasına yardımcı olun: Çocuğunuza yaşına uygun yapabileceği görevler vererek sorumluluk kazanmasına yardımcı olun. Sorumluluğunu yerine getirmediği durumlarda, davranışının sonuçları ile yüzleşmesine fırsat verin.

Söylediğiniz şeylerde kararlı olun: Çocuğunuz söylediğiniz bir şeyi yapmayı ya da görevini yerine getirmeyi reddeder, yapmamak için ısrar ederse yapması gereken eylem konusunda kararlı olun.

Uzmanlardan yardım alın: İmkânınız varsa ve gerekiyorsa okulun rehber öğretmene, bulunduğunuz bölgedeki RAM'lara, psikologlara ve çocuk psikiyatrisine başvurun. Çocuğunuzun öğretmeniyle ve okuldaki görevlilerle durumu hakkında sürekli iletişim halinde olun.

7 YALAN SÖYLEYEN ÇOCUKLAR...

- ☛ Çocuklar cezadan kaçmak, başkalarını etkilemek, istedikleri bir şeye sahip olmak, başkalarını korumak için veya kendi ebeveynlerinin yalan söylediğini duydukları için yalan söyleyebilirler.
- ☛ Okul öncesi dönemde ve ilköğretimin ilk yıllarında çocuklar yalan söylemenin yanlış olduğunu bilmedikleri için onları yalan söylediklerinde cezalandırmak yerine neden bu davranışın yanlış olduğunu öğretin.
- ☛ Fakat okul düzeyindeki çocuklar yalan söylemenin yanlış olduğunun artık bilincindedir.

Yalan söylemenin neden yanlış olduğunu çocuğunuzun anlayabileceği bir dille açıklayın: İnsanların yalan söyleyenlere neden güvenmeyeceğini ve başka ne gibi olumsuz sonuçlar doğurabileceğini anlatın.

Çocuğunuza kendi dürüstlüğünüzle örnek olun: Çocuğunuzun karşısında yalan söylerseniz, ona bunun kabul edilebilir bir davranış olduğunu öğretirsiniz. Çocuğunuz kötü bir davranışta bulunup bununla ilgili yalan söylediğinde gösterdiğiniz davranışla, yalan söylemeyip ne yaptığını dürüstçe itiraf ettiğinde göstereceğiniz davranışlar farklı olmalıdır.

Yalan söylediğinde hayal kırıklığına uğradığınızı gösterin ama onu utandırmayın: Kötü olanın kendisi değil yaptığı davranış olduğunu hissettirin. “Yalancı” biçiminde etiketleyici ifadeler kullanmaktan kaçının. Bu durum karşısında duygunuzu ifade edin “Bana doğruyu söylemediğin için çok üzülüm” gibi.

Yalan söylemenin ardındaki sebepleri araştırın: Eğer yalan söyleme davranışı ısrarla devam ediyorsa bir uzmana danışın.

Dürüstlüğünü Takdir edin: Yalan söylediğini itiraf ederse de onu dürüstlüğü için takdir edin.

8 HIRSIZLIK

- ☛ Çocuklar 6 yaşına geldikleri zamandan itibaren sahip olma kavramını öğrenmeye ve başka birinin olan bir şeyi izinsiz almanın kötü bir davranış olduğunu anlamaya başlarlar. Buna rağmen bazı ailelerde sahip olma kavramı ile ilgili eylemler bulunmadığı için, ilköğretim 1. Sınıf çocuklarında da izinsiz alma davranışı gözlenebilir. Bu durum hırsızlık olarak adlandırılmamalıdır.
- ☛ Bu yaştan itibaren ebeveynler bu tür davranışları sınırlandırmalı ve çocuğun kendisine ait olan ve olmayanı ayırt etmesini anlatmalıdır. Çocuklar başkalarının eşyalarını izinsiz aldıklarında görmezden geliniyorsa, ebeveynlerinin de kendilerinin olmayan eşyaları eve getirdiklerini gözlemliyorsa, arkadaşları da izinsiz almayı alışkanlık haline getirmişse, onlar tarafından kabul edilmek için veya altta yatan daha farklı duygusal problemleri sebebiyle hırsızlık yapabilirler.

Çocuğunuza neden hırsızlığın kötü olduğunu açıklayın: Bunun başkasının hakkını elinden almak anlamına geldiğini anlatın.

Sahip olmanın ne demek olduğunu, kendi hayatından örnekler vererek açıklayın: Sevdiği bir eşyası elinden alırsa nasıl hissedeceğini konuşun.

Model olun: Çocuğunuza bir şeyi almadan önce izin alarak ve size ait olmayan şeyleri almayarak örnek olun. Dürüstlüklerini ve doğruyu söylemelerini her zaman ödüllendirmeye çalışın.

Çocuğunuzun hırsızlık yaptığını anlarsanız:

Sakin olmaya çalışın: Bu aşamada aşırı tepki göstermemeniz çok önemlidir. Her çocuğun bir dönemde izinsiz başkasına ait bir şeyi aldığını unutmayın.

Mümkün olduğunca ivedi şekilde çocuğunuzla yüzleşin: Bu gibi davranışlar düzeltilmeden kaldığı sürece, daha sonradan düzeltmek çok daha zor olacaktır.

Hırsızlık yaptığı zaman, çocuk için sonuçları her seferinde aynı olsun: Ne yaparsanız yapın, süreklilik çok önemlidir.

Çocuğun davranışının sonuçlarıyla yüzleşmesini ve sorumluluk almasını sağlayın: İzinsiz aldığı şeyi sahibine geri götürmek, izinsiz eşyasını aldığı kişiden özür dilemek veya aldığı şeyin parasının harçlığından kesilmesi yapılabileceklerdir.

Çocuğunuzun nerede, kiminle ve ne yaptığını yakından takip edin.

Yaptığı davranışın örneğin 'ödünç almak' değil, 'hırsızlık' olduğunu vurgulayın: Fakat çocuğunuza 'hırsız' veya 'yalancı' gibi isimler takmayın. Bu onun kendine güvenini sarsacaktır.

9 ŞİDDET

Çocukların başkalarına karşı şiddet göstermesinin pek çok sebebi olabilir. Kimi çocuklar küçük yaşlardan itibaren şiddet içerikli davranışlar gösterirken, kimileri ergenlikten sonra şiddet içerikli davranışlar göstermeye başlayabilir.

Çocukların şiddet davranışı göstermesinin sebeplerinden bazıları şunlardır:

- Öfkesini kontrol etmekte zorlanması,
- Dürtüsellik,
- Okulda başarısızlık,
- Şiddeti destekleyen arkadaş grubuna dâhil olması,
- Kendisi de şiddete veya zorbalığa maruz kalmış olması,
- Medya aracılığıyla yüksek düzeyde şiddet uyarısına maruz kalmış olması,
- Alkol veya uyuşturucu kullanımı,
- Sert gözükmek gerektiğine ve başkalarının ona saygı duyması için bu şekilde davranması gerektiğine inanması.

Çocuğunuzla yakın bir ilişki kurun.

Onunla vakit geçirin ve konuşmak ya da soru sormak istediğinde yanında olun.

Açık sınırlar ve kurallar belirleyin.

Ancak kural koymanın sadece cezadan ibaret olmadığını unutmayın. Onu iyi davranışlar gösterdiği zaman takdir etmeyi ihmal etmeyin. Kötü bir şey yaptığında ise farkında olduğunuzu hissettirin.

Ona başkalarıyla ilgilenmeyi öğretin.

Farklı özellikteki kişilerle ilgilenerek çocuğunuza da başkalarıyla ilgilenmeyi öğretin. Bu şekilde empati geliştirmesine yardımcı olun.

Başkalarını anlamasını sağlayın.

Ona başka din, dil, ırk veya kültürlerden olan insanları kabul etmeyi öğretin.

Onu takip edin.

Her zaman çocuğunuzun nerede, kiminle olduğunu ve ne zaman eve döneceğini bilin.

Ona arkadaş baskısına karşı koymasında destekleyin.

Arkadaş grupları onu yanlış olduğunu bildiği şeyler yapması için zorladığında verebileceği yanıtları ve nasıl davranabileceğini öğretin.

Kitle iletişim araçlarını kullanımına sınır getirin.

Televizyon programları ya da bilgisayar oyunları ile maruz kaldığı şiddet uyarılarını kısıtlamak için her gün bilgisayar ya da televizyon başında geçirdiği zamanı kısıtlayın.

Model olun.

Davranışlarınızla ona model olun.

Zamanını verimli kullanmasına yardımcı olun.

Çocuğunuzun spor, müzik, resim gibi başarılı olduğu aktivitelere katılmasını sağlayın.

Ona öfkeleniği zaman, önce durup düşünmeyi öğretin.

Çocuğunuzun önünde sık sık öfkelenip, kendinizi kaybederseniz sizi taklit edecektir. Öfkeyle hareket etmek yerine muhtemel çözümleri ve sonuçlarını düşünerek davranmaları gerektiğini anlatın ve model olun.

Bilgi Notu 5 ARKADAŞ İLİŞKİLERİ

Arkadaş ilişkileri okul çağına geldikten sonra çocuğunuzun hayatında giderek artan bir önem kazanır. Arkadaşlarıyla kurduğu ilişkiler çocuğun gelişiminin doğal bir parçası olmakla beraber, bazı durumlarda akran baskısı veya zorbalığa uğrama gibi olumsuz durumlar da yaşanabilmektedir.

1 UYUM VE DAVRANIŞ SORUNU OLAN ARKADAŞLAR

Bazı çocuklar özellikle kendi üzerinde kötü etkileri olan bir veya daha fazla kişiyle arkadaşlık yapabilir. Çocuklar birkaç sebeple uyum ve davranış sorunları olan arkadaşlar edinirler:

- Yetişkinler ve diğer çocuklardan normalden fazla ilgi görmek için,
- Başını derde sokmanın getirdiği heyecanı yaşamak için,
- Anne ve babalarına karşı çıkmak için,
- Kendilerine güvenmedikleri için.
- Kimi zamanda bunun farkında olmadığı için.

Çocuğunuzla yakın ilişki kurun.

Çocuğunuzla aranızda dürüst ve açık bir ilişki olsun. Ailesiyle yakın ilişkileri olan çocuklar kendilerine ebeveynlerini örnek alır. Ayrıca bu çocukların başlarına herhangi bir şey geldiğinde ailelerine anlatma ihtimalleri çok daha yüksektir.

Çocuğunuzun arkadaşlarını ve arkadaşlarının ailelerini tanıyın.

Aileler çocuklarının arkadaşlarıyla vakit geçirmek ve onları tanımak için çaba göstermelidir. Bu şekilde hangi arkadaşların çocukları üzerinde nasıl bir etkisi olabileceğini görebilirler.

Ona iyi model olabilecek çocuklarla arkadaşlık kurmasını teşvik edin.

Çocuğunuza olumlu model olduğunu düşündüğünüz arkadaşları ile zaman geçirebileceği ortamlar oluşturun.

Çocuğunuzun arkadaşlarını eleştirmeyin.

Çocuğunuza olumsuz davranışları olduğunu düşündüğünüz arkadaşlarını eleştirmekten kaçının. Çoğu zaman onları savunmaya başlayabilir ya da sadece ailesine karşı gelmek için onlarla vakit geçirebilir. Ancak sizi rahatsız eden davranışları ya da durumları çocuğunuza söyleyebilirsiniz.

Eğer akran baskısı nedeniyle uygunsuz bir davranışta bulunur ya da başını derde sokarsa davranışının sonucu ile yüzleşmesine izin verin.

Sadece yaptığı davranış hakkında konuşmak ileride bu tür davranışlarda bulunmasını engellemeyebilir.

2 AKRAN İSTİSMARI) MARUZ KALMA

- Tüm çocuklarla bazen arkadaşları, okul arkadaşları ya da kardeşleri sözel ya da fiziksel olarak zorbaca davranışlar gösterebilirler.
- Çoğu için bu geçici ve baş edilebilir bir durum iken, bazı çocuklar için ciddi bir sorun haline alabilir.
- Bunun nedeni çocuğun diğerlerinden farklı görünmesi, davranması ya da bu tür sataşmalara verdiği tepkilerin daha fazla dalga geçilmesini teşvik etmesi olabilir.
- Bu gibi durumlarda çocuklar anne babalarının yardımına ihtiyaç duyarlar. En iyi yaklaşım çocuğunuza bu tür sataşmalarla baş edebilmesi için yapıcı yöntemler öğretmektir.

Bilgi toplayın.

Zorbaca davranış gösterenlerin kimler olduğu, nerede ve ne zaman bunu yaptıkları, ne şekilde bir sataşma olduğunu ve bunun muhtemel sebeplerini anlamaya çalışın.

Uygun karşılık verme yöntemleri öğretin.

- Görmezden gelmek; çocuğunuz onunla uğraşanları duymazdan gelip arkasını dönüp gitmeyi ya da sessiz kalmayı denerse, bir süre sonra onunla uğraşmaktan vazgeçeceklerdir. Ancak ilk seferlerde dikkatini çekmek için daha da fazla uğraşabilirler. Buna hazırlıklı olup kararlı bir şekilde tepkisiz kalmasını söyleyin.
- Çocuğun zorbalık karşısında aile, öğretmen ya da etrafındaki yetişkinlerden yardım alabileceği hakkında bilgilendirin.
- Çabuk ve uygun karşılıklar vermesi için teşvik edin; ancak bu karşılık, karşısındakine sataşmak ya da kötü sözler söylemek şeklinde olmamalıdır. Sakince verilen yanıtlar sataşanları vazgeçirebilir.

Yardım alın.

Zorbaca davranışlar karşısında muhakkak okul yönetimiyle ve ilgili kişilerle konuşarak önlem alın.

BÖLÜM 5

EKLER

EK 1

Yasal Yaptırım İle İlgili Yasal Düzenlemeler

Okul yönetimleri; **çocukların** okula devamı konusundaki iş ve işlemleri, İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, İlköğretim Kurumları Standartları (İKS), Aşamalı Devamsızlık Yönetimi (ADEY) ve diğer ilgili mevzuat gereği yürütürler. Devamı sağlama konusunda tüm işlemler yapılmasına ve alınan önlemlere rağmen okula devamı sağlanamayan **çocuklar** olabilir. Bu durumda yasal sürecin başlatılması gerekebilir.

Anayasanın 42. maddesi gereği; kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur. Ayrıca **1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu** ile de çocuğun eğitim hakkı güvence altına alınmıştır.

Diğer taraftan **Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin** 28. maddesi gereği; taraf devletler, **çocuğun** eğitim hakkını kabul etmişlerdir ve bu hakkın fırsat eşitliği temeli üzerinde tedricen gerçekleştirilmesi görüşüyle, **özellikle okullarda düzenli biçimde devamın sağlanması ve okulu terk etme oranlarının düşürülmesi için önlem almalıdırlar.**

Bu durumda devamsızlık sorunu olan **çocuklar** için okul tarafından bir takip dosyası oluşturulmalıdır. Bu dosyada devamı sağlamak için veliye ve çocuğa dönük yapılan her tür çalışmanın dokümanı yer almalıdır.

Devamsızlık nedenleri çok farklı olabileceği için okul yönetimince **çocuğun** okula devamının sağlanması konusunda çeşitli mevzuat düzenlemelerinin dikkate alınması gerekmektedir.

222 Sayılı Yasanın İlgili Maddeleri

Madde 53 - Okul müdürü ve eğitim müfettişlerince araştırılan ve giderilemeyen devama engel maddi ve manevi nedenlerle ilgili durum, **okul müdürlüğünce** köyde muhtarlığa, diğer yerlerde mülki amire bildirilir ve bu makamlarca gerekli tedbirler alınır.

Madde 55 - Yapılacak teşebbüs ve alınacak tedbirlere rağmen, **çocuğunu** okula göndermeyen velinin; okul idaresince köylerde muhtarlığa, diğer yerlerde mülki amirliğe hemen bildirilmesinden sonra, muhtarlar ve **mülki amirler**, en geç üç gün içinde durumu veliye tebliği eder. Yapılan tebliğde okulca kabul edilecek geçerli sebepler dışında çocuğun okula gönderilmemesi hâlinde idarî para cezasıyla cezalandırılacağı bildirilir.

Madde 56 - Yapılan tebliğe rağmen **çocuğunu** okula göndermeyen veliye, **çocuğun** okula devam etmediği beher gün için on beş Türk Lirası **idarî para cezası** verilir.

Madde 56 - Uygulanan para cezasına rağmen **çocuğunu** okula göndermeyen veya göndermeme sebeplerini okul idaresine bildirmeyen veliye beş yüz Türk Lirası **idarî para cezası verilir.**

Madde 59 - İlköğrenim çağında olup da mecburi ilköğretim kurumlarına devam etmeyenler, hiçbir resmi ve özel iş yerinde veya her ne surette olursa olsun çalışmayı gerektiren başka yerlerde ücretli veya ücretsiz çalıştırılmazlar.

Yukarıda yer alan hükümler yanında, **çocuğun** okula devamı sağlanamadığı gerekçesiyle eğitim hakkı engellendiğinden, Çocuk Koruma Kanunu hükümlerini kapsayan durumlarda, okul tarafından Cumhuriyet Savcılığına (Çocuk Bürosu) suç duyurusunda bulunulmalıdır.

5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanununun İlgili Maddeleri

Madde 4 - **Çocuğun** haklarının korunması amacıyla; "kararların alınmasında ve uygulanmasında, **çocuğun** yaşına ve gelişimine uygun eğitimini ve öğrenimini, kişiliğini ve toplumsal sorumluluğunu geliştirmesinin desteklenmesi", ilkesi daima göz önünde bulundurulmalıdır.

Madde 6 - Eğitim kuruluşları, korunma ihtiyacı olan çocuğu Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bildirmekle yükümlüdür. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kendisine bildirilen olaylarla ilgili olarak gerekli araştırmayı derhâl yapar.

Madde 30 - Cumhuriyet başsavcılıklarındaki çocuk bürosu; **çocuklar** hakkında tedbir alınması gereken durumlarda, gecikmeksizin tedbir alınmasını sağlar.

Madde 5 - **Çocuğun** korunması gerektiğinde; öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında koruyucu ve destekleyici tedbirler alınır. Bunlardan;

Danışmanlık tedbiri; çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; **çocuklara** da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol göstermeye,

Eğitim tedbiri; çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına,

Barınma tedbiri; barınma yeri olmayan çocuklu kimselere uygun barınma yeri sağlamaya, yönelik tedbirdir.

Madde 6 - Çocuk bürosu; korunma ihtiyacı olan, suç mağduru veya suça sürüklenen **çocuklardan** eğitime ihtiyacı olanlara ihtiyaç duydukları destek hizmetlerini sağlamak üzere, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde çalışır, bu gibi durumları **çocukları** korumakla görevli kurum ve kuruluşlara bildirir.

Madde 38 - Denetim altına alınan **çocuklarla** ilgili olarak denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü tarafından görevlendirilen denetim görevlisi;

a) Kararla ulaşılmak istenen amacın gerçekleşmesi için **çocuğun eğitime uyumunu sağlamak** üzere onu desteklemek, yardımcı olmak, gerektiğinde önerilerde bulunur.

b) **Çocuğa eğitim alabileceği kurumlar**, hakları ve haklarını kullanma konularında rehberlik eder.

d) Kaldığı yerleri ve ilişki kurduğu kişileri ziyaret ederek **çocuğun eğitim durumunu değerlendirme** faaliyetlerini yerinde inceler.

Madde 45 - Danışmanlık ve barınma tedbirleri Milli Eğitim Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve yerel yönetimler tarafından; Eğitim tedbiri Milli Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yerine getirilir.

Madde 45 - Bakım ve barınma tedbirlerinin yerine getirilmesi sırasında ihtiyaç duyulan **çocukların** rehabilitasyonu, eğitimi ile ilgili olarak Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yapılan her türlü yardım ve destek talepleri Millî Eğitim Bakanlığı tarafından **geciktirilmeksizin yerine getirilir.**

4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Yasanın İlgili Maddeleri

Madde 1 - Türk Medenî Kanununda öngörülen tedbirlerden ayrı olarak, eşlerden birinin veya **çocukların** veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin veya mahkemece ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan veya evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireylerinden birinin aile içi şiddete maruz kaldığını kendilerinin veya Cumhuriyet Başsavcılığının bildirmesi üzerine Aile Mahkemesi Hâkimi meselenin mahiyetini göz önünde bulundurarak resen (bu maddede sayılan) tedbirlerden bir ya da birkaçına birlikte veya uygun göreceği benzeri başka tedbirlere de hükmedebilir.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun İlgili Maddeleri

Çocuğun devamsızlık nedenleri TCK yönünden de değerlendirilmeli ve bir suç unsuruna veya şüphesine varılıyorsa derhal yetkili makamlara (Savcılık, Polis veya Jandarma) bildirilmelidir.

Madde 279 - Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 257 - Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan hâller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir (Değişik ibare: 08.12.2010-6086 S.K./1.mad.)menfaat sağlayan kamu görevlisi, (Değişik ibare: 08.12.2010-6086 S.K./1.mad.) altı aydan iki yıla kadar, hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 229 - (1) **Çocukları**, beden veya ruh bakımından kendini idare edemeyecek durumda bulunan kimseleri dilencilikte araç olarak kullanan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 109 - Bir kimseyi hukuka aykırı olarak bir yere gitmek veya bir yerde kalmak için hürriyetinden yoksun bırakan kişiye, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

Madde 97 - Yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olan ve bu nedenle koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan bir kimseyi kendi hâline terk eden kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 98 - Yaşı, hastalığı veya yaralanması dolayısıyla ya da başka herhangi bir nedenle kendini idare edemeyecek durumda olan kimseye hâl ve koşulların elverdiği ölçüde yardım etmeyen ya da durumu derhâl ilgili makamlara bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Madde 103 - **Çocuğu** cinsel yönden istismar eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 233 - Aile hukukundan doğan eğitim yükümlülüğünü yerine getirmeyen kişi, şikâyet üzerine, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 51 - İşlediği suçtan dolayı iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Cezası ertelenen hükümlü hakkında, bir yıldan az, üç yıldan fazla olmamak üzere, bir denetim süresi belirlenir. Denetim süresi içinde; On sekiz yaşından küçük olan hükümlülerin, bir meslek veya sanat edinmelerini sağlamak amacıyla, gerektiğinde barınma imkânı da bulunan bir eğitim kurumuna devam etmesine, mahkemece karar verilebilir. Mahkeme, denetim süresi içinde hükümlüye rehberlik edecek bir uzman kişiyi görevlendirebilir. Bu kişi, eğitim gördüğü kurum yetkilileriyle görüşerek, istişarelerde bulunur; üçer aylık sürelerle rapor düzenleyerek hâkime verir.

Görüldüğü gibi **çocuğun** okula devamını sağlamak ve devamsızlık durumunda yaptırım gerektiren birçok düzenleme yapılmış olup, bunların birçoğu kanun düzeyindedir. Bu durumda, devamsızlık konusunda yapılması gereken birçok şeyin yerine getirilmemesinin, aslında kanun ihlaline neden olabileceği söylenebilir.

Medeni Kanunun İlgili Maddeleri

Madde 324 - Ana ve babadan her biri, diğerinin **çocuk** ile kişisel ilişkisini zedelemekten, **çocuğun** eğitilmesi ve yetiştirilmesini engellemekten kaçınmakla yükümlüdür.

Kişisel ilişki sebebiyle **çocuğun** huzuru tehlikeye girer veya ana ve baba bu haklarını birinci fıkrada öngörülen yükümlülüklerine aykırı olarak kullanırlar veya **çocuk** ile ciddî olarak ilgilenmezler ya da diğer önemli sebepler varsa, kişisel ilişki kurma hakkı reddedilebilir veya kendilerinden alınabilir.

Madde 327 - **Çocuğun** bakımı, eğitimi ve korunması için gerekli giderler ana ve baba tarafından karşılanır.

Ana ve baba, yoksul oldukları veya **çocuğun** özel durumu olağanüstü harcamalar yapılmasını gerektirdiği takdirde ya da olağan dışı herhangi bir sebebin varlığı hâlinde, hâkimin izniyle **çocuğun** mallarından onun bakım ve eğitimine yetecek belli bir miktar sarf edebilirler.

Madde 328 - Ana ve babanın bakım borcu, **çocuğun** ergin olmasına kadar devam eder.

Çocuk ergin olduğu halde eğitimi devam ediyorsa, ana ve baba durum ve koşullara göre kendilerinden beklenebilecek ölçüde olmak üzere, eğitimi sona erinceye kadar **çocuğa** bakmakla yükümlüdürler.

Madde 340 - Ana ve baba, **çocuğu** olanaklarına göre eğitirler ve onun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlâkî ve toplumsal gelişimini sağlar ve korurlar.

Ana ve baba **çocuğa**, özellikle bedensel ve zihinsel özürlü olanlara, yetenek ve eğilimlerine uygun düşecek ölçüde, genel ve meslekî bir eğitim sağlarlar.

Madde 346 - **Çocuğun** menfaati ve gelişmesi tehlikeye düştüğü takdirde, ana ve baba duruma çare bulamaz veya buna güçleri yetmezse hâkim, **çocuğun** korunması için uygun önlemleri alır.

Madde 347 - **Çocuğun** bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunur veya **çocuk** manen terk edilmiş hâlde kalırsa hâkim, **çocuğu** ana ve babadan alarak bir aile yanına veya bir kuruma yerleştirebilir.

Çocuğun aile içinde kalması ailenin huzurunu onlardan katlanmaları beklenemeyecek derecede bozuyorsa ve durumun gereklerine göre başka çare de kalmamışsa, ana ve baba veya **çocuğun** istemi üzerine hâkim aynı önlemleri alabilir.

Ana ve baba ile **çocuğun** ödeme gücü yoksa bu önlemlerin gerektirdiği giderler Devletçe karşılanır.

Nafakaya ilişkin hükümler saklıdır.

Madde 348 - **Çocuğun** korunmasına ilişkin diğer önlemlerden sonuç alınamaz ya da bu önlemlerin yetersiz olacağı önceden anlaşılırsa, hâkim aşağıdaki hâllerde velâyetin kaldırılmasına karar verir:

1. Ana ve babanın deneyimsizliği, hastalığı, özürülü olması, başka bir yerde bulunması veya benzeri sebeplerden biriyle velâyet görevini gereği gibi yerine getirememesi.
2. Ana ve babanın **çocuğa** yeterli ilgiyi göstermemesi veya ona karşı yükümlülüklerini ağır biçimde savsaklaması.

Velâyet ana ve babanın her ikisinden kaldırılırsa **çocuğa** bir vasi atanır.

Madde 350 - Velâyetin kaldırılması hâlinde ana ve babanın çocuklarının bakım ve eğitim giderlerini karşılama yükümlülükleri devam eder.

Ana ve baba ile **çocuğun** ödeme gücü yoksa bu giderler Devletçe karşılanır.

Nafakaya ilişkin hükümler saklıdır.

Madde 366 - Korunmaya muhtaç kişilerin bakımı, bununla yükümlü kurumlar tarafından sağlanır. Bu kurumlar, yaptıkları masrafları nafaka yükümlüsü hısımlardan isteyebilirler.

Madde 368 - Birlikte yaşayan kimseler evin düzenine tâbidir. Bu düzenin kuruluşunda ev halkından her birinin yararı adil biçimde gözetilir.

Ev halkının her biri, özellikle öğrenimi, eğitimi, dinî inançları, meslek ve sanatı için gerekli özgürlükten yararlanır.

Madde 369 - Ev başkanı, ev halkından olan küçüğün, kısıtlının, akıl hastalığı veya akıl zayıflığı bulunan kişinin verdiği zarardan, alışılmış şekilde durum ve koşulların gerektirdiği dikkatle onu gözetim altında bulundurduğunu veya bu dikkat ve özeni gösterseydi dahi zararın meydana gelmesini engelleyemeyeceğini ispat etmedikçe sorumludur.

Madde 445 - Vesayet altındaki kişi küçük ise, vasi onun bakımı ve eğitimi için gereken önlemleri almakla yükümlüdür.

Vesayet dairelerinin yetkilerine ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, vasi bu konuda ana ve babanın yetkilerine sahiptir.

Madde 446 - Küçüklerin koruma amacıyla bir kuruma yerleştirilmesine vasinin başvurusu üzerine vesayet makamı veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde bizzat vasi karar verir ve durumu derhâl vesayet makamına bildirir.

Bunun dışında usul ve yetkiyle ilgili konularda kısıtlı olsun veya olmasın erginlerin korunması amacıyla özgürlüklerinin kısıtlanmasına ilişkin hükümler uygulanır.

On altı yaşını doldurmamış **çocuk** bu konuda mahkemeye bizzat başvuramaz.

EK 2

Okula Devam Sözleşmesi

Tarih: / /20....

Okulum devamsızlık yapmayacağıma, zamanında okula geleceğime, tüm derslere katılacağıma, dersler bitmeden okuldan ayrılmayacağıma söz veriyorum.

Öğrencinin Adı Soyadı
İmzası

Çocuğumun okula düzenli bir şekilde gelmesini sağlayacağıma, eğitim ve öğrenimine destek vereceğime, herhangi bir sorun olduğunda okulla iş birliği yapacağıma söz veriyorum.

Velinin Adı Soyadı
İmzası

Öğrencimin okula devamsızlık yapıp yapmadığını takip edeceğime, devamsızlık yaptığı takdirde velisiyle iş birliği yapacağıma, öğrencinin okulla ilgili sorunlarında ona destek olacağıma söz veriyorum.

Öğretmenin Adı Soyadı
İmzası

EK 3

Devamsızlığın Önlenmesi İçin Ev Ziyareti Değerlendirme Formu

Ziyaret tarihi [.....] / [.....] / [.....]
 Öğrencinin adı soyadı [.....]
 Okul adı [.....]
 Öğrencinin sınıfı [1] [2] [3] [4] [5] [6] [7] [8]
 Bu eve kaçınıcı ziyaret? [.....]

Ziyareti yapanlar

Görevi

1. [.....] [] Okul Müdürü [] Sınıf öğrt. [] Rehber öğrt. [] Diğer
 2. [.....] [] Okul Müdürü [] Sınıf öğrt. [] Rehber öğrt. [] Diğer
 3. [.....] [] Okul Müdürü [] Sınıf öğrt. [] Rehber öğrt. [] Diğer
 4. [.....] [] Okul Müdürü [] Sınıf öğrt. [] Rehber öğrt. [] Diğer

Görüşülen kişilerin adı soyadı

Yakınlığı

1. [.....] [] Anne [] Baba [] Akraba [] Diğer
 2. [.....] [] Anne [] Baba [] Akraba [] Diğer
 3. [.....] [] Anne [] Baba [] Akraba [] Diğer
 4. [.....] [] Anne [] Baba [] Akraba [] Diğer

Görüşme yapılamadıysa nedeni

[] Evde bulunamadı [] Görüşme kabul edilmedi [] Diğer/Açıklayın).....

Sonuç

Aile devamsızlığın önlenmesi konusunda... [] İş birlikçi [] İş birlikçi değil
 Çocuk okula devam etmek... [] İstiyor [] İstemiyor

Yorum

.....

İmza
 Adı Soyadı

İmza
 Adı Soyadı

İmza
 Adı Soyadı

EK 4

Ev Ziyaretinde Kimse Bulunamazsa Yazılacak Mektup Örneği

Sayın Veli;

..... tarihinde öğrencimiz’in okula devamsızlığı hakkında konuşmak ve bu konuyla ilgili olarak sizinle görüş alışverişinde bulunmak amacıyla evinize ziyarette bulunduk ancak sizi evde bulamadık.

Aşağıdaki iletişim bilgilerini kullanarak okul ile temasa geçmenizi bekleriz.

Saygılarımızla,

Adı Soyadı
İmza

Adı Soyadı
İmza

İletişim bilgileri

İletişime geçeceğiniz kişinin;

Adı soyadı:

Telefonu:

